

SEWRA AZADÎ

Seydayê Cegerxwîn

Dîwana (2)

1954

BIRRÊ WELATÎ

DÎWANA MIN DERDÊ MILLETE

Tu arî , yan ji te agir dibarî
Tu derdê milletê kurdê xizanî

Nikarin dest bidin te ,tev şewatî
Ne wek rengê meyê xoş û ciwanî

Tu pêkanîn sitemkar û sitembar
Li xwar herdem dibarî , tê ji banî

Belav bûyî li ser millet me dahev
Bi dijwarî di vir de min tu danî

Divê pesnê sitemkar û sitembar
Bidim ku wan ji bona min tu anî

Belê şayestê pesn û fort û şabaş
Xwedî herdû ne , ê min bes şivanî

Bibûna mey we yaxud rûyê dilber
Li te her kes dinêrî mihrevanî

Hezar destên began êrîş dibir te
Li ser masê dibû her şev xuyanî

Bi te serxweş dibûn maldar û xwînxwar
Bi dijmin re dinoşîn her zemanî

Begê zana û milletperwerê min
Herro serxoşe , qedrê te çî zanî

Ne tolaz û ne pûştî , ku perên xwe
Li ber lingê te bavêjin piranî

Tu zanî beg ne şaşê , lê li paşê
Bi dijmin re dilîzî pehlewanî

Dizanî ku dize ro lê bi derket
Nema fêde dikî jê re giranî

Divê çalak û çapik bighê dijmin
Şiyar bûne li her der xwedyê xanî

Bi rev bazdaye lê pertal bi destan
Li pey wî tim bi hawar û fixanî

Bi dengê te li wan her kes şiyar bû
Te ew rengê dîza zû xweş deranî

Hezar sale ku ev dêwê mirovxwer
Li ser çavên me danîbûn kitanî

Me tê re ew didîtin rengê insan
Belê îro te ew perde hilanî

Niha her kes bi wan zanî ku Dêwin
Ji dijmin girtine nav û nîşanî

Dikin nakin li wan nayê veşartin
Xelas nabin ji ber millet hesanî

Begê min ! xem bi mey nayên revandin
Li hawîr xem li we derbûne , kanî

Nikarin xweş bikin dil ey gunehkar
Bi maçê lêvê sor û erxewanî

Bibî xwîna dilê kurdên belengaz
Li ser te pevdiçin axa beranî

Dirêjî te dibin destê sitemkar
Bi xwînxwarî dinoşin qehremanî

Bi talan te dibin bedkar û xwînxwar
Nizanin ku çine zor û zîyanî

Bibî toz û qerêja destê cotkar
Te balêsin bi şaş û axebanî

Te bistînin bi pars û qullebazî
Qe nanêrin li malxo û kebanî

Dizin , mal û hiş û bîr tev dizîne
Li ber çavên me bûne Macelanî*

Li ber avaye , roja xwînxwer û diz
Li me derbûye rojek bê nihanî

Ji wan re gorreke pîrr teng dikolin
Hejar û Bêkes û Hacî û Xanî .

*serdarê deryavana ê gerrok Macelan

GOTINA WELAT

Welatê min digote min : Birazî
Li nezmê guh bidêre ger dixwazî

Cegerxwînî , kurrê min tu ji derdan
Selavan zû ji min bighîne kurdan

Bibêje ez keçek bûm , ta ku bûm , pîr
Nedî min xwe wekî vê salê êsîr

Serê min bû sipî , pûş û pelaxe
Li jêrê min çu nîne xeyrî axe

Ji çavên min diçin sed av û sed co
Ji min îdî dikin gazinde zaro

Xerab bûne ji min sed xan û qûnax
Nemaye bo perîşanan du-sê max

Nikarin bêne cem min yek du rêwî
Di bin desta de mane tev de sêwî

Kurên min pir ji xuşkên xo re pakin
Belê pirsê li dapîra xwe nakin

Cizîr û Şehrezor û Gor û Loran
Hemî qîzê minin pîrê bi qurban

Ciwanin surperîne serbilindin
Gelek naz û delal û gewr û rindin

Biçûkin pirr şepalin berzewacin
Gelek pakin welakin bê rewacin

Ji te hêvî dikim ey xortê kurdî
Tu van xuşkên ciwan , hêja neberdî

Ji hersêkan tu kîjanê dixwazî
Tu nas nakî ji bil navê mecazî

Qelen , yektî û xwîn û xwendegaye
Tu kîjanê bibî bo te sezaye

Ne pir maye kurê min ey Cegerxwîn
Hûnê serbest bibin mizgîn û mizgîn

MÊRANE RABIN XORTÊN KURDISTAN

Sorgul ji baxê ciwanîm weşîn
Bilbil li şaxê umrem dîkin şîn
Hêsir ji çavê xuşîn û meşîn

Mêrane rabin xortên Kurdistan
Dijmin tev girtin ev bax û bustan

Çendî bilindim serê min sare
Cobar ji çavê xweş tene xare
Sih sale deng û qîr û heware

Mêrane rabin xortên Kurdistan
Dijmin tev girtin ev bax û bustan

Axîn welatê zanim tu qîzî
Çibkim ku dijmin bi te dilîzî
Qêrîn dikim ez kes nabihîzî

Namûse rabin xortên Kurdistan
Dijmin tev girtin ev bax û bustan

Zanim tu rindî xweş û ciwanî
Rustem tu xwestî ji bo me anî
Dijmin ji dest me bi zor deranî

Namûse rabin xortên Kurdistan
Dijmin tev girtin ev bax û bustan

Çiqas delalim porim ji zêre
Belê we xwestim nizam ji kê re
Rovî revandim ji destê şêre

Namûse rabin xortên Kurdistan
Dijmin tev girtin ev bax û bustan

Dijmin li ber te destê me digrî
Himbêz dikî xweş , tifû tu bimrî
Namûs nemaye ,bo çi tu digrî

Namûse rabin xortên Kurdistan
Dijmin tev girtin ev bax û bustan

Sonda me şax û kulahê Rustem
Yan em te bigrin , yan tev biçin em
Ji ser xwe rakin derd û kul û xem

Namûse rabin xortên Kurdistan
Dijmin tev girtin ev bax û bustan

Kûrkûr menale em tev biriştin
Qurban metirse va em gihiştin
Yan dê te bigrin , yan bêne kuştin

Namûse rabin xortên Kurdistan
Dijmin tev girtin ev bax û bustan

Sonda me xwîna Seî'd û Qazî
Hetta bi zorê tu min nexwazî
Ez dê binalim hewar û gazî

Namûse rabin xortên Kurdistan
Dijmin tev girtin ev bax û bustan

Eger bi xurtî hûn min bixwazin
Li we bipêçin zendên bi bazin
Dilxoş û bê xem li ser mi razin

Namûse rabin xortên Kurdistan
Dijmin tev girtin ev bax û bustan

Dijmin siware lê bê celew tê
Îdî ji şerma nema me xew tê

Serê wî neşkê qîma me hew tê

Namûse rabin xortên Kurdistan
Dijmin tev girtin ev bax û bustan

Ji bîr ne çûye li ser te digrîn
Ev bû du sed sal em jar û xemgîn
Derdê te kuştin hezar Cegerxwîn

Namûse rabin xortên Kurdistan
Dijmin tev girtin ev bax û bustan

HEY QEHRAMAN MILLETÊ KURD

Hey qehreman milletê kurd şerme tu razî
Meydan bidî dijmin û li qada te bibazî
Herçar terefan cîgehê teh'qîr û tinazî
Ger heq tu nexwazî kiye heqê te bixwazî

Heyfe tu kurê Rustem û Guhderz û Selahî
Îro tu di gundê beg û axa de felahî

Şerm û esefe , ger tu bi zarê xwe nexwênî
Raborî û şopa xwe li tarîxê nebênî
Bê qîmet û teqdîr çi ji dijmin re biçênî
Ta kengî her û her bi vî rengî tu bimênî

Heyfe tu kurê Rustem û Guhderz û Selahî
Îro tu di gundê beg û axa de felahî

Deh sale li ser hev hemî diljar û bi êşin
Sed Xanî û Hacî û Hejar wane li pêşin
Yekser weku Bêkes ku meraqa te dikêşin
Dora xwe nexwazin kî dizanî ku li êşin

Heyfe tu kurê Rustem û Guhderz û Selahî
Îro tu di gundê beg û axa de felahî

Destên xwe bidin hev , bikişin şax û diyara
Qêrîn bikin pişta xwe bidin lat û zinara
Lek lek bikevin Serhed û sînor û kenara
Lerzîn bikevî nêv dilê xwînxwar û neyara

Heyfe tu kurê Rustem û Guhderz û Selahî
Îro tu di gundê beg û axa de felahî

Şerme ji me re her wehe em dijminê hev bin
Bindestê neyar her wehe bê gotin û dev bin
Ta kengê wisa girtî û bin tarî û şev bin

Ta kengê şikestî û di nêv leşkerê rev bin

Şerme tu kurê Rustem û Guhderz û Selahî
Îro tu di gundê beg û axa de felahî

Roja şerê Hettîn û Kerek xoş me tu dîtî
Tarîx ji me re dayiye zanîn tu egîtî
Bermayê Med û Sobar û kurê Nayrî û Sîtî
Îro tu metirs hemdem û hemxakê Sovîtî

Şerme tu kurê Rustem û Guhderz û Selahî
Îro tu di gundê beg û axa de felahî

Hêrzan bide destan tu li ser hev veweşîne
Qeydan bişikîne weku bendan biqetîne
Ev dêwê sipî dijmîne , mêrane derîne
Wek Rustemê qellaş bi xwe heyfa xwe hilîne

Şerme tu kurê Rustem û Guhderz û Selahî
Îro tu di gundê beg û axa de felahî

Navdare welatê te hemî merkezê cenge
Her kes bi me zanî bi xwe kurd şêr û pilinge
Hawîr xwe temaşake binêr gazî û denge
Hey, hey qehreman milletê kurd rabe derenge

Şerme tu kurê Rustem û Guhderz û Selahî
Îro tu di gundê beg û axa de felahî

BEGIM XUYAYE HUN NATIRSIN

Hey welat bo ç' perçe perçe maye bin destê neyar
'Hakimê xakê te bin ê wek Seîd û wek Beyar
Kurdê bextreş serşikestî wer bimênî çarkenar
Kuştin û zindan û lêdan , bêne wan tim boks û dar
Hey welat heqê me ye , hê em ji xew nabin şiyar

Ev riya ku serbilindî têde ye tev rêl û kaş
Canfîda xweş pêde çûne , qelsemêr mayîn li paş
Hestiyê millet dikojin wek segan û gornebaş
Hemdem û dostê neyarin , wan millet hiştin li paş
Hey teres ferqî çiye ,ha neyar xwar ha te xwar

Hun li "naylona " siwarin , raste em birçî û xwas
Tim xulamokê begane , pê çirî û bê kiras
Ê we tang û top û zêrrin , ê me bes çakûç û das
Lê riya me ya duriste , ey begê diz rê nenas
Ê di roja serxwebûnê ku bimênî şermekar

Ta bi kengê wer bimênin gawir û bêbext û xurt
Polperest û bê xelat û bê mijî û hinde sirt
Fexfexa pîs û derew , şabaş û fort û pesn û zirt
Ger millet rabî ji xew , tev tene kuştin rengê mar

Pir nêzîke ku şiyar bin karkerê gundê we tev
Pale û cotar û rencber destê rastî bidne hev
Wê demê hûn dê çi bêjin , nakevî destê we rev
Tene kuştin sernixwîn û şermîkar hûn roj û şev
Hêvî û tewqe ji kê kin , bê xwedîne hey hewar

Ev hemî av û zevî , ma qey ne ê kurd , ê we ne
Hun tenê şehzadene ,lê ê dî em tev kole ne
Hun şerîf û dewlemendin , em xulam û bendene
Na ! ne raste , em şerîfin , hun dizê malê me ne
Dewleta we tev xebata destê dar û kar û sar

Ber neyê bîra we carek wer bimênî ev zeman
Pir nêzîke ku şiyar bin palevanê qehreman
Hun dibin efsane û estûrê tarîxa cîhan
Tev ji bo millet dimênin, xak û av û xan û man
Ta ku saxin hun dimênin tev di zindana de jar

DIJMINÊ MILLET

Dijminê millet , û ji dijmin re hun pakin
Yeke çê li dinê ji xwe re hun nakin

Rojê bi hezaran dewlemend û şêx û beg û axa
Dengê dora pirê dibhîzin û diçin û dey nakin

Nalîna kor û jar û ketiya li dora pirê
Goya dest ber bi xwedê ve bilind dîkin û xemnakin

Şêxê bi şaşik û dîn , axa bi şalik û dîn
Di ber wan ve derbas dibin û dengê ewan qet nakin

Diz û hîlebaz tev polperest û pêxwas
Talanker û mêrkuj û xwînxwer û seffakin

Hin wekî Keyxusro li cîhan bi paye û difre
Û hin wekî qutbê gerdûn û lewlebê eflakin

Ji bo sêwîyê milletê xwe çikûs û destgirtî
Û ji zariwê dijminê milletê xwe re pir çakin

Ger sê-yeka (mesrûfê mestûre) yanî tolazî û mey
Ji bo xwendinê bidin dijîn , lê nekirine û her nakin

Çavê xwe vekin dinya dirêje û dem hê wê bê
Fermendarî û millet fermana sitemê wê rakin

Li ber sehpayê edalet ferman di gerdena we hey bextreş
Kes mehdera we nakî , her çiqasî hûn bakin

Gund û zor û zêr û zaro arî we nakin
Û dost ji ser sitiwê we şûrê edaletê ranakin

Çavên we birjin li hawîr xwe binêrin ,binêrin bes
Cegerxwîn li we dikî qêrîn ma hûn kerin guhnakin

JI KÊ HUN NEWÊRIN

Şêx û beg û axa dijminin , xweş mêrin
Bindestê xelkêne ji we re wek şêrin

Bêşê we distênin serê we dişkênin
Gund û mal ê wan , hûn birçî û ew têrin

Hevalbendê dijmin , bi xwe ew jî dijmin
Serê sedî ew deh , lê hûn tev bê kêrin

Di bin destê wan de dinalin bê pergal
Pêxwas û birçîne bê gund û bê zêrin

Ew jî tim dibêjin weke we em kurdin
Jinê wan bi çarçef , li ê we dinêrin

Hun di gundê wan de kole û bindestin
Ji bajaran dûrin ew tim li bajêrin

Hun dest bidin hevdî tev karker û cotar
Tev bi das û tevrin , bi çakûç û bêrin

Dinya dem û dewre bese dema wan çû
Îdî serî hildin , ji kê hûn newêrin

Ji bo hun serbest bin bibin weke xelkê
Axa qet naxwazin , şêx durist nadêrin

Aşê dem û dewrê her barî dihêrî
Lê hun pir nezanin barê xwe nahêrin

Kurdistane , ev qad , ne beg û axistan
Xêr û bêr ji wan re , çiko hun bê xêrin

EY WELAT

Ronakî çavim pêtî çiraxem
Çaxim nemaye îdî çira xem
Hingî ciwan bûm ev şax û baxem
Melhem didan ber birîn û daxem

Ji bo te jîna xoş û ciwanî
Hemî me borand bi dilgiranî

Jîna ciwanî hemî bihar bû
Weşim çi xurt bû hişim şiyar bû
Herkes dixwestim tenê tu yar bû
Geş bû dilê min ten berxwedan bû

Ji bo te jîna xoş û ciwanî
Hemî me borand bi dilgiranî

Heta ciwan bûm porê me reş bû
Dara me şîn bû gula me geş bû
Çavê min li pêş bûn , evîn çi xweş bû
Te dil ji min bir rengê keleş bû

Ji bo te jîna xoş û ciwanî
Hemî me borand bi dilgiranî

Îro ciwanî piştî xwe da min
Serim sipî bû , pîrî giha min
Bayê ecel hat zor da çira min
Hatin weşandin pelê gula min

Ji bo te jîna xoş û ciwanî
Hemî me borand bi dilgiranî

Bi kul me borand demên buharî
Xoşî me gorand bi ah û zarî
Şebnem li jînam nema dibarî

Roj çûye ava şev bûye tarî

Ji bo te jîna xoş û ciwanî
Hemî me borand bi dilgiranî

Jîna derûnim derbas bikim ez
Perda şiyarî da rabikim ez
Bi pêş ve çeng bim ah ma çikim ez
Hukmê tetewir lê bê şikim ez

Ji bo te jîna xoş û ciwanî
Hemî me borand bi dilgiranî

HER ÇEND TU NAVDARÎ HEY KURD

Her çende tu navdar û xwedî rûmet û mêr bî
Nêv rûpelê tarîxa cihan rengê sitêr bî

Amanc ku nebî yek û tu destê xwe nedî hev
Hingî tu hebî tê wehe bindestê neyêr bî

Hişyar nebî carek li cihan yek dil û perçe
Zincîrê li gerden bî , di nêv rekkehê şêr bî

Pesnê xwe mede xame û zarokê tu îro
Azadî û serbestî nevên ger zikê têr bî

Pir şerme ku her kes xwedî ala û sera bin
Lê kurd bi tenê her li dinê bê kir û kêr bî

Pir şerme ku ev av û çiya kanîyê petrol
Tev ê te bin lê her tu wisa dest bi qelêr bî

Pir şerme welatê te hemî şax û bilind bî
Bin destê neyar her wehe serpêl û li jêr bî

Nakes bi te bûne hemî bangêr û xwedî gund
Ta kengî bi vî rengî xwedî tevrik û bêr bî ?!

Dijmin ketiye bax û sera dilxweş û rû geş
Ta kengî li ser derd û kulan palvedî gêr bî ?

Destê xwe vemale ku tu serbestî dixwazî
Lê divê ku bi xwe wek şêrê li zozan û zinêr bî

Haya te hebî da nekevî davikê zinhar
Meydan ji te re tenge divê jîrek û fêr bî

Çalak û siwar ger tu li meydanê bibazî
Çavê xwe veke her kesê paşmêrê siwêr bî

Malê xwe û canê xwe bide her eve rûmet
Lê ger tu nedî her wehe bin qamçî û dêr bî

Ger bimrî di vê rê de xwedî nav û nîşan bî
Qubba ku li ser te mezin û sade ji zêr bî

MILETÊ REBEN

Milletê reben qet nabî hişyar
Hezar sale ku tu maye bin bar

Reben , perîşan tu maye bindest
Şivan û gavan , karker û cotar

Paşa û begler axa û muxtar
Malê te dixun bi zor û bi dar

Lê şêx û mela dixun bi nivîşt
Ji te r' dibêjin (Dîroka keftar)

Li Şam heft mişar gavek davêjin
Eger dûre Şam , lê vaye mişar

Hezar mirovên karker û cotar
Dikin qurbana ticar û maldar

Van zarokên hûr bavêjin ber şêx
Bere tev bigrîn bi qîr û hawar

Bêjin hun çiman erdan nadin me
Em tev birçîne bê cot û bê kar

Ev gundên xwe tev bi çi we kirîn ?
Xwêdana destên qerêj û gemar

Hun dane kuştin ew bûn xwedî gund
Began û paşan , axa û xwîn xwar

Xwedî tirektor erdan nadin we
Dijminê millet , dostê koledar

Nema bo we cî , hun tê de rûnin
Erd pir teng bûye , ezman nayê xwar

Çare neçare divê em rabin
Weke mêrên çê dest bavêjin dar

Mana me mirin , dîlî , bindestî
Çûna me li pêş zehmet û dijwar

Dêw û pîrhevok li hawîrî me
Rêça me dijwar , saxur û zinar

Divê netirsin , dêw û dijwarî
Têxin bin lîngan , weke serê mar

Şopa me bi xwîn , dilê me pir xurt
Tev bêne kuştin ev sermayedar

Reşî bi xweşî bêne guhertin
Xweşî jî bo me , reşî bo neyar

Dewlet û welat hemî bighên me
Dijmin bikujin weke gurê har

Îdî wek bira bijîn bi şadî
Di nav me de şîn nemênin yekcar

Bijî azadî bijî dilşadî
Bijîn xebatkar , tev (pirolêtar)

BEGÊ DIJMIN

Beg xwendîye ? efendî ye
Hiqûq û lîsans vêre ye

Ne gundî ye ? na cindî ye
Mehsûlê gundan jê re ye

Xwedêkî bêje beg çiye ?
Ji dijminan re bekçî ye

Qey birçî ye , yan bê cî ye ?
Na , serbilindî têde ye

Malê belengazan dixwî
Qey mekteban pê çê dikî ?

Guh nadî tiştên wer biçûk
Her şev li cem meyxane ye

Gava ku dijmin tê welêt
Her tiştî pêşkêşî dikî

Ma qey ne xelkê vî cî ye ?
Madam bege bêgane ye

Begîtî ritba dijmine
Qey xizmeta dijmin dikî

Ritba ku dijmin daye wî
Wek axe ye wek paşe ye

Ma ev çi nîşanin li mil
Bo çî bi wan difrê dikî ?

Da ku bizanin her kesek
Beg dûve , yan xweş kole ye

Millet şiyar bî wê çikî ?
Carek xwe naspêrî began

Hevalê dijmin , dijmîne
Bê soz û bext û ewle ye

Ev gund û av û xan û mal
Ma beg jî kû tînî welat ?

Ey karkerê dîl û reben
Ev tev jî bêşa ser we ye

Malê we ye , ava we ye
Tev ê we ne , bajar û gund

Lê beg bi destê dijmîna
Girtin bi zor û yexme ye

Sih sal Cegerxwîn wer dibê
Hê jî nizanin ev çiye

Lê ew jî rê dernakevî
Yek perçe ye yek mende ye

EY KURD JI XEW RABE

Ey kurd ji xewa dîlî helse êvare
Ev xewa bê pîvan , hezar sale dijware

Ji destê tabûra pêncaya ya dijmin tu bûye bindest
Tu di xewa dîlî de , lê dijmin bi xwe hişyare

Tabûra pêncaye ku ketiye nav te bi zor
Te dikujî , malê te dixwî , ev ji te ra pîr 'are

Destê xwe daye dijmin bi xwe ew dijmin
Çavên wan li qerêja destê karker û cotare

Çavê xwe veke , serê xwe rake , dema te ye bes
Di navbera me de ceng û kuştin û haware

Belê pê di bend û zencîr û li hawîr me dîwar
Lê ji tevniqa pîrê ye zencîr ,û çewalê kayê dîware

Lehî ji jor ve tê û dijmin axê didî ber
Nizanî lehîye , ji wî weye ça û cihok û cobare

Xwe veşêre , lehî lehîya giran , lehîya sor , dijmin !
Jîna te hindik maye , mirina te maye ev care

Ev dîwar û girêk û komik didî ber me hêç...
Dema jîna me û mirina te hatiye naçare , naçare

Cegerxwîn ne dijminê te ye , lê tu dijminê herkes
Xwîna te bi herkesê naxoş û kirêt û pîr sare

EVÎNA WELÊT

Pêtiya arê evîna te ye dil kirye pereng
Me çiqas xwest ku veşêrim lê bi zor dayiye deng

Wek te mêrkuj me nedî kes we bi xwînrejî bijî
Ku evîndarê xwe carek dikujî wer bi xedeng

Me go qey dost û hevalî , bi te re bûne heval
Ji me dil bir te bi tayê serê zulfa xwe ye şeng

Me nedî çend geriyam , ez ne di Şam û ne di şerq
Kes di rengê te şepalê nazik û şox û çeleng

Te ji Salarê çeleng girtiye ev zor û sitem
Herdû ebrû te şikandin li me bûn şêr û pileng

Ger dixwazî di evîna te de dilkul nemirin
Tu bi destê xwe bikuj lê ne bi top û ne tiveng

Ser sipî bûye , ji zor û sitema bûye li min
Can û dil tev de revandin te bi talan û bi ceng

Qe kesî wek sitema ku te li min kir nedîye
Ne di Îran û Îraq û ne di Tirk û ne Fireng

Me dixwest perde hilê , da ku bibênim te gulê
Lê ji wan destê bi xûn çûne di sînga me de seng

Bêjimar derd û sitem pêkve li sînga me civîn
Lew me sîne di evîna te de carek biwe beng

WELATPARÊZÎ

Welatparêzî kok û esas bû
Millet şiyar bû welat xelas bû

Sewre despêkir şefeq xuya bû
Ji nûve her kes dilxoş û şa bû

Ji bo min megrî , bigrî bo weten
Bi zor me çirand ev bend û kepen

Ji bo wî bigrî bi qîr û aman
Xwe daye kuştin ez dame berdan

Derê dogehê li me wa vebû
Ew zindana teng li me fire bû

Çiqas pir xweşe ev kêf û şadî
Welatparêzî , gerdenezadî

Hêstir nabarin namênin birçî
Serbest bigerin li her der û cî

Sêwî namênin ne deng , ne girî
Bijî wekhevî bimirî zorkerî

HEVAL XWE BÊ RÛMET MEKE

Heval , xwe bê rûmet meke , jîna bi dijmin re kine
Destê bi destê dijmina çenda ku kurd bî dijmine

Dijmin bi van xapan gelek millet di bin lingan birin
Ma ne bi vî rengê teres dûr û dirêj em kuştine

Herdem li pey doza xwe bin guh medne sozê dijmina
Jîna di bin destê neyar , çenda dirêj bî mirdine

Hasin ji bo kê afirî , xurtî bi çî ser daye pêş
Ev hasin û xurtî , hemî zanîn û tefkîra mine

Raste nizama hovika , ev reng bela şanî me dan
Qels û belengaz û reben , xurtan her û her xwarine

Lê em ku azadî divên carek ji rê dernakevin
Guh nadine zêrê mezin soza wî tim xapandine

Ev keftelefta wî derew bû wek peza serjêkirî
Zirta bikî , forta bidî dinya bi çûn û hatine

Ne bes Cegerxwîn vê divê lê bîrbirên dinya hemî
Dara ku istîmare ew hişk û rizî û bê bine

DÛRÎ BI NÛRÎ

Dûrketim nêzîkî herdem min di dîl danî welat
Nagirîm îdî nema ye dewrê giryanî welat

Dewrê rabûn û xebate dewrê guftûgo nema
Ev hezar sale li ser hev tu di zindanî welat

Geh di bin lingê Selîm û Xusrew û Ferhadê Tirk
Geh di bin lingê siwarê şahê Îranî welat

Av û dar û xak û bayên te xweşin rengê buhişt
Pir kelat û birc û eywan tewlê bêganî welat

Sed tifû herdem bibarî bend û rêz û berberî
Begler û axa reşandin ceng û talanî welat

Perçe perçe nabî îdî wer bimênî ta ebed
Dûr nemaye ku bidî ser tacê keyanî welat

Pêtiyên agir ji hilma min gihan çerxa felek
Min Cegerxwîn bûye agir te li ser danî welat

WELAT DERDÊ TE DIJWARE

Welat zanim ku dem bo te neyare
Felek hîze ji lewra xûz û xware
Heta îro digel me tim neyare

Şev û rojan seraser ev sitem tê
Nebî bawer bikî ku nahisim pê

Li ser sînga te sê çar xet kişandin
Wekî berzex ji hevdî raqetandin
Li her alî milên me raşidandin

Şev û rojan seraser ev sitem tê
Nebî bawer bikî ku nahisim pê

Eger bo min bidî dem yek du fîrset
Ku fîrset bê herame jê re muhlet
Ne raste em hemî bimrin bi zillet

Şev û rojan seraser ev sitem tê
Nebî bawer bikî ku nahisim pê

Li her alî dinêrim heyhey û şîn
Kurê te tev dibazin qîr û nalîn
Wekî min ew hemî bûne Cegerxwîn

Şev û rojan seraser ev sitem tê
Nebî bawer bikî ku nahisim pê

RIYA SERBESTÎ DIJWARE

Çiyakî bilind bi dar û kelem bi lat û şikêr
Li hawîr zinar, li hawîr teba bi piling ,bi şêr

Pîrhevok , devlok , dêw û mirovxxwer goman û xeyal
Hemî dizûrî , hemî dikûrin , tev tî û ne têr

Şevreş bi tavan , baran û leylan bi hewr û birûsk
Rê dûr û bi tirs , tev av û çirav , tarî ye weke mêr

Li jorê çiyê şarê serbestî , azadî , bihişt
Korta bindestî , newala dîlî , koletî li jêr

Kerwan , kerwanê , jîn û evînê , kerwanê xebat
Dane ser vê rê , karker û cotkar bi das û bi bêr

Em jî ditirsîn , ji hev dipirsîn , hemî ev kerwan
Diçin dil bi tirs , xurtemêr li pêş , li paş qelsemêr

Tirsonêk berjêr , paşde direvin , kortala dîlî
Gernas serbilind , cihê xwe digrin , li jorê bajêr

Li tirsonekan , ev lat û kelem , hemî dibin peş
Devî dibin dêw , hemî pîrhevok , li dora zinêr

Gernas nabênin , ne reş û ne peş , ne sawîr ne tirs
Tirsonêk revok , devê wan tucar , naçî bin guhêr

Xurtemêr divên , tim serbilindî , tim payedarî
Qelesemêr divên , bibin têr pere , bimênin ziktêr

Xurdê xurtemêr , lêdan û zindan , tim dar û qamçî
Xurdê qelsemêr , keç û mey û cam , birinc û penêr

Serpêl bê şeref , bê bext gunehkar , herdem qelsemêr
Karê wa ye tim , ji ber xwe naçin , tim diçin bi dêr

Sehpa bê danîn , ferman bê xwendin , hey reben bêbext
Bikêr we nayên , ne mal ne zarok , ne gund û ne zêr

Xortên ciwnmêr welatparêzên , bi şan û şeref
Gelo hun divên , bibin xurtemêr , ya ne qelsemêr !

Lê em dixwazin , bibin serbilind , çiye bindestî
Guh medin gundan , guh medin zêra , tev toz û qelêr

Dolab û çerxa , dinê her û her , bi pêşde diçin
Siba ,îro ye îro dibî doh , doh jî dibî pêr

Bi mêranî her bi pêş de bê tirs , eve riya me
Destê hev bigrin , wek xuşk û bira , çi jin û çi mêr

Em bi malê xwe , zanin çawa ye , çi qenc çi ne qenc
Xurcika 'etêr , kî zanî çiye , jî xeyrî 'etêr

Ku em ji dijmin , carek netirsin , dijmin ditirsî
Em penêr ew kêr , lê ku bibin mêr , ew penêr em kêr

Eger em neşkên , bi xwe ew dişkê , divê ku bişkê
Em pisîk ew şêr , lê ku bibin mêr , ew pisîk em şêr

EÎNDARÊ WELAT IM

Ji bona her kesek yarek heye ê min welat yare
Belê çibkim di destê dijminê xwînxwar û xeddare

Çiqas pesnê giran bêjim nikarim ez bidim zanîn
Çeleng û nazik û şeng û şepal û şox û cebbare

Hezar wek min di vê rê de bi van derd û kulan kuştin
Tilisma ser devê genca , di sîng min de reşmare

Çi zanî qîmetê vê şengeşoxê dijminê bêbext
Ne wek min dil bi top û awirê yarê birîndare

Eger çendan bi dest dijmin belê yara mine şêrîn
Bi navê wê bilind bûme giham gerdûnê seyyare

Bi wan lêvên şekerbarîn bi min da soz û peymanek
Ji min pêve ku dil nadî kesî ew yare bêçare

Eve soza me jî pê re ku dil herdem bidim desta
Netirsim ez ji zindan û ji lêdan û ben û dare

Li ser her kaviî rûnim , bikim qêrîn heta her kes
Ji tamara xewê rabin bibin hozan û hişyare

Di bin lingê xwe de deynin serê dijmin wekî dûpişk
Li ber pozê xwe deynin wê gula nûbişkivî xare

Di govenda me de her kes bi dilşadî bikin dîlan
Li şûna hêstirên çavan xuşîn bên co û cobare

Eve soza min û dilber eger bimrim di vê rê de
Ji vê dinya xweş û şêrîn , Cegerxwîn jî , ne bê pare

SEGÊ HAR

Ev segê ku min bi nanê xwedî kir hare ew
Terbiya van reng segana zanibe diware ew

Çav li destê her mirove pê bi pê tê ber bi nan
Dûlivîne sernexwîne her dema bêçare ew

Lê dema ku têr dixwî qencî ji bîra wî diçî
Dijminê her kes dibî çunkî segê bedkare ew

Xanedan û dewlemende ew ku xwîna me dixwî
Dewleta wî tev xebata destê kar û sare ew

Ev sera û xan û manê têdene tev ên me ne
Dijminê nankore herdem , hemdemê nayare ew

Destê karker wa li ser çerxa dîreksonan çirî
Dewlemend her şev digel saz û keçan meyxware ew

Zanibe ey dewlemend jîna segê har çil şeve
Kuştîyê destê şivan û karker û cotare ew

Ne tenê îro Cegerxwîn lê hemî kes bûn şiyar
Das û çakûç wa bi destin gazî û haware ew

KURDISTAN NE KOLISTANE

Ev welatê kurde ji lew Kurdistanê
Ne ku axistane ne jî begistane

Ev baxê gul têde hemî xîp û xarin
Lê ne xaristane belkî gulistane

Beg û axa dînin , korin , te nabînin
Cihê wan maristan ya jî goristane

Mebêjin em xurtin xwedî zor û zêrin
Bihar vaye xweş tê , ger çi zivistane

Em tev kurê kurdin , dev ji zorê berdîn
Welat gelek xoşê tev bax û bistane

Tev petrol û ave , lê dijmin di nave
Xwînmij û bêbave kirye kolistane

Dijmin pehlewane , xurte , li meydana
Beg hevalê wane , kurd çi bi destane

Kî neyarê dijmin , em destê wî bigrin
Bi wî re em bimrin belê dositane

Da dijmin bişkênin , heyfa xwe bistênin
Ji nû Şaxa Botan bikin asitane

Welat xweş û rinde , serê wî bilinde
Tev bajar û gunde , ta bi Xuzistane

Hindik maye wê zû , cihan bibî yekrû
Bê teqîn û bê dû namênin mestane

Îdî kul namênin , herder xweş û şênin
Xweşî raweşênin , cihan xweşistane

ŞÊX Î AXA Î BEG TUCAR NABIN YEK

Sed sale ku em şerpeze pey şêx û begane
Bê çare wekî gogê li ber derb û şegane

Ey muhteremê dînperesê warisê (Taha)
Ev şûr û qelem herdû di vê rê de birane

Ev dîn û welat barê te ne derkeve meydan
Heqqê te heye raste ku ev bare girane

Destê te ji malê te nebê ev weye qurban
Destê te li ser şûrikê halet çiriyane !

Insaf bike derkev tu ji pişt perde û xeflet
Ev bê mededê ber derî tev qûlê Xudane

Ev seltenet û gund û sera , hasin û kumbed
Tev toz û qerêja reben û jar û gedane

Ey keçperes û meyxwer û wey rencberê dijmin !
Ev renge sefahet ji te re pesnevedane

Goya mezinê milletî ey lewçe û tolaz
Mesrûfeyê mestûre ji herkes ve xuyane

Vaye bi şeref dest bire ber xwe (pirolêtar)
Zanî tu begim himmetê millet çi yemane

Rabe tu ji rê derkeve zû rê bide cotkar
Meydan şerefe lê ne cihê hîz û dizane

Tarîx ji te re nabî serî , kafirê ni'met
Çavên xwe veke nîvê cihan bo me birane

Dar û xeber û qamçî û zulma te li bîrin
Ev renga bela tev ji te ra derd û belane

ÇÛNA QUNSILXANA TIRK GUNEHKARIYE BEGIM

Begim , çûbû kû ?	Çûbûme Heleb .
Îşê te çi bû ?	Wilo bê sebeb .
Bêje begê min ,	Çi bêjim canim .
Ka we çi kirye ?	Qet ez nizamim .
We kes nedî qet ?	Çima dipirsî !..
Begim xuya ye	Gelek ditirsî .
Çima bitirsim	Ha ha aferim ,
Li her der karim	Serbest bigerim .
Ji kerema xwe	Bêje ezbenî .
Şerme bese lo	Bî min dikenî .
We qunsil nedî ?	Ha ! qunsilê Tirk .
Belê li we kir	Wî xelat û kurk
Destê xwe da we	Ew destê gemar
Destê ku Extî	Hildaye ser dar
Ew destê ku kuşt	Sed wek şêx Se'îd
Zana û gernas	Mêrxas û egîd
Destê bi xwîna	Kurdan bûye sor
Çawa te hejand	Hey rêberê kor
Her kesî bihîst	Dengê topa we
Millet nadî ser	Rêç û şopa we
Navê weye bes	Remza îstî'mar
We milletê kurd	Siparte neyar
Lê ne razaye	Şiyare millet
Wî zincîr şikand	Ji dest we derket
Bi we nayînî	Îdî bawerî
Ji dijmin re ew	Qet nabî terî

Canim bese lo	Îdî ez ne kurd .
Raste ne kurdî	Tu bûye zigurd ,
Ji xwe ne kurdî	Hemparê dijmin
Hun milletê kurd	Bi hev re dixun
Ezê herim lo	Hişim nemaye ,
Ji bo we gotin	Ne pir sezaye
Here ezbenî	Here ezbenî
Millet , hemî kurd	Bi we dikenî .

TA KENGÎ EMÊ KARKER Ê COTKARÊ BEGA BIN

Ev rege biratî me nevê ger timî wa bin
 Hevsar me girêdayî bi kurtanê kera bin
 Ew begler û axa û emê jar û geda bin
 Ew rencberê dijmin û emê rencberê wa bin

Ey karker û cotkar bese dem hatiye rabin
 Ta kengî emê karkerê axa û bega bin
 Ta kengî emê hestiyê ber lingê sega bin

Ta kengî emê kole û riswa û 'ebîd bin
 Bin destê mirovên wekî Bayar û Se'îd bin
 Ta kengî li sînora wekî birc û kilîd bin
 Ta kengî ji hev re hemî mêrxas û 'egîd bin

Ey karker û cotkar bese dem hatiye rabin
 Ta kengî emê karkerê axa û bega bin
 Ta kengî emê hestiyê ber lingê sega bin

Çawa ku dizanim tu timî şerker û mêrî
Deng daye di şerqê de bi xwe fêris û şêrî
Îro tu çima wer biwe tirsok û newêrî
Perda gidiya ser xwe veda , da xwe veşêrî

Ey karker û cotkar bese dem hatiye rabin
Ta kengî emê karkerê axa û bega bin
Ta kengî emê hestiyê ber lingê sega bin

Perda gidiya carekê xweş rake hilîne
Çavê xwe veke guh bide hawar û qîrîne
Lingê teresan zû tu ji axa xwe derîne
Îdî tu metirs hemdemê cebbarê te Çîne

Ey karker û cotkar bese dem hatiye rabin
Ta kengî emê karkerê axa û bega bin
Ta kengî emê hestiyê ber lingê sega bin

Pir şerme ku em deh serî milyonê nifûsin
Pir şerme ku em abidê dînar û filûsin
Pir şerme ku em birçî û bê mad û mirûsin
'Heyfê ji me re hemdem û hemxakê Urûsin

Ey karker û cotkar bese dem hatiye rabin
Ta kengî emê karkerê axa û bega bin
Ta kengî emê hestiyê ber lingê sega bin

Ta kengî di zindana bibin hebsî û girtî
Dara li ser û lingê me xin begçî û şirtî
Ta kengî bixun ev beg û axa me bi xurtî
Ta kengî emê dey li we kin her we bi sirtî

Ey karker û cotkar bese dem hatiye rabin
Ta kengî emê karkerê axa û bega bin
Ta kengî emê hestiyê ber lingê sega bin

ŞAM ŞEKIRE WELAT ŞÊRÎNTIRE

Welatê min tiwî bûka cihanî
Hemî bax û bihişt û mêrg û kanî

Şepal û şeng û şox û naz û gewrî
Gelek şêrîn û rind û pîr ciwanî

Serî taca Silaheddînê kurdî
Enî roje di birca asimanî

Du birhên te kevanê Rustemê Zal
Du zulfên te ji tîrên qehremanî

Riwê te agirê Zerdeşt û Mezdîk
Ji te hêstir şeraba kamiranî

Du çavên te wekî deryayê Hurmiz
Kepû elmase karê Mûş û Wanî

Du lêvên te kitêba Hacî Qadir
Zimanê te ji benda şêxê Xanî

Çena te gohê Cûd û Şax û Hebler
Qirik eywan û taqa kesrewanî

Di sînga te kitêba Zendewista
Memik ferfûre têde neqşê Manî

Du destên te tixûbên Tirk û Îran
Hero cenge bi tîrên zerveşanî

Ji sînga te bi jêr de gelyê Laleş
Ziyaretgahe bo me her zemanî

Bi nîşan û bi nan û xwîn rijandin
Me dest girt û qelen da û tu anî

Ser û pa zend û bazin tev bi hinne
Hemî sorin ji rengê erxewanî

Bi te em şa nebûn ev bû du sed sal
Ji me dengê tîfînga çûye banî

Bira û law û bav û ap û pismam
Li ser te hev dikuştin pehlewani

Ji Loran ta bi Zaza tev bi xencer
Dihatin hev li meydanê beranî

Bi talan û bi kuştin , hem bi sotin
Me konê şer li ser sînga te danî

Emîr û begler û paşa û axa
Kirin wêran sera û birc û xanî

Li alîkî te deng û ceng û halan
Li alîkî sedayê xewsê sanî

Hemî bûne mirîd û şêx û sofî
Buhiştîne çikin nav û nîşanî

Li axur radizin lê şêx diçî jor
Berî nîvro ji banî tê giranî

Ser û pa tev dikî gulav û ember
Dibê nûre kero ma tu çi zanî ?!

Bi van xapan dixwarin xwarinên xweş
Wekî şêx û melayên vî zemanî

Du derdên me hebûn dijwar û xeddar
Xizanî yek , ewê dî her nezanî

Weke şêr û pilingan em diçûn hev
Penîr rovî ji meydanê hilanî

Me ew rojên ciwanî tev bi der dan
Bi zîvarî , belengazî , şivanî

Herê bûkê pepûkê jar û mestê
Li ser sînga te zava man biyanî

Te reş daye serê xwe ber li ser me
Li te rokê dibî pîroz kitanî

Cegerxwîne kurê te her dinalî
Ji ber jana nezanî û xizanî

HEVSAR BI DESTÊ DIJMINE

Sed sale axa zorkere ferman bi dest darê wî ye
Millet wekî lokê mezin herdem di bin barê wî ye

Cî cî kirin berdane hev , talan û kuştin roj û şev
Destê xwe da destê neyar casûs û hemyarê wî ye

Millet li hevdî bû xwedî , zû rêçik û şopa xwe dî
Mêrxas tucar nabî gidî , her pêşveçûn karê wî ye

Sed Qeyser û Hêtlar hebin îdî ji rê dernakevî
Madam ku cebha haşîtî heval û guhdarê wî ye

Dijmin dixwazî me bikî , kole di bin destê xwe kî
Axayê hov û rênezan her mifte simsarê wî ye

Xwînxware dijmin zalime pê daye ser sînga welat
Axa bi zor çoyê xwe ve , şev pê de hişyarê wî ye

Axa bi me bûye serek ev gund bi me wî girtine
Qada bi xwîna me sitand , bawer dikî warê wî ye

Hevsarê axayê mezin herdem bi destê dijmine
Millet şiyar bûye ji nû zanî ku hevsarê wî ye

Çeng bû ji xew rabû nerî hevsar bi mêranî birrî
Şêre li pê wî nagerî , îdî ne cotkarê wî ye

Ev dar û ber, ev ax û av yekser hemî ê milletin
Roja wî bê , wê rabe pê , ev gund û bajarê wî ye

Heta serê axa hebî ew nadî ser şopa dirist
Ev dîlî û ev paşketin raste ji ber barê wî ye

GIRYANIM BESE

Em ji xew rabûn welatim ez bi qurbanim bese
Tev de rabûn rojhilatim sebr û samanim bese

Umrê min çû tev di vê rê , roj û şev nal û girî
Das û çakûç wa me hildan , qîr û giryanim bese

Ev dema serbestî ye , bindestî îdî çû nema
Şad û dilxoş û bilind bim , hebs û zindanim bese

Em hemî dost û bira bin da bibî bax û buhişt
Min ji nêv baxê cihanê , bax û bustanim bese

TIRSONEKE DIJMIN

Ey milletê mezlûm û perîşan û sitembar
Bawerke tu şêrî
Çend sale li ser hev ku te ser daniye bin dar
Birçî û ne têrî
Destê te ne aşê felekê xweş digêrênin
Her tişt diçênin
Aya tu çima wer biwe bê havil û bê zar
Bê dewlet û zêrî !...
Destê te ye , ava te ye , milkê te ye ev aş
Herdem tuwî qerraş
Ta kengî ji bo vê tebeqa mêrkuj û xwînxwar
Vî aşî bigêrî
Piştî te girêdayî te ev xanî û qûnax
Deh maxe li ser max
Çêkirne hemî mift û belaş dayine nayar
Sed heyfe li jêrî
Ser rake ji xew ger te divê ku bibî gernas
Ey milletê mêrxas

Aşê te serê vî dijminê xwîn mij û bedkar
Naçare dihêrî
Tirsoneke dijmin direvî guh mede fortan
Zû dest bide xortan
Meydan ji te re hiştiye bazdaye wî naçar
Hêjî tu newêrî
Meyzake li her der rebenan girtine meydan
Tim kuştin û lêdan
Dijmin direvî pey ketine karker û cotkar
Ka cî xwe veşêrî
Rojek heye naçar ji te re ser bitewênî
Sersem we bimênî
Ferman ji te re her tu di qada xwe de xunkar
Xweş dem dibiwêrî

SITEM DIMRÎ BI HIKMÊ DEM

Bese paçik ji guh derxe çî hewar û çî qêrîne
Xwe rapêçe ji bo cengê bi zor heqqê xwe bistîne

Dizî û cirm û bêş û zor , bese millet li te şerme !
Dema tang û firoka ye , çî xişt û def û tizbîne

Bixwîne da tu serbest bî , bi xurtî bighê doza xwe
Binêr her tişt li dinya yê wekî cenga Filestîne

Cîhan bûye du bend îro , ku maldar û belengazin
Di ber hev re şerîpanin ji Çînê ta biçî Çîne

Belengazan serî hildan , sitem îdî qebûl nakin
Ji destê sermeyandaran gelek zor û sitem dîne

Dilovanî digel zorê , her û her ceng û lêdane
Çiya û deşt û av û bej , ji sertîrên sitem xwîne

Cegerxwîn tim dikî qêrîn , sitem dimrî bi hikmê dem
Ji min bawer ke ey millet nebê dîne ne bê dîne .

ŞANDIYÊ MILLET

Ey şandiyê millet ! te , zanakî dizanî
Me tu şandî ye lê ne ji bo ritbe û kursî

Da ku li civatê wekî mêra tu bibêjî
Doza me bixwazî û li heqqê me bipirsî

Ger rast tu welatperwerî , yan rêberê millet
Dinya hemî dijmin bî divê qet tu netirsî

Ma qey tu nizanî tu kurê milletê Kurdî
Hemxakê birayê Ereb û Tirkî û Firsî

Em tev de kurê kurd , û divê kurd bibî yekdil
Lorî kiye , Gorî kiye , Zazî kiye , Xursî ?!..

Pir şerme welatê te hemî kanî û petrol
Pismam û birayên te hemî mayîne birsî !...

KUFREGEHA AXÊ

Pale li derê kufregeha axê dibin kom
Heqdestê xwe ew dil bi kul û xem vedixwazin

Axayê diz û xwînxwer û talanker û bêbext
Karker di dilê wî de wekî hirç û berazin

Bê şerm û fehêt ew di riwê wan de dibêjî
Ez heqqê we nadim , bese ev qirqir û gazin

Hey zalim û xeddar çilo ev kulfet û zarok
Bê xwarin û birçî bikevin xew de û razin

Ev dilkevir û milhesin û xurt û ji pola
Çardeh se'etan ew di xebata te dibazin

Nayê se'etek çaryekê yek lîreyê Sûrî
Nêçîr ji we re ew bi xwe herdem wekî bazin

Jinka bi şeref heyfe ku tim pembûçinî bî ,
Bê qûndere û çente û bê kember û bazin

Ev dem ji we re naçî serî sûndê dixum ez
Şahid ji me re Qeyser û Hêtlar û Niyazin

Rojek heye wê bê ku we ser daniye ber pê
Ev karker û cotkar ji we doza xwe bixwazin

QEY KURD NE INSANE

Komela heqqê mirovan , heqqê her kes daye wan
Dengê kurd kes nabihîzî sed hewar û sed eman

Ev hezar salin li pey paşa û axa em diçin
Lew di bin destê neyaran her weha em man û man

Tev rez û baxê me ne hem ev sera û ev kelat
Lê di nav wan dijminê kurd , şêx û axa dergevan

Tev şîrîkê dijmina ne , ew dixun , geh ev dixun
Lê millet jar û geda ye tev şivan û palevan

Îdî ev rengê nizamê kevn û bê mirês bû û çû
Partiya haşîtî yê xweş rê û rêçîk rê me dan

Her kesek xwedyê welêt bî bîr û bawer serbilind
Em hemî dost û bira bin têk leva kin dext û dan

Bibne ê millet bi carek hasin û pertal û gaz
Xwendin û ronî û qad û av û mal û xan û man

Lê ji bo em karibin vî tiştî pêkbênin bi lez
Mêr û jin tev pêkve rabin rengê şêr û pehlewana

Ger çi hin em bêne kuştin ê dî wê serbest bibin
Wê bimênin ta ebed herdem ji bo me ev nîşan

Ê di vê rê bête kuştin serbilind û dewlemend
Tim di rojên cejn û şahî nav bi zêr û sîm veşan

Ey welat îdî metirse zariwên te va gihan
Pir xweşe ku em ji bo te bibne qurban wek beran

Sûnd û peyman bî li ser me , em ji vê rê nagerin
Ta bilind bî wek çiyayên xwe di nêv xakê cihan

MILLET NE RAZA YE

Axa li ser masa neyar kasê li kasa wî didî
Da xelk bibêjin ev kî ye ? axa ye ; ev mêrxasî ye

Millet şiyar bûye ji xew , her kes dizanî ev çiye
Bê rûmet û namûsî ye , pêxwasî û casûsî ye

Yan wek mîya tirsoneke bêhiş bi gur re bazdidî
Xweş ketye tora dijmina , ev keftelefta masî ye

Dil daye marê reş ji nû malê xwe tev davêje dev
Zanî mirin nêzîke lê , dîsa dibê gernasî ye

Rû daye ber tûka neyar îdî nikarî dey bikî
Xwînwarê cotkarê xwe ye hikmê wî Keykawûsî ye

Xwêdana millê gundî ye datênî ser masa neyar
Şerm û fihêt nakî ji xwe , ev kare bēnamûsî ye

Axa û paşa û bege , tirsoneke nabî mirov
Şêxê dîza ye mêrkuje , ev jî bi xwe pêxwasî ye

Malê me tev da dijmina , çendan ji tirsan ew didit
Bihayê çapa van duran , kore di çavan dasî ye

Derdê me dijware gelek , noq bûne derya dîlî yê
Noqarekî zana divê , ê ku me derxî Rûsî ye

Bê kêferat û kefteleft , nabî ku em azad bibin
Dermanê Kurd mêranî ye , dilpakî ye , îxlasî ye

KURDISTANA KURDAN

Kurdistana xoşî
Ma kî te difroşî
Pir şêrîn û rindî
Tev bajar û gundî

Kurdistan , kurdistan
Kurdistana kurdan

Eger wisa mest bî
Tîm jar û bindest bî
Her tê hin û hin bî
Bindestê dijmin bî

Kurdistan , kurdistan
Kurdistana kurdan

Kurên te tîm razin
Doza te nexwazin
Her çiqasî bakin
Rêça te nas nakin

Kurdistan , kurdistan
Kurdistana kurdan

Divê tev bira bin
Weke mêra rabin
Destê hevdî bigrin
Bi mêranî bimrin

Kurdistan , kurdistan
Kurdistana kurdan

Em haşitîxwazin
Şev û ro ranazin
Dijminê koledar

Bijî pirolêtar

Kurdistan , kurdistan
Kurdistana kurdan

RONAHÎ LI PEY TARÎ YE

Çend sale ku em her wehe bin destê neyarin
Bê rûmet û piştin
Wek kole li çola û li ser sêpê û darin
Em hatine kuştin
Axa û began perçe kirin ev milletê mêr
Çalak û ciwanmêr
Em kirne xulamokê neyar mayîne bê çar
Tev bê serî hiştin
Ev şêx û mela rencberê dijmin bi şev û ro
Tim jê re diago
Herkes xwedî estol û ref û leşker û topin
Lê ê me bi xiştin
Zor û sitema vê tebeqê em hiştine kavil
Bê xwendin û cahil
Lê hê jî li ser me bi xwe ew kund û qirakin
Tim gazî û qîştin
Zengîne welatê me hemî kanî û zêrin
Em tev wekî şêrin
Rengîne hemî deşt û çiya av û giya ne
Tev bax û bihiştin
Herçendî berê em jî xwedî nav û nîşan bûn
Lê îro nezan bûn
Herçendî berê em bi xwe gernas û egît bûn
Lê îro ne tiştin
Ey xortê ciwanmêr, bese bêfêdeye ev rev
Destê xwe bidin hev
Ronahî li pey tarî ye, tim roje li pey şev
Em nayêne kuştin

BEGIM DEV JI QULLEBAZIYAN BERDIN!

Begim bese dev ji van derewan, qullebaziyan berdin
Hun malê kurd dixun û hun dibêjin em milletê kurdin

Rûtker û diz û hîz û meyxwer û bê wicdan û şût
Bêgoman hun jêderê her kul û bela û derdin

Heta hun nemirin, ne mimkûne em rabin hey beg
Hun dijminê millet, û ji dijmin re xweş merdin

Welat welatê kurde, lê kurd belengaz, perîşan
Ne hun tenê xwedanê zêr û mal û milk û gundin

Dilê we kurmî, malê we genî, koledarin bes
Lê em, dilsade û rû nerm û kurdperwer û rindin

Xanî wekî koxik, perîşan û reben, çarereşê kurd
Hun hemî bêgane, xwedî xan û eywanê bilindin

Hefsar bi destê dijmin û qetik di gerdena we
Kengî bibêjî xwe hildin, hunê xwe hildin

Îdî em li pey we naçin, hun ne kurdin dijminê millet
Tenê em kurdin, her çendî belengaz û zigurdin

Ji qada me derkevin, berî ferman li we rabî, zû
Hun rencberê dijmin û em rencberê erdin

'Erd, 'erdê milletê kurd, kurdên reben kurdên belengaz
Biçeştin, bese îdî, qada me berdin , 'erdê me berdin

Hun bi me bûn xanedan û gerd û beg û paşa û axa
Lê îro kolê dijmin , ne serbilind û xanedanê gerdin

Rojek wê bê , serpêl , gerdexwar , li pêşberê qanûn

Xûsî di qirika we de , ji tirsan nema karin xeberdin

Karker û cotkar , pale , zehmetkêş serbilind , dest bi dar
Serê koledar bi çakûç û das ewê bişkênin we jî bi serdin

Siktir be begim , ev qullebazî tev hatine zanîn
Hezar sale hun dijminê millet , em milletê kurdin ,
Em milletê kurdin .

EY KURD ÇI KESÎ TÛ

Ey kurdê ku navdarî di bin destê neyaran çî kesî tû
Wek şêrê girêdayî bi zincîrê di qeyd û qefesê tû
Sed sale di bin destê neyaran ku fîxanan diresê tû
Dem hat were meydanê , çîre bê hewes û deng û hesê tû

Ey kurd tu bizane ku cîhan her dem û dore
Serbestî û azadî bizan kotek û zore
Zincîrê ji gerden bişikîn zû were meydan
Îdî tu metirs pişt û bira leşkerê sore

Wek lat û zinarî , li te baranê bela tê û dibarî
Moran û kulan girtiye ser , maye tu wer bin reş û tarî
Bahoz û sitem gumgume hawîr te dibarî bi neyarî
Ser daniye ber lingê neyaran û dinalî û dizarî

Ey kurd tu bizane ku cîhan her dem û dore
Serbestî û azadî bizan kotek û zore
Zincîrê ji gerden bişikîn zû were meydan
Îdî tu metirs pişt û bira leşkerê sore

Deryayê nizama Qecerî pêldaye li ser te bi xurtî
Zincîrê nizama Teterî zendê te pêçan û tu girtî

Çend sal bi nezanî tu li ser hev di vî arî de bihurtî
Ser hilde ji xew şerme ji bona te re ev hişkî û sirtî

Ey kurd tu bizane ku cîhan her dem û dore
Serbestî û azadî bizan kotek û zore
Zincîrê ji gerden bişikîn zû were meydan
Îdî tu metirs pişt û bira leşkerê sore

Çavên xwe veke guh bide , karwanê biratî vediborin
Xem nakî eger çend segê bê tore li pey wane diqorin
Çerxa felekê pêşve diçî , zorker û xwînxwer kerr û korin
Ronahî û tarî û şev û roj we di pey hev re diborin

Ey kurd tu bizane ku cîhan her dem û dore
Serbestî û azadî bizan kotek û zore
Zincîrê ji gerden bişikîn zû were meydan
Îdî tu metirs pişt û bira leşkerê sore

BIRRÊ TEVAYÎ

EM ŞER NAXWAZIN

Em şer naxwazin bimrin şer û ceng
Me natirsênin ev qêrîn û deng
Eger dixwazin silma alemî
Ji axa (Korê) derkevin hemî

Em tev heval û birane , insan
Ji me çi divê mister Tiroman

Bumba sedased berik hezaran
Ji jor ve tîn xwar teyrok û baran
Top û tematîk tang û teyaran
Gulle barandin tavên Biharan

Insanê (Korê) mane perîşan
Bihna xwe derxist mister Tiroman

Zar û zêçên wan ditirsîn digrîn
Hawîr direvin hawar û qêrîn
Li her der kuştin , êrîş û kemîn
Ew dane berhev rê tev de bi xwîn

Seraser bûne amanc û nîşan
Çiqas xweş dibê dilê Tiroman

Tev de hilweşîn gund û birc û pir
Xan û mal û can dane ber agir
Pey wan dikevin weke pez û gur
Zikên wan çirîn jin û hûr û gir

Dane ber topan bû bumbar diman
Da ku xweş bibî dilê Tiroman

Ev xortên ciwan tev têne kuştin
Bi xwînê (şeqam) tev têne şuştin
Ev deşt û çiya hemî bûn bi xwîn
Riwê her tiştî kirêt û xemgîn

Dar û ber girîn hawar û eman
Hêj nerm nebû dilê Tiroman

Tev de wêran bûn mizgeft û kenîşt
Bi dojah geran ew bax û buhişt
Tilûr dirêsin ser laşên mirî
Sêwî û birçî qêrîn û girî

Li hawîr gumgum , şewat û dixan
Dîsa xweş nebû dilê Tiroman

Refên firokan bi şev wek sitêr
Sedased qember davêjin berjêr
Dikujin zar û zêç û jin û mêr
Bûne kerafî ew qas xêr û bêr

Pêtî û dixan dighêne ezman
Pir xweş dibî pê dilê Tiroman

Ji bo kara xwe dîkin vî şerî
Destê xwe dan hev zorker û terî
Bere hilweşin ev xan û dîwar
Da ku xurt bibî nîfûza dolar

Li (Walistirîd) govend û dîlan
Şahî kete nêv dilê Tiroman

Ji (Korê) rabin ji Hindê Çînî
Dinya ji bo we wisa namînî

Çekên xwe deynin rûnin wek bira
Xwînê merjênin ji bona pera

Îdî ji bo we em nabin qurban
Mister Eçison , mister Tiroman

Şêrê koledar pîr û kefte bû
Zencîra milê cotaran vebû
Ruwê wî şêrê pîs û qermiçî
Jê re nemane ne dost û ne cî !

Destên xwe hildan karker , palevan
Îdî teng bûye cihê Tiroman

Va ye giha hev benda azadî
Benda haşitî , benda dilşadî
Ê şer dixwazî bimrî, bikevî
Bijî azadî bijî wekhevî

Bijî (Sitalîn) pêşwayê cihan
Bimrî koledar , mister Tiroman

NAÇIN ŞERÊ QORÊ

Welat tu kurdistan
Hemî bax û bistan
Tu maye ber destan
Belê dinya dore

Ser bi reş û şînî
Jar û dilbirînî
Millet te nabînî
Kurde kerr û kore

Hemî weke darin
Rêzin li ber arin
Bindestê neyarin
Zaz û Bext û Lore

Tev axa û mîrin
Ne hişyar û jîrin
Bê ser û wezîrin
Bê xwendin û tore

Ji nizanîn bûn deq
Ser bi êş û teqreq
Ew nizanin ku heq
Tim bi dar û zore

Nebî bibî , xemgîn
Va ji te re mizgîn
Xortên te yê bengîn
Berê wan li jore

Palevanê mêrxas
Tev çakûç û tev das
Şiyar bûne gernas
Hawîr borebore

Top û qelem bûn cot
Bûne yek keç û xort
Bê navtêdan bê fort
Tevan qoreqore

Şev û ro ranazin
Bê gilî û gazin
Zanin çi dixwazin
Qelen xwîna sore

Wê civata çêkin
Navê te tim lêkin
Destê dijmin jêkin
Naçin şerê Qore

Digel hev tebabin
Wek bav û bira bin
Li ber dijmin rabin
Zaz û Lor û Gore

Serê wî bişkênin
Bi zor te bistênin
Te ji bona dijmin
Bikin tirb û gor e

DESTÊ ISMET ŞIKANDIN

Destê Ismet şikandin wa xistine cebsînê
Dijmin li Tirk siware (Beyar) digrî dezgînê
Kurd bindeste li pey wan tenê dikî nifrînê
Diçin riya felaket qet guh nadin qêrînê

Ta kengî dijmin li we siwar bî
Ta kengî dîlê destê neyar bî
Hevsar bi destê ê wek Beyar bî
Qêrîn dikim ez , da ku şiyar bî

Herdû çavên we birjin , riya we girtî xware
Hunê herin felaket hingî rêber Beyare
Xwîna kurdan û Tirkan bû hemberê dolare
Ji bo millet ziyane kar ê sermayedare

Ta kengî ey kurd wisa ber dest bî
Dîlê dijmin bî pir jar û mest bî
Gerden şikestî dîl û bindest bî
Zincîra bişkîn da zû serbest bî

Her kes serê xwe hilda , qeyd û zincîr şikandin
Girêbendên di mil de , bi carek tev qetandin
Hêş û sewre des pêkir , ser li dijmin gerandin
Perda li ser çavên me , bi mêranî dirandin

Êrîşe êrîş , cotar û karker
Destên hev bigrin , xwenda û rencber
Mêr û jinên kurd , tev bibne leşker
Qelem bi destek destek bi xencer

Kurd û Ecem birane , dijmin tenê koledar
Tirk û ereb hevalin , dijmin Se'îd û Beyar
Em hatine firotin , bi cinêh û bi dolar
Divê serê van bişkê , bi karker û bi cotar

Rêça em têde , sewra welate
Heqqê me herdem , kar û xebate
Dijmin şikestin , dema felate

Kurdo serê xwe rake , dostên mene Hind û Çîn
Kêla mêra li pişt me , paşmêrê me Sitalîn
Sewra munezem çêkin , ji Dêrsim ta bi Hemrîn
Emê zûzû xelas bin , mizgîn ji bo te mizgîn

Li bakurê me , birca dilşadî
Kelha serbestî , gerdenazadî
Heq tê sitandin , dijmin heq nadî
Bi kêr me nayên , qîr û fîryadî

MIHRECANA BERLÎNÊ

Sê milyon ciwan ji her şop û der
Diçin Berlînê ser gora Hêtlar
Hêtlarê mêrkuj , Hêtlarê zorker
Ji bo haşitî ev çûn û tevger

Hey xortên ciwan hey keçên ciwan
Xêrxwazên cihan herin mihrecan

Herin mihrecan bibênin Berlîn
Ew bircên belek çawa hilweşîn
Dîwar û kavil hemî reş û xwîn
Da hun tev bibin dilgîr û xemgîn

Hey keçên ciwan hey xortên ciwan
Xêrxwazên cihan herin mihrecan

Carek bipîrsin ji xortên Korî
Ka ber dinasî girsî û hûrî !
Li ber firokan çî tişte dûrî
Di şer de her dem xwîne difûrî

Hey xortên ciwan hey keçên ciwan
Xêrxwazên cihan herin mihrecan

Herin mihrecan , mihrecana xweş
Destê hev bigrin ciwan û keleş
Hindî û Çînî 'Ereb û Hebeş
Hemî bibin yek çî gewr û çî reş

Hey keçên ciwan hey xortên ciwan
Xêrxwazên cihan herin mihrecan

Ji hev re bêjin derd û kulên xwe
Bikin yek hemî bîr û dilên xwe
Barê haşitî hildin milên xwe

Guh medin reng û deng û cilên xwe

Hey xortên ciwan hey keçên ciwan
Xêrxwazên cihan herin mihrecan

Pîroz bî pîroz mihrecana we
Mihrecana xweş ew civana we
Cihan parêzî tim ramana we
Remza haşîtî her nîşana we

Hey keçên ciwan hey xortên ciwan
Xêrxwazên cihan herin mihrecan

Tev de bibin yek hemberê zorker
Bêjin Tiroman bêjin Mak -Arser
Bibêjin Şoman , bibêjin Çerçel
Mebin wek Hêtlar , em naxwazin şer

Hey xortên ciwan hey keçên ciwan
Xêrxwazên cihan herin mihrecan

Zorker nehiştin em jî bîn , heval !
Bibênin carek wan riwên delal
Ey keçên çeleng wey xortên şepal
Nadî me dijmin fersend û mecal

Hey keçên ciwan hey xortên ciwan
Xêrxwazên cihan herin mihrecan

Birca Tiroman xurt û atêşî
Divê bi destê xortan hilweşî
Ji ser me rabin ev zor û reşî
Şûna wan bigrin şadî û xweşî

Hey xortên ciwan hey keçên ciwan
Xêrxwazên cihan herin mihrecan

Bibin yek hemî zana û reben
Bişkênin qeyd û zincîr û kepen
Herin dil bi kul , werin rû bi ken
Ey wefdê selam , wey wefdê weten

Hey keçên ciwan hey xortên ciwan
Xêrxwazên cihan herin mihrecan

CEJNA HEFTÊ SALÊ SITALÎN

Ey Sitalînê mezin , her her bijî amalê tû
Xoş û pîroz û ciwan bî cejnê heftê salê tû

Rêç û şopên Markis û Lênîn te girtin ser bi ser
Rencberên kurd û cîhan tev leşker û havalê tû

(Zerreyâ) sermayedaran zerreyek nabî ji dil
Fikr û mal û can bicarek milk û may û malê tû

Karker û pale li karin , dest bi das û tevr û bêr
Tev li pêşin xweş di vê rê , şûr û xweş mertalê tû

Carekê ferman bikî zû herne pêş , wê herne pêş
Dîl û bend û palevan û karker û 'ummalê tû

Kurdê zehmetkêş û cotkar wek Cegerxwîn dikne qîr
Her bijî sed salî bêtir , xoş bî tim sersalê tû

HUN ÇI ZANIN ŞER ÇIYE

Pîj û ber dibarin fîronek , top û teng
Bi gîrîn , bi xumîn bûye şer , bûye ceng

Kumişîn , hilweşîn xan û bircên belek
Genî bûn , kurmî bûn pir kelaş pir cedek

Bi singo , bi gulle didirin , dikujin
Sergever , çavbeloq , dev ji hev mêt û jin !

Dil bi tirs diçin hev bi qulûz , bi dizî
Ser hasin bi tiving , bê hêvî , bê xwezî

Şevereş bi birûsk , bi çirûsk bi tavan
Bi qêrîn , bi nalîn , bi hawar , bi aman

Berdîwar pîr û jar tev sêwî , tev bê cî
Bi hêstir , bi girî tev tazî tev birçî

Ser bi xwîn , dilbirîn hemî , jar , perîşan
Rûkirêt bi zencîr bi merbend di zindan

Nizanin diçin kû ji bo çî dikin şer
Wan dajon ber kêrê xwînfiroşên beşer

Dikirin me ji hev bi dolar bi peran
Me dikin bi qurban ji bo xwe wek beran

Destên xwe didin hev xwedî mal xwedî gund
Me didin ber gullan da bijîn serbilind

Em hemî belengaz tev cotkar tev karker
Me digrin bi zorê me dibin ji bo şer

Em hevdî dikujin tev birçî tev tazî
Ew li mal dadigrin serên xwe bi nazî

Divê em şiyar bin destên xwe bidin hev
Ji ser xwe hilênin perda reş weke şev

Koledar , xwedî mal , xwedî gund bikujin
Serbilind rû bi ken , tev bijîn mêr û jin

KÎ DIVÊ ŞER KÎ DIVÊ SELAM

Hevalên delal û hêja û dîn divên selam
Gulçîçek û gulnaz û nesrîn divên selam
Av , avanî , sera û xanî divên selam
Tim dîlovanî û insanî divên selam
Evîndar û Şêrîn û Zîn divên selam
Hey hevalan ê wek Sitalîn divên selam

Divê em bêjin mêr û jin temam
Bijî Sitalîn her bijî selam

Ew mirovên dîn û nezan tim dixwazin şer
Ê bê dîn û îman û wijdan dixwazin şer
Ên divên kuştin û talan dixwazin şer
Xwedî mal û fabrîkên giran dixwazin şer
Koledar û dijminê insan dixwazin şer
Mirovên xwîn mij wek Tiroman dixwazin şer

Divê em bêjin mêr û jin temam
Bijî Sitalîn her bijî selam

Selam hevdîn û hevkom û mihrecan pêk tênî
Selam dilgirtin û tim dezgîran pêk tênî
Selam dawet û govend û dîlan pêk tênî

Selam civat û saz û sitran pêk tînî
Selam qesr û sera û xan pêk tînî
Selam keç û xortên delal , ciwan pêk tînî

Divê em bêjin jin û mêr temam
Bijî Sitalîn her bijî selam

Şer herdem pêk tînî zor û zilm û koledar
Şer pêk tînî giranî ya dext û dan hercar
Şer wêran dikî xan û kavil dikî dîwar
Şer dikujin tim jin û mêr û pez û dewar
Şer pêk tînî dijminî û qêrîn û hewar
Şer me dikî belengaz û reben û bêçar

Divê em bêjin jin û mêr temam
Bijî Sitalîn her bijî selam

Dîlan û govend û bez , yan we şer divê?
We bexçe û bustan û rez , yan we şer divê?
We gund û dext û dan û pez , yan we şer divê?
We kuştina dêwê terez , yan we şer divê?
We serbestîya me bi lez , yan we şer divê?
We divê bijîn hun , ew , ez yan we şer divê?

Divê em bêjin mêr û jin temam
Bijî Sitalîn her bijî selam

Koledar dixwazî em bimênin wisa kor
Em bindest û reben li jêr ew bilind li jor
Giran bifroşin qumaş û hasin caw , terekto
Mal , 'erd , gaz dixwazin ji me bistênin bi zor
Pez , rez dixun , em li ber , tev şivan , tev nator
Ger em nebin yek fîrset nabênin , nabênin dor

Divê em bêjin mêr û jin temam
Bijî Sitalîn her bijî selam.

SEYDA Û PÎR SITALÎN

Seydayê zana , pîrê Sitalîn
Ala me hilda ala sê rengîn

Ew perda rûreş ji ser me hilda
Rojek geş derket , sitêra kurda

Ketin gora teng Faşist û Nazî
Bextê me ê geş Qazî kir 'xazî

Belê dîwarê xanî me danî
Lê ku nebin yek naçin wî xanî

Xanedanê kurd hemî bibin yek
Na , ez pîr şaşim tev şivan û beg

Divê em hemî bi hev re bakin
Vî kabûsê xurt ji ser xwe rakin

Hemî yekin em nijadê kurdin
Damarê laşek , yek jan û derdin

Gava tilya min gez dikî pêşî
Laşê min hemî seraser dêşî

Karker û cotkar rencberên welat
Abûrî çiye , tev kar û xebat

Dema şikestin Nazî û Faşist
Nîvê dinyayê bû ye Qumunist

Ji bo me divên pîr fîdakarî
Ji guh xwe bavên îdî neyarî

Milletê mezin , bê mezin nabî
Mirovê mezin divê yekta bî

Selav li ser we ey gelî xortan
Ey keçên zana , ciwanê kurdan

Ji hev re bêjin , ta em nebin yek
Bi kêr me nayên ev bircên belek

Di gundên xwe de em tev şivanin
Di xana xwe de em dergevanin

Bi ritba dijmin nabin bi rûmet
Maşê we tev de qaçûra millet

Ta yek bighê we sed hezar diçî
Belengazê kurd tev mane birçî

Şandiyên me tev kêr û binbarin
Li hember millet ew gunehkarin

Her kes bûn dewlet , Sûdan û Cihû
Em li her alî bûne du sê rû

Eger em tev de bibin yek partî
Di destên me de dimênî xurtî

Weke gernasana destên hev bigrin
Dengê xwe hildin , serbilind bimrin

Nebî vê demê ji dest xwe berdin
Peyvê Cegerxwîn ayetê Kurdin.

XORTÊN DEMUQRA KEÇÊN DEMUQRAT

Ma kî dixwazî îro ceng û şer
Ji bil mirovên pir mal û xwînxwer
Ên wek Tiroman , Çorçil , Mak-erser
Bê dîn û wijdan bê ol û xelat

Xortên demuqrat , keçên demuqrat
Bêjin metirsin va roja me hat

Nayên bîra we ew cengên mezin
Şêst milyon insan tev dane kuştin
Di ber piyan çûn keç û mêr û jin
Tev de hilweşîn bajar û kelat

Xortên demuqrat , keçên demuqrat
Bêjin metirsin va roja we hat

Ceng û kuştine karê koledar
Dane ber me wî sînor û dîwar
Kore nabênî lê bûye êvar
Ev şeveqa sor vaye zû hilat

Xortên demuqrat , keçên demuqrat
Bêjin metirsin va roja we hat

Xortên demuqrat bêjin Tiroman
Tanga naxwazin , bê kinc û bê nan
Ji bo Eçîşon em nabin qurban
Bi kêr me nayên ev muferqe'at

Xortên demuqrat , keçên demuqrat
Bêjin metirsin va roja we hat

Mêster Tiroman herin Kermelîn
Destê xwe bidin destê Sitalîn
Şagirdê Markis hevalê Lenîn

Ji bona cengê xwe mekin edat

Xortên demuqrat , keçên demuqrat
Bêjin metirsin va roja we hat

Keçên demuqrat bêjin Eçîşon
Atoma zerrî dinya kir hêton
Ka insaniyet ,mezhebê Wêlson
Ji bo koledar bûne hîm û lat

Keçên demuqrat , xortên demuqrat
Bêjin metirsin va roja we hat

Meşrûê Marşal , helfa Etlesî
Fêda xwe nadî ji bil we kesî
Qirnê bîstaye naxwazin wesî
Ev çi intidab ev çi wisayet

Xortên demuqrat , keçên demuqrat
Bêjin metirsin va roja we hat

Keçên demuqrat bikin qîr û deng
Em nan dixwazin , naxwazin tifeng
Haştî dixwazin em naxwazin ceng
Çêbûna millet xweşbûna welat

Xortên demuqrat , keçên demuqrat
Bêjin metirsin va roja we hat

Birçîbûn dîsa serê xwe hildî
Di bin zorê de bimênin gundî
Kar û fêda me bighê efendî
Di bin desta de dîsa bibin tat

Keçên demuqrat , xortên demuqrat
Bêjin metirsin va roja we hat

Ev silma ciwan şêrîn û delal
Wek çemê Ferat paqij û zelal
Her kes dixwazî çi ciwan çi kal
Mehkema wijdan dayê ev berat

Xortên demuqrat , keçên demuqrat
Bêjin metirsin va roja we hat

Bayê azadî toza zilmê bir
Nîrê koledar ji ser me rakir
Cotar û karker xwenda û şair
Destê hev girtin bûne yek lebat

Keçên demuqrat , xortên demuqrat
Bêjin metirsin va roja we hat

Digel hev bêjin dotmam û pismam
Xwenda û zana karker û xiddam
Her bijî bijî piştîmêrê selam
Bijî azadî bijî demuqrat

Xortên demuqrat , keçên demuqrat
Bêjin metirsin va roja we hat

Bi hev re bêjin bi deng û qêrîn
Bijî her bijî , bijî Sitalîn
Şagirdê Markis hemdemê Lenîn
Bi serbestî tim bijî ev welat

Xortên demuqrat , keçên demuqrat
Bêjin metirsin va roja we hat

ILHAM JI ŞAIREKÎ ERMEN

Ev riya dirêj me hinek kin kir xweş bi çûna xwe
Li şûna esfîlt me ev rê raxist tev bi xûna xwe

Ev riya Markis ev riya Lenîn me jî daye ser
Ey neslê hê bê , ji bo te me hişt çend şop û eser

Ilham dane me kuştina Qeyser , kuştina Hêtlar
Bi zor em gihan rêza mêrên çê , pale û karker

Ilhama mezin (Sewra Oktobir) inqilaba sor
Deng daye dinya hişyar kirin kerr bi çav kirin kor

Perda bindestî bi xebata xwe me zû hilanî
Hîmê azadî me bi rîka xwe ji bo te danî

Em çûn û diçin divê em herin ta dawîya rê
Enya me bilind dilê me pir xurt guh nedin zorê

Me şev derbas kir ew şeva tarî tijî zîlm û zor
Şefeq xwe hilda li bakur û jor ew şefeqa sor

Em çûn û diçin , nayê guhertin tucarî ev rê
Pira ji mêra ava bûye em ketin wê pirê

Da insaniyet bi serbestî xweş tê re derbas bî
Ji zor û zîlmê ji koledaran zû zû xelas bî

Bi agirê dil dîlî , koletî bi şewitênin
Dinya nû çêkin dinya kevnare bi qewitênin

Dinya ku hêstir tucarî têde neyêne dîtin
Dengê sêwîyan tucarî têde neyê bihîstin

Dinya ku têde nebî birçîbûn , nebî qet riya
Herkes rû bi ken pir xweşe dinya , xweşe ev dinya

Ji bo vê dinyê em mane bê kar em mane bê mal
Ji dor me revîn hevalên kevnar ew qelseheval

Lê em her diçin serê me bilind çavên me li jor
Tîrêj dane me şefeqa ronak wê şefeqa sor

Şefeqa bakur , şefeqa Markis şefeqa Lenîn
Şewqa xwe da kurd , bijî Sitalîn bijî Sitalîn

PEYMANA ETLESÎ

Peymana bê kêr hilfa Etlesî
Kar û fêda xwe nadî tu kesî

Roja ev peyman derkevî meydan
Serê xwe hildin faşîstê Elman

Devê xwe vekin dîsa ceng û şer
Tev daqurtênin insan û beşer

Ev bax û bustan , ev qesr û qonax
Hemî hilweşin dîsa bibin ax

Di nav linga de bimrin ev zarok
Ev keçên ciwan bibin pîrhevok

Gava biteqî qembera zerrî
Îdî kî karî li kê binerrî

Millet namênî çibikî koledar
Dema dinya tev bibî tar û mar

Tevan dikuji , maldar û pala
Ev sitêra xweş dimînî vala

Divê bizanin helfa Etlesî
Kar û fêda xwe nadî tu kesî

Çi ne ev peyman ev girêk û bend
Çima bên kuştin ciwan û lewend ?

Cîranê we ye Sovyatê mezin
Çima hun gavek ber vê nabezin

Hemî bibin yek bira û heval
Bi hev re bixwin vê dinya delal

Destê xwe didî destê we Sovît
Dewleta mezin gernas û egît

Rûgeş û dilxweş bi wer dikenî
Dixwazî dinya bibî yek enî

Em zarokê xwe nema dikujin
Nadin ber lingan mal û mêr û jin

Nafroşin xwîna xwe em bi dolar
Em qebûl nakin îdî koledar

Em tev şiyar bûn guh nadin kesî
Me naxapênî helfa Etlesî

Borjiwazên me bi wer bûn heval
Ev dewra we bes dewra intîqal

Çiqas hun bikin kar û kêferat
Li we tene der pir tenaquadat

Bi pêşve bostek , bi paşve sed bost
Hun dibin hemkar lê hun nabin dost

Eger bibî şer ev şerê dijwar
Dawî tê jîna bangêr û maldar

Bi pêş de êrîş bikî tîpê sor
Keysê nadî we li jêr û li jor

Şerê we bikin ji paşve piştmeş
Têra we nakin ev dolar û zêr

Neyê bîra we ku hun bimeşin
Wek dîwarê kevn hunê hilweşin

Va hun dibênin du cengê giran
Xistin bindestan Faşîst û Yaban

Dev ji xwe berdin hun nebin sebeb
Arî we nakin ne Hind , ne 'Ereb

Ey Emerîka , serê koledar
Em qet naxwazin nuqta we ya çar

Ev nuqta çara wek bend û bene
Dûrî me herin eger ne fene

Kevoka selam hawîr çarkenar
Pencê xwe xistin çavê koledar

Xwenda û zana , cotkar û karker
Destên xwe dan hev nema divên şer

Çiqas biqîrin çiqas bibazin
Em şer naxwazin , azadîxwazin

Me tev dagirtin kolan û şeqam
Em şer naxwazin piştîmêrê selam

HEVAL POL ROBSON

Ey heval Robson dengbêjê cihan
Paşmêrê selam zana û insan
Gernas û rênas , dijminê Dalas
Di ser ava re , di ser çiya re
Rengê te ê reş tê ber çavê me
Dengê te ê xweş , xweş tê guhê me
Ev xebata te didî me hêrzan
Kêferata te didî me lerzan
Ev tevgera te ji bona insan
Pir jê ditirsin axa û dehqan
Xwedî sermiyan ji te ditirsin
Hemî xanedan ji hev dipirsin
Dibêjin reşik çawa şiyar bûn ?
Destê hev girtin li ber me rabûn
Dalas ditirsî weke Mak-Arsî
Di ber piyan çûn pir tac û kursî
Xwedî sermiyan serê xwe hildan

Dibezin , dilerzin , dicivin , direvin Ji meydana
Ey heval Robson !
Ne tenê reşik ketin bin destan
Em jî sipî ne mane perîşan
Reben , belengaz , bindest , çarereş
Birçî û tazî , tev jar û nexweş
Gunhê me çiye , ne sûc ne sebeb
Ketin bin destan ev Kurd û 'Ereb
Zencî û Hindî em hemî insan
Kê em hiştine wisa perîşan
Nîzam , nîzam
Nîzama hovan , ev nîzama xwar
Nîzama faşîst em xistin bin dar
Xwedî sermiyan , dezge , koledar
Em kirin bêçar , em kirin bin bar
Kirin tar û mar

Ey heval Robson !
Derdê min û te , ev derdê giran
Zordestiya ku kete nav cîhan
Hin mezin , bilind , dehqan xanedan,
Hin reben bindest mane perîşan
Ji vî derdê , me Markis Îngilis
Bûne du rêzan , bûne du hozan
Lenîn Sitalîn rê şanî me dan
Pale şiyar bûn xebat û lebat
Roj hilat , roj hilat
Xelas bû rojhilat
Roja sor , roja zer
Ji Mosko hate der
Tava xwe da Balqan , da Elman
Xwe berdaye ser Çîn , Çîn
Çîna mezin , Çîna giran
Şewqa xwe da Hind
Tev dagirt cîhan , cîhan

Ey heval Robson

Karker û rencber , cotar şiyar bûn
Reben perîşan bi hev re rabûn
Bi tang û bi top , diçin şer û ceng
Li her der qîrîn li her der hewar
Li hawîr bû deng
Dixwazin azadî , serbestî , wekhevî
Narevin
Lê dijmin ditirsî , direvî , direvî
Çi reşik , çi sipî , belengaz bûn heval
Dikujin koledar , xwedî gund , xwedî mal
Berepaş direvin bayloz , xanedan
Malê wan , malê wan
Bû bela serê wan
Tarîx tarîx xiste nav sînga wan
Dilê wan , çavê wan
Ev kelem ev mîx
Dicivin , dikevin , di şer de direvin
Peykevin peykevin

Ey heval Robson !
Me divê dinyake ku her kes dewlemend
Dinya bû buhişt çi bajar çi gund
Ji bo her kesî fersend û mecal
Xwenda û zana , hozan û delal
Qesra me bilind , bexçe xweş û rind
Em tev de dilxweş li nav dimeşin
Tilûr diqîşin , cobar dixuşin
Çuqlî dihejin , pelik diweşin
Çiya pir bilind , dirêj , girover
Tîrêjê rojê xwe berdane ser
Dinya maye mişt ji jîn , ji evîn
Xweşî tev dagirt
Her kes , her tişt , her der

Ey heval Robson
Fermo em herin
Serbest bigerin

Bixun , binerin
Bibênin bipirsin
Zorker nemaye ji kê bitirsin
Sînor nemane çibkin peseport
Dilxweş û rûgeş hemî keç û xort
Li vir xurînê bixun hingivîn
Li Mosko taştê , firavîn li Çîn
Li Newyorkê şîv , li Londen paşîv
Çi reş çi sipî tev bibin kirîv
Firek bidin xwe em herin Merîx
Destê xwe bidin Şêrîn û Zelîx
Zîka riwê te maçkî bimijî
Tîna dilê xwe bi te bikujî
Bêje ezbenî , bêje ezbenî
Jola dikenî Zîka dikenî
Dengê te ê xweş herkes dixwazî
Wî dengê şêrîn
Bêje ey heval , hevalê delal
Bi saz bi qêrîn
Bimrî koledar , bimrî zordestî
Bijî azadî , bijî serbestî

Ey heval Robson !
Ev cîhana xweş
Besî teva ye çi sipî çi reş
Divê derbas kin rû bi ken û geş
Dewlemend serbilind
Tev bi hev re rind ...
Nemênin sêwî , birçî û tazî
Ne kuştin , ne şer , ne qîr , ne gazî
Bi hev re herin tev kar û xebat
Heşt see't , çar see't , du see't
Pir xweşe xebat
Bo millet û welat
Ku bibin em bi kinc , bi xwarin
Bi xanî , bi ronî , xwenda û siwar
Li ber hev nanerin

Bûn heval , bûne dost , bûne yar
Hovîtî nemaye
Tev xwenda , tev zana , tev şiyar
Ev kevoka selam , pir xweşik pir ciwan
Baweşîn , baweşîn bikî ew li ser me li insan
Pir xweşe ev cihan
Tev evîn , tev de jîn
Ax ...Cegerxwîn
Pir xweşe ev cîhan

HEŞTÊ ADARÊ CEJNA JINÊN DEMUQRAT

Heştê adarê roja me hîlat
Cejna jina ye , jinên demuqrat

Vê roja pir xweş , roja azadî
Roja serbestî , gerdênazadî

Roja insanî ,roja wekhevî
Nîzama Sovyêt rêça Belşevî

Qeyda lingê me wê rojê şikand
Ew çaroka reş me girt û çirand

Ji birca Sovyêt derket ronahî
Li dinyayê tev , jinan kir şahî

Şahî û govend , dîlan û mizgîn
Destên hev girtin ji Çîn ta bi Çîn

Em bûne wekhev tev de jin û mêr
Li me zû derket ev roj û sitêr

Roja dîlî çû , roja bindestî
Berê xwe da me roja serbestî

Ey xuşkên hêja jinên demuqrat !
Heqqê me ye tim ev kar û xebat ..

Em tev de bêjin bijî Sitalîn
Şagirdê Markis hevalê Lenîn

DIYAN-BIYAN-FÛ

Diyen-biyen-fû , Diyen-biyen-fû !
Lingê koledar ji ser te rabû

Kurên te gernas xwe dane kuştin
Navek pir giran ji bo te hiştin

Tîpên azadî kuştin koledar
Noşîcan bî , te xwîna wî vexwar

Dema ku serê koledar dişkî
Nizanim çima Dalas dipîşkê

Cî lê teng dibî , gurê dev bi xwîn
Serê wî dêşî divê Espirîn

Diyen-biyen-fû , Diyen-biyen-fû !
Hewrê koledar ji hev bela bû

Ew hewrê kirêt tev reş û tarî
Zor û birçîbûn tim jê dibarî

Bayê azadî , sewra Oktobir
Ev hewrê tarî ji hev belakir

Dengê Hoşî - Mîn pir xurt û hiner
Waye lêdidî sa'eta zefer

Dilê te dagirt tasîr li te kir
Li dijmin bûyî hêtûna agir

Dîl û perîşan tîpê koledar
Li ser sînga te mane birîndar

Diyen-biyen-fû , Diyen-biyen-fû !
Li koledaran te barand tifû

Dema tu girtin tîpên azadî
Azadî xwazan teva kir şadî

Çepik dikutan bi deng û qêrîn
Teva digotin bijî Hoşî-Mîn

Serxweşî dan hev hemî koledar
Gerek bixeydin Se'îd û Bayar

Ji xew şiyar bûn , roja me hilat
A wan çû ava , dema me va hat

Piranî emin , ji xwe em xurtin
Çerxa tarîxê nayête girtin

Ey sermayedar ! bê ol û wijdan
Di bin lingê we dikelî volqan

Çiye ev kuştin , çiye xwînxwarî ?
Li her der tifû li we dibarî

Bidin destê me heqqê me tamam
Em şer naxwazin me divê selam

PEYMANA TIRK Ê PAKISTAN

Peymana dîlî gerden şikestî
Tijî koletî hemî bindestî

Zû gihande hev Tirk û Pakistan
Da bête xwarin heqqê Kurdistan

Borjiwazên Tirk bangêrê mezin
Malê me kurdan hawîr didizin

Da ku tev bibin têr mal û dolar
Welat dane ber lingê koledar

Ednan Menderîs li çi digêrî ?
Ji Walistirîd dîlî dîkirî

Zencîra dîlî giran û dugurd
Xiste gerdena Tirk û Laz û Kurd

Ey Celal Beyar mesûlê mezin
Li pey we îdî kurd hew dibezin

Kurdê qehreman ne gêj û kore
Bo Ayzenhawir qet naçe Qore

Ev peyman we ; Tirk û Pakistan
Ne mesûle jê xelkê Kurdistan

Di nav sînga me hun bûne kelem
Jana we giha 'Ereb û 'Ecem

Ji bo Cemalî , bo Nûrî Se'îd
Qehreman 'Ereb qet nabî 'ebîd

Ne 'Ereb ne Kurd , tev xelkê Îraq
Wan naxapênin peyman û tifaq

Waye li hawîr dest avêtin dar
Ewê bişkênin serê koledar

Çiqas wan bigrin çiqas bikujin
Waşînton , London ji ber dihejin

Qehremanê Kurd , gernasê Îran
Ji bo koledar xwe nakin qurban

Çiqas leç herî mêstir Zahidî
Todeyê Îran qet nabî gidî

Zehmetkêş ketin tev kar û xebat
Eger em bimrin , her bijî welat

Xelkê Pakistan , Benxala mezin
Dîlî naxwazin hawîr dibezin

Em guh nadin te ne jî li Ismet
Ew xewna we dît tev derew derket

Tucarî namrin Kurd û Kurdistan
Bimrî peymana Tirk û Pakistan

Ey serekcemhûr , ey Celal Bayar
Qada me berdin , mebin koledar

Em tucar nabin dijminê Sovît
Cîranê mezin gernas û egît

Şopa tarîxê binêr , binêr baş
Çerxa wê dijwar , venagere paş

Çiqas Menderîs herî bigerî
Dewra Osmanî nema vegerî

Qehreman 'Ereb vane şiyar bûn
Balqan û 'Ecem li ber we rabûn

Li bakurê we birca azadî
Heqqê me kurda çawa tu nadî?

Paşam bê guman tu çewt dilîzî
Qêrîna Nazim qet nabihîzî ?

Şerê gernasa li Hindê Çînî
Çavê xwe digrî da ku nebînî

We dî li Qorê dijmin çi kirin
Para Kurd û Tirk , kuştin û mirin

Xortê Kurd û Tirk ,kirîn Tiroman
Ji bo ew nemrin , em kirin qurban

Destê xwe medin ber çerxa tarîx
Tev xîp û kelem , tev bizmar û mîx

Zinhare zinhar ey Celal Bayar
Destê xwe mede ber çerxa cebbar

Ev çerxa mezin pir xurt û dijwar
Diperçiqênî serê koledar

Dişkênî hîmê helfa Etlesî
Tênî meydanê heqqê her kesî

Çine peymanî Tirk û Pakistan
Emrîka û Tirk , yan Tirk û Yûnan

Her kes dizanî têde nîne kar
Kara çend peya , dûvê koledar

Em şer naxwazin , em tev de insan
Pismam û mirov , heval û cîran

Her kes heqqê xwe bixun wek bira
Çiye rûmeta peyman û pera

Ev dinya pir xweş besî meye bes
Serbilind bijîn têde hemî kes

Dilşad û rûgeş dotmam û pismam
Bere bimrî ceng , her bijî selam

MADAM HEBÛM EZ DIVÊ HEBIM EZ

Hebûm seraser , divê hebim ez
Madem ezim ez , çima nebim ez ?

Li pêş xwe carek hûr , kûr dinêrim
Raste tetewir durust didêrim

Yeke seraser hebûn hemî tişt
Cihan her û her ji me pir û mişt

Ser û binê hev dibim digorim
Bi pêş de qefzan didim diborim

Çerxek munezem bê sebr û sikûn
Cihan digel hev seraser hebûn

Madem hebim ez , ezê herim ku
Madem hemî tişt ezim dibim çi?!

Ava dibim ez xwe xweş dibênim
Wêran dibim ez , herdem dimênim

ŞÎNA HEVAL SITALÎN

Dilê Sitalîn , gernas û hozan
Ebed rawesta , deng daye cihan
Li ber radyo em diljar û xemgîn
Gava me bihîst ev reşemizgîn

Heval Sitalîn , heval Sitalîn
Çiqas xweşe pîr ev navê şêrîn

Seydayê mezin rêberê insan
Nav û xebata te bo me her man
Pesnê te carek neşim bibêjim
Ne gewherî me duran birêjim

Heval Sitalîn , heval Sitalîn
Çiqas xweşe pîr ev navê şêrîn

Cihan tev dagir leşkerê xeman
Li her derê şîn giryan û eman
Her kes li ser te reşek girêda
Enya tarîxê li ser te xwê da

Heval Sitalîn , heval Sitalîn
Çiqas xweşe pîr ev navê şêrîn

Rêça te raste divê em bigrin
Sond bî li ser me ku têde bimrin
Dilxweş tu raze , heval şiyarin
Dara te şîn kir , berê wê xwarin

Heval Sitalîn , heval Sitalîn
Çiqas xweşe pîr ev navê şêrîn

Şêrîn ber û xweş ew dar selame
Şax daye her der vaye giha me

Dijmin dixwazin rakin nikarin
Çiko li ber wê şêr nobedarin

Heval Sitalîn , heval Sitalîn
Çiqas xweşe pîr ev navê şêrîn

Dengê çûna te zû zû bela bû
Dijmin bi çûna te xoş û şabû
Ji wî weye ku rê hate girtin
Heval û şagirt ne wek te xurtin

Heval Sitalîn , heval Sitalîn
Çiqas xweşe pîr ev navê şêrîn

Faşîst û Nazî divê vejênin
Belkî yekî wek Hêtlar derênin
Her kes bihîst ku te herdu kuştin
Tektîk ji bo me gelek te hiştin

Heval Sitalîn , heval Sitalîn
Çiqas xweşe pîr ev navê şêrîn

Çiqas bixun em çiqas bixwênin
Navê te ê xweş di bîr xwe bînin
Ger em bibûna ji bo te derman
Gelek hebûn ku bibin bi qurban

Heval Sitalîn , heval Sitalîn
Çiqas xweşe pîr ev navê şêrîn

BIRRÊ CIVAKÎ

SEWRA AZADÎ

Rêça me dijwar şopa me bi xwîn
Hawîr me dijmin qêrîn û nalîn

Daxwaz bilindî doza me rindî
Karker û gundî bibin hemneşîn

Şevên tar û reş li jor û li jêr
Tang û balafir geşin wek sitêr

Herdem û kêlîk gulle barandin
Xanewêranî , xwîn tê rijandin

Sewre destpêkir , sewra azadî
Sewra serbestî gerdenazadî

Em tev derketin bi çek û nizam
Me tev dagirtin kolan û şeqam

Ber û qembere ji jor têne xwar
Hilweşîn ser me gozik û dîwar

Berê me li pêş gernas û camêr
Heq bi destê me diçin weke şêr

Xwîna me rijî wek ciwên aşa
Pêlan avêtin serjor û kaşa

Dûvên koledar axayên xwînxwar
Begler û paşa hemî gunehkar

Me didin berhev tangê Tiroman
Dijminê xwînxwar bê dîn û îman

Zar û zêçên me tev têne kuştin
Tev têne kuştin diçin bê goman

Hawîr me dûman agir û pêtî
Tirs û paşveçûn şerm û fehêtî

Cotar û karker destên xwe dan hev
Ji bo serbestî divê yekîtî

Fermendarê me rêzaneke baş
Ferman da , go kes nemênin li paş

Destên me tiving şopa me bi xwîn
Tektîka me xurt rêça Sitalîn

Êrîşe êrîş gundî û karker
Destê me tiving , berê me li şer

Nema bindestî , pişt da û buhirt
Zencîr şikandin destên me ên xurt

Bi şev me girtin hemî der û pir
Hawîrdora me agir dest pêkir

Firoke rabûn , meşîn tang û top
Dijmin li hawîr girtin rêç û şop

Sewrê dest pêkir li her cî û der
Ji me û ji wan tim rev û veger

Em hemî karker , cotar û gundî
Kadirên me xurt diçin bi rindî

Dûvên koledar hemî bûn heval
Tiroman da wan çek û kinc û mal
Haşîtxwazan destên xwe dan hev
Berê me li pêş wek şêr û şepal

Dilên me pir xurt zendên me tazî
Li hawîr kuştin , qêrîn û gazî

Ji tangê dijmin em qet natirsin
Kî ku tê kuştin em lê napirsin

Armenca me bes kuştina dijmin
Yan bêne kuştin yan bêne girtin

Da zû ew bişkên da zû deynin dar
Karê me êrîş , şêrên birîndar

Xwînê li darxist xalîça rengîn
Me dîn dijwarî pir pêsîrtengî

Bûn hevalên me tev dar û devî
Karê me êrîş , dijmin direvî

Dijmin me kuştin bi zor û şadî
Bimrî zordestî , bijî azadî

Azadîperest hemî bûne yek
Me ling danî ser kumbeda felek

Sewra me ya xurt vî şerê xwînxwar
Xistin destên me tev rêjîm û dar

Bûne weke hev serbest em dijîn
Tev pirolêtar , bijî Sitalîn

COTKAR Û ZEVÎ

Mêr û jinê gundê me
Çûn û hatin kurt û pist
Tev digerin dil nexweş
Destê tevan li kar sist

Hin gotinên hişk û tal
Mêr ji hev re dibêjin
Destê jina li ber rû
Bes hêstira dirêjin

Bere xwedê nehêlî
Xwedî gund û terektor
Hoxên me tev ajotin
Em tev mane bê ebor

Kalek rabû gote wan
Rabin barkin hemî zû
Fatê go : Bes kalê dîn
Emê barkin herin kû

Li her derê wilo ye
Xwedî hasin , xwedî gund
Erda nema bidin me
Ji vir heta biçî Hind

Ev zarokên pir û hûr
Hemî tazî û birçî
Eger nebin xwedî gund
Hemî dimênin bê cî

Hemo gote Fatê bes
Fata pîse ser bi rişk
Mala me tev xera kir
Va gotinê te yê hişk

Gundê bav û kalê wan
Niha karin berdin me
Ew ku erdê xwe bajon
Bere xettek nedin me

Ma qey çavê te lêye
Ku em hevdî bikujin ?
Mihamî û jandirme
Xwîna me tev bimijin

Bere xwedê nehêlî
Emê çibkin nikarin
Çiqas ku em birçî bin
Guneh li wan dibarin

Fatê gote Hemo bes
Xwelî l serê xwe bî lo
Bere hoxê we bajon
Hun sê sed û ew dido

Tev rahêjin darê xwe
Emê hemî herin cot
Bere em bêne kuştin
Ser sera bê melkemot

Soro rabû weke şêr
Gote Fatê aferim
Ev gotinê te rastin
Bi Laleş û bi Êlim

Heta neyêne kuştin
Em jî nabin xwedî gund
Destê xwe em nedin hev
Tucar nabin serbilind

Tev rahêjin darê xwe
Rabin weke pehlewan
Kes li malê memênin
Weke şêra herin wan

Serê wa em bişkênin
Ya bişkênin terekto
Em her kesek hoxê xwe
Divê bajon tev bi zor

Rabûn tev de mêt û jin
Zû bezîne darê xwe
Li meydanê bûne kom
Kirin kar û barê xwe

Bi qêrîn û bi hawar
Li wê navê gihan hev
Rojê xwe berdabû xwar
Bi ser wan de hatî şev

Kalo hawîr gote wan :
Li vî milî , wî milî
Ne raste em herin wan
Divê em herin gilî

Eger yekî bikujin
Xwedê nekî em ji wan
Emê tev bêne girtin
Di zindana perîşan

Jin û zarok dimênin
Tazî , birçî , berdîwar
Eger bi a min dîkin
Hê nebûye dema dar

Vegeriyan mala xwe
Teva darê xwe danîn

Dîsa li hev bûne kom
Teva perê xwe anîn

Ji xwe çendek bijartin
Dane wan du sed zêr
Sibê rabûn dil bi tirs
Berê xwe dane bajêr

Dan pey kalê rîsipî
Kum û şaşik tev gemar
Hatin mala dostê wî
Dewlemendê dikandar

Dostê kalo perê wan
Ji wa girtin , gote wan :
Dostê mine mihamî
Mihamîkî pehlewan

Dilpaqij û dilo van
Gelek baş û gelek rind
Mehek naçî hunê tev
Bê şer bibin xwedî gund

Sibê da pêşiya wan
Çûn mekteba mihamî
Hersê bûne dostê hev
Pîs û hov û 'heramî

Perê wana sitandin
Wekaleta xwe çêkir
Sibê bi wan perê wan
Wî xaniyê xwe lêkir

Vegeriyan mala xwe
Go mizgîna me li we
Bê ku em bêne kuştin
Ev gund hemî giha me

Mihamî ê dîlovan
Carek hakim anî gund
Dilê nezana xweş kir
Pehlewanê serbilind

Gava axê bihîst ev
Kete tirs û gomana
Çawa ketim bela wan !
Van şivan û gavana

Divê herim cem nuqtê
Da ku çawîş bibênim
Çend kaxeza bidim wî
Van sebavan derênim

Li naylonê siwar bû
Xwe gihande cem çawîş
Çend kaxezek dane wî
Bi hev re sazîkirin îş

Sibê çawîş hate gund
Pêre hatin çend nefer
Çelpandine gundiya
Bê tirs û pîrs , keteber

Tev de li hev kirin kom
Piştî dijûn û lêdan
Ew dan ber sînga hespan
Destê wa tev girêdan

Tev de diçin ser nixûm
Wan bi dizî gote hev
Di dest me de çi maye
Ne paşketin ne jî rev

Ta ku hebin ev axa
Emê hemî pêxwas bin
Bere em bêne kuştin
Ji vî halî xelas bin

Ew êvarî li nuqtê
Tev hingavtin bi lêdan
Sibê anîne bajêr
Ew danîne di zindan

Dostê wan ê dewlemend
Ê hemparê mihamî
Gote wan hin perê dî
Divê ku em bidin wî

Bi vî rengî perê wan
Heçî hebûn hemî çûn
Derd û kul û xemê wan
Di zindanê zêde bûn

Bi vî rengî biwartin
Di zindanê du sê meh
Li gund tiştê ne çandin
Ne genim û ne jî ceh

Pere li wan xelas bûn
Tev de mane perîşan
Soro rabû serbilind
Bi Kurmancî gote wan :

Bere wilo li me bê
Her kes bi me bikenî
Em hatine xapandin
Bi vî kalê dev genî

A rast eve ku em tev
Xwe kar bikin ji bo şer

Eger jandirme jî bên
Emê wan jî bidin ser

Di dest me de çi maye
Nema cot û nema kar
Divê îdî weke mêr
Bidin destê xwe em dar

Di vê rê de hemî em
Bêne kuştin serbilind
Qene zar û zêçên me
Bibin xwedî erd û gund

Tevan bextê xwe dan hev
Xwe kar kirin ji bo şer
Çend roj di ser wan re çûn
Ji zindanê çûne der

Ne çûne cem dostê xwe
Dostê pîs û derewîn
Dijûn kirin mihamî
Gurê harê dev bi xwîn

Berê xwe wan dane rê
Zû derketin çûne gund
Soro dîsa gote wan
Şêrê sorê serbilind

Divê ku em netirsin
Weke mêran herin wan
Sûnda mezin bixun em
Ku gund bigrin bi lêdan

Tevan kirin qîreqîr
Li hev kom bûn weke mêr
Di dest wan de dar û bêr
Çûne axê weke şêr

Axa kete mekînê
Revî weke pehlewan
Gundî çûne terekto
Lê şûfêra gote wan :

Gelî bira rawestin
Hun ne dîn û ne gêjin
Bihêlin ku du pirsan
Em jî ji bo we bêjin

Divê ku hun bizanin
Em û hun tev birane
Heta niha nebûn yek
Di bin destê gurane

Ev hasin û avanî
Karê destê me ye tev
Divê ku em bistênin
Têde bibin weke hev

Mal û gund û av û dar
Li hev par û leva kin
Vê nizama faşistî
Bi zor ji ser xwe rakin

Di nav me de nemênin
Ne axa û ne jî beg
Nizam bibî azadî
Em tev têde bibin yek

Soro gote hevala :
Raste ev jî hevalin
Karê axê dîkin lê
Tev birçî û bê malin

Çend gotinê xweş û rind
Teva ji hev re gotin
Terektor jî bû ê wan
Hoxê xwe pê ajotin

Hê ew li ser erdane
Axê jandirme anîn
Lê karker û cotkara
Li ber wa dest hilanîn

Serê axê şikandin
Jandirme mane bêdeng
Wa jî teva gote hev
Li ser qadê bûye ceng

Ew jî weke mêrê çê
Bûn hevalê cotkara
Rabûne çawîşê xwe
Bi qamçî û bi dara

Li wan gundê dora wan
Bû hewar û bû gazî
Teva girtin darê xwe
Hatin serqot û tazî

Li nav welêt bûye deng
Axa ji gunda revîn
Tevlî zar û zêçên xwe
Li bajara tev civîn

Gund û hasin sitandin
Wan gundiya weke şêr
Paşê kirin qîreqîr
Berê xwe dane bajêr

Wan bajar jî bi zor girt
Girtin dost û mihamî

Bi hev re daliqandin
Ew xwîn mij û heramî

Di nav xwe de nehiştin
Ne axa û xwedî mal
Welat kete destê wan
Tev bira û tev heval

Soro rabû gote wan :
Nizam bûye azadî
Her kes herin mala xwe
Tev de bijîn bi şadî

Bi govend û bi dîlan
Tev de ji hev bela bûn
Her kes hate gundê xwe
Bi daxwaza xwe şa bûn

Soro bûye sermiyan
Welat kire wek buhişt
Zor û zulm û koletî
Di nav wan de qet nehişt

Ew tev bûne weke hev
Serbest bûne mîr û jin
Tevan dengê xwe hildan
Bijî Fata ser mezin

SERPÊHATIYA CIWAN Û DEWLET

Li şarê jînê xort û ciwan bûm
Çeleng siwar bûm xweş pehlewana bûm

Kê ez didîtim ji min ditirsîn
Nav û nîşanim ji hev dipirsîn

Rojê du sed mêr gernas dikuştin
Kelat û bajar ji min biriştin

Li ser serê min qêrîn û halan
Tim xwînrijandin şewat û talan

Ev xan û eywan tev bê xwedî bûn
Di ser xwe re mêr hê min nedî bûn

Ev êl û koçer tev min bi derdan
Xurtî û dewlet hemî me berdan

Min dane ber pê tev kirne gêre
Da xelk bibêjin ev kurd çi mêre

Hemî perîşan mirov û pismam
Ne êl ne dewlet bes ez tenê mam

Herçî neqenc bû bi min çi xweş bû
Qencî û xoşî bi min nexweş bû

Hingî ciwan bûm nekir me ya baş
Dijwar û xwînxwar mêrkuj û qellaş

Tenê dilê min , dilê wekî seng
Tişteke nedîbû bes kuştin û ceng

Cihê xwe têde ne dîbû nermî
Li cem wî yek bûn serma û germî

Hov bû çî zanî dostî , hevalî
Jê re wekî hev şêrîn û talî

Nedî , ne bîn kir carek gulên geş
Tîr lê ne barîn ji ebriwên reş

Belkî du sed car bûye birîndar
Lê ew nizanî evîn , evîndar

Hê ew neketye reşbend û davan
Nêçîr nekir ye li wî du çavan

Pêtek nedayê ji pertewa rû
Tîpek nexwendî ji zarê ebrû

Camek ne noşî ji herdû lêvan
Daxwaz nizanî ji herdû sêvan

Çend sale bêhiş di şarê jînê
Lê geş nebûye pêta evînê

Her ew dilîzî serxoş û sersem
Ne yar ne heval bê dost û hemdem

Carek bi تنها ezî siwar bûm
Tiving û şeşar bi kar û bar bûm

Celew bi dest min li hespê sergerm
Dajom li herder bê tirs û bê şerm

Çeleng û çalak gernas û serbaz
Ne rav ne nêçîr ne doz ne daxwaz

Candar ditirsîn li wan dikim hêl
Ji ber me dişkên ev ba û ev pêl

Noq bûme derya , derya perav dûr
Pêlan li min dan birim cihê kûr

Goman ji hawîr li min gihan hev
Îdî nema bû çare ji bo rev

Min dî ji nişka qesrek xuya bû
Deryayê goman ji hev bela bû

Bilind û rengîn hawîr rez û bax
Di ber de rûbar li raserî şax

Di nav rezan de kulîlk û sorgul
Li ser çîyan tê xweş dengê bilbil

Xunav li daran hawîr dibarî
Çivîk û çûkan qîştîn û zarî

Xumxum ji şîpan wek dengê tenbûr
Ev lat û zinnar mînane ferfûr

Rojê xwe dabû bilind cihê jor
Xemlandî her der kesk û zer û sor

Herder tijî dar ev rêl û ev ben
Çîçek di pacan lêvsor û rûken

Ba tê li daran govend û dîlan
Çuqlî û katik binfeş û reyhan

Her yek bi rûken şadî û nazî
Jînê ji rojê herkes dixwazî

Te d' go buhişte ew bax û gulşen
Bê deng û bê kes eywan û rewşen

Dema giham ber xweş hilm û xweş bîn
Serxweş kirin dîl zû mame wek dîn

Ji nû dilê min kela wî fûrî
Ew mij û moran li min dibûrî

Li pêş xwe nêrî bi çavê dûrbîn
Peravê jînê ji dûr ve min dîn

Heyha çi jîne ma ez ne jîndar
Bo çi dinoşim kasa zilindar

Gelo nexoşim yan dîn û gêjim
Wêrankerim ez xwînê dirêjim

Carek nedî min şadî û xoşî
Şîra evînê dîl qet nenoşî

Kuştim siwarî ka ez peyabim
Bi bax û bexçan dilxoş û şabim

Ev bax û ev rez qey bêxwedîne
Ev xan û eywan hê min nedîne

Divê ku ez xweş baxan bibênim
Li rûpelê jîn hûr hûr bixwênim

Belkî li qesra belek perîzad
Nêçîr bikim ez wek Mem û Ferhad

Şerbet ji lêvê wê ez bikêşim
Hetta ku saxim îdî ne êşim

Xoş bî bi min jîn hilm û hinasim
Daxwaz ji jînê çiyê binasim

Rûgeş bibim ez bi rengê sorgul
Serxweş bibim ez bi dengê bilbil

Ev bax û ev rez tev bêne govend
Ev şîp û derbend bibin bi sazband

Hêdî ji hespê ez daketim xwar
Bilind li ber min dergah û dîwar

Hawîr girêbend tev best û zencîr
Te d' go kesî lê nekirye nêçîr

Bi herdû destan min quflik û zend
Ji hev şikandin zencîr û merband

Bê deng û pêjin ew xan û eywan
Te d' go li ber wan kes nîne pêwan

Tev pêpelûk û dîwar û salon
Bi rewş û xeml û nîşan û galon

Te d' go sera û paytextê Şehbal
Xwe lê dibênim Rustem kurê Zal

Dengê xwe hilda bi qîr û halan
Qey bêxwedîne ev xan û eywan

Min dî li ber min derîk vebû zû
Tîr dan dilê min reşçav û ebrû

Şekir ji lêvan barî bi nazî
Go : Hê tu çidkî çij min dixwazî

Ev bax û ev xan ne bêxwedîne
Hê kes di xewna xwe ew nedîne

Dêwê sipî hê doh çûye nêçîr
Li ber me dadan dergeh û zencîr

Rojên te mane hê jî di jînê
Ku ew te negrî li şaneşînê

Ji ku tu hatî ji te dipîrsim ?
Mirin tu anî ji te ditîrsim !

Min gote şêrîn ji min mepirse
Derdê xwe bêje ji min metirse

Ev renga şêrîn ken û ciwanî
Çima bi tenha li vir xuyanî

Navê xwe bêje carek ji bo min
Bavê te kê bî çî dost çî dijmin

Li min menêre ciwan û terxim
Ezê ji dest dêw bi zor te derxim

Sûnda me herdû çavên belek reş
Ez pehlewanim ne dîn û serxweş

Li min tu negrî bi qîr me barkir
Destûr nexwest min ji xew tu rakir

Ne ez perîme ejî mirovim
Wek te kedîme ne hirç û hovim

Ev cî nedîne di xewnê şêvan
Îro li te ez nû bûme mêvan

Şekir ji herdû lêvan birêje
Çî hat serê te ji min re bêje

Ebrû şikandin şîrîn şekerken
Geş bûn li ber min ew dêm û ew çen

Destê xwe da min birim bi nazî
Ez dame ber xwe bi serfîrazî

Ez birme taqa bilind û banî
Her tişt li ber min xweş bû xuyanî

Li cem me rûnişt paldaye kursî
Bi devkenek xweş ji min dipirsî

Şerbet çi rengê bînim ji bo te
Ji ser xwe avêt kixma û fote

Çîmsîm û dêmdur gewr û perîreng
Di bîr me anîn talan û xerçeng

Min go dixwazim camek ji lêvan
Ji van rezan tev divêm du sêvan

Pêtek ji dêmê gulî dilim sot
Rûniştî devken paldaye min got :

Ta ku tu dêwê sipî nekî mend
Nabî binoşî lêvê şekerxend

Eger te ew kuşt ne bes tenê ez
Bi te dimênin ev bax û ev rez

Rûne bi merdî li hemberê min
Bêjim ji bo te çi hat serê min

Wek şûr xwe kêşa zû min ji kalan
Min xwest ku dêman bibim bi talan

Destê xwe dan ser herdû milê min
Sarkir ji nişka kela dilê min

Go bes xwe bigre tu ey dilo van
Keçê wekî min nagrî tu arzan

Ji kuştîyê min bilinde ev şax
Bi hêstirê min şîn bûne ev bax

Ji sed hezar ser çêbûye ev xan
Hê nû tu îro lê bûye mêvan

Carek xwe bigre Dêwêsipî bê
Ger ez ne şaşim ê sêserî bê

Aşan bigêrî seran bihêrî
Cî nîne carek xwe lê veşêrî

Cihê serê te maye di xanî
Rasthatinê qey tu jê re anî

Li min wekî te pir bûne mêvan
Hê kes ne noşî şerbeta lêvan

Tu min dixwazî giran bihame
Meger şêrînim ez ejdeha me

Tu min dibênî ez wek bihokim
Li min binêre çî pîrhevokim

Gava me nêrî heyha çî renge
Birûsk dibarin wekî perenge

Gever bilinde gihaye ezman
Tev bûne dogeh ew xan û bustan

Du dest dirêj bûn bi bend û zencîr
Çiya herivtin bi qîr û zîrwîr

Pêlên ji agir bi ser ketin kef
Ew lêv û gerden şikeft û berqef

Seda seda ber bi hev re barîn
Talan û kuştin hawar û zarîn

Ji jêr ve topan ji jor ve qember
Êrîş û halan bi kom û leşker

Herkes dinalî sêwî û birçî
Şewat û dûman tev mane bê cî

Êrîş li ser hev tanî me dijmin
Di ber piyan çûn hemî keç û jin

Pêlên ji xwînê zor dane ser min
Hawîr me girtin bi xurtî dijmin

Şeşar me kêşa ez qet ne tirsîm
Berdaye bejna şêrîn û çîmsîm

Ji hev bela bûn kezî û reşmar
Min dî ku şêrîn sermest û bêzar

Bejna xwe ya rind kevande ser min
Biskên siyah-reş hejande ber min

Kenî ji lêvan şeker dibarî
Go rê wisaye îdî tu karî ?

Eger dixwazî tu min bikî yar
Hero dibim ez li ber te reşmar

Hingî ku Dêwê sipî wisa sax
Ji bo te nabin ne ez ne ev bax

Navê mi Dewlet zana û hişyar
Keça şehinşah , şehê sitembar

Diya mi Rûmet bilind û serbest
Bira me çar bûn her çar jî bindest

Derwêş , û Bayloz , Gerdo , û Rencber
Xwezî nebûna herçar xwelîser

Pismamekî min hebû ciwanmêr
Biçûk û sêwî çeleng bû wek şêr

Dema ku bavê minê şehinşah
Serê xwe danê ez mame bê ah

Birayê Derwêş riha xwe berda
Tûr da milê xwe parsek li gunda

Go min qe navên ev tac û dewlet
Ne êl ne pismam ne nav ne rûmet

Para xwe wî tev firote dijmin
Dijmin ji nû ve çavê xwe da min

Birayê Bayloz bi qullebazî
Rûmet nevê wî peran dixwazî

Xwe daye dijmin bi koledarî
Li wî hero sed tifû dibarî

Birayê Gerdo bêbext û mêrkuj
Talanker û diz , pêxwas û xwînmij

Tev dane dijmin ev gund û bajar
Hê jî wekî kund bi qîr û hawar

Birayê Rencber biçûk û bêzar
Xebat li ser wî karker û cotkar

Bi roj û şev ew şivan û gavan
Pera didî hev lê tev didî wan

Sedan hezaran sal maye bindest
Gerden şikestî winda û sermest

Hersê biran jî dest dane dijmin
Di ber piyan çû ew hate kuştin

Pismamê sêwî nizam ku çû kû
Kesî me nîne kî wê herî dû

Hersê birayên bêbext û bêkêr
Ez dame dijmin ji bo hinik zêr

Dijmin bi xurtî ez bo xwe anîm
Dêwêsipî ez di vir de danîm

Bi hêstirên xwe şîn kir me ev rez
Ciwan li kûye ah ma çikim ez

Gava wilo got serê mi gij bû
Hilmek me berda dûman û mij bû

Ronî di çavan îdî nema qet
Dengê me dagirt gelî û hêşet

Agir dibarî gij bû li min pirç
Dewlet bi qêrîn go :Ah tu bû hirç

Çiman diqîrî çiman dinalî
Ji te ditirsîm gelo tu Zalî

Min go : Metirse ezim ciwanmêr
Ne hirç û hovim belê ezim şêr

Sed sûnd û peyman bi herdû çavan
Nêçîr bikim ez li van giravan

Hetta ku Dêwê sipî bibênim
Serê wî jêkim ji bo te bênim

Serê wî têxim dîwarê xanî
Îdî te bigrim bi sergiranî

Serê xwe rakir wê şengedarê
Hêstir ji çavan zû hate xwarê

Go : Na ne raste tenê herî wî
Tirsîm bimênim bê ah û sêwî

A qenc eve ku dîsa herî mal
Hişyar bikî wan pismamê mirdal

Digel xwe rakir pir kom û leşker
Bi top û tang û firok û qember

Êrîş bikin vî dêwê dijmin
Serê wî bişkê paşê werin min

Serê xwe rakir min gotê:dotmam
Dijwar şiyarbin ev qelsepismam

Ezê ji wan re bêjim bibin yek
Lê ku nebin yek li wan bidim şek

Bi zor ezê wan ji xew şiyar kim
Hawîr biqîrim li wan hewar kim

Eger bibin yek bi hev re rabin
Bi bext û rûmet , text û sera bin

Qada xwe bigrin li her kenarî
Îdî tu dijmin bi me nikarî

Destê xwe da min xatir me jê xwest
Hatim siwar bûm çalak û serbest

Ji bîr me naçin ew welat û rez
Qêrîn û gazî ma dê çikim ez ?

Hatim ji rê ve min gote Derwêş
Rabe tu pismam da em herin pêş

Go: na me navên ew bax û dewlet
Ji bil Xwedê min qe navê rûmet

Ê min ne kurdim tenê misilman
Nabin hevalê şivan û gavan

Gava ku rabûm ez çûme dijmin
Bira bi wî re hatin şerê min

Ez rê dizanim ne dîn û gêjim
Nema dikarim ezê çi bêjim

Bûme mirîşo rêzan û pîroz
Li vê cîhanê nemaye min doz

Serê xwe min da ber lingê dijmin
Îdî çi hêvî ji min dîkin hun

Rabûm ji cem wî gihome Bayloz
Pismam tu çidkî roja te pêroz

Piştî xwe da min serê wî berjêr
Kenî û wî go: Ez bûm xwedî zêr

Here tu dînî çibkim bi dewlet
Ez zêr dixwazim navê me rûmet

Eger hebin zêr çibkim bi xunkar
Navê me taca şehê sitembar

Her kes li cem min geda û rencber
Destê mi digrin paşa û leşker

Îdî ji banî kevir dibarin
Zora mi nabin bi min nikarin

Sed sal li ser hev rengê gurê har
Bi zor me dan hev ev zêr û dolar

Bi destê dijmin girtin me ev zêr
Dewlet me navê here ciwanmêr

Rabûm ji cem wî gihome Gerdo
Min dey li wî kir çidkî tu kurdo

Go: Ez xwedî gund, xwedî terekto
Girtin me ev tev bi kotek û zor

Min go: Welatê te ê sitembar
Îro bi carek bin destê nayar

Destên xwe bavên darê tîfîngê
Bikin bi wî re dubare cengê

Dijmin xweha me şehnazê dewlet
Bi zor standî nema me rûmet

Go: Ez çikim pê, bûme xwedî gund
Kî wek me dilxweş ji vir heta Hind

Gundî li ber min bê çek perîşan
Hemî li cem min şivan û gavan

Kî bê û bigrî xakê sitembar
Ê min kula min ev gund û dînar

Ji cem wî rabûm gihome Rencber
Hov û nezane serî wekî ber

Çiqas me gotê ne deng ne gotin
Cerg û dil û nav li min disotin

Paşê bi qêrîn wî go: Ciwanmêr
Sed sale bindest ez mame bêkêr

Hersê birayên bêbext û xwînxwar
Wan ez firotim bi zêr û dolar

Bê hevalim ez di min nema tîn
Bin destê dijmin ez mame wek dîn

Soza me ev bî bi hev re rabin
Lê em neyarê hersê bira bin

Wan da firotin Dewlet xuha me
Pîsî ji dest van carek giha me

Dewlet ji bo te rûmet ji bo min
Rabe bi hev re em herne dijmin

Destê xwe da min em tevde rabûn

Mizgîn li Dewlet rencber şiyar bûn

Ciwanê kurd

Divê hun bi hevaltî ya
zehmetkêşan Dewleta welatê xwe bi
mêranî ji dêwê sêserî bistênin

SÎH Û SÊ ROJ DI ZINDANÊ

Bîstê Nîsanê şevêk tar û reş pîr nexweş nexweş
Jandirme hatin ketin mala me wek diz û keleş

Em dane ber xwe, birin zindanê zindaneke teng
Dar bi destê wan çehr û rûkirêt çavsor û pereng

Daberizîn me bê tirs û bê pîrs hemî weke şêr
Ser û lingê me dixistin kewçûk lê didan bi dêr

Li serhev dijûn li serhev lêdan li serhev qamçî
Cihê me pîr teng em pazde heval bê cî û birçî

Serên me bêmrês tev zîpirandin simbêl û birû
Birin kehrebê tev pîr û zarok tif dihate rû

Dîsa deh mirov bi dar û qamçî bi boks û lêdan
Em gevizandin dane ber lîngan bi qîr û halan

Li ser serên me tev çûn û hatin bizmar û potîn
Hetta hate xwar jî ser çavên me tev xwêdan û xwîn

Em jî hiş diçûn tenê bê hişî bi me xweş dihat
Tenekên avê bera ser me dan salon bû Ferat

Dîsa şiyarî dîsa ew lêdan ew qamçî û dar
Em xirxirandin di ser qadê re em kişandin xwar

Ketin ser serên me ew hov û dîn gurên dev bi xwîn
Serên me bi xwîn destên me birîn kincên me çirîn

Gelek em tî bûn gelek birçî bûn ne nan û ne av
Didan riwên me gotinên kirêt hemî pûç û xav

Mîza jandirma li ser çavê me tev dihate xwar
Dîsa ew lêdan dîsa ew dijûn ew qamçî û dar

Şifqa min a nû dane ber meqes perçe perçe bû
Dane serê min bi qerf û tinaz tif dihate rû

Heta şeş rojan heta deh rojan li ser hev ezab
Li hawîr bajêr girtin jin û mêr seraser irhab

Jin û keç û bûk xistin feleqê bê şerm û fedî
Şerqîna daran li ser serên wan kevokên kedî

Em rakirin jor qijla leşkerî cîkî reş û teng
Darên jendirma li ser serên me dîsa kirin ceng

Hingî em gêj bûn min serê xwe zû siparde dîwar
Ev laşê giran ma bê hiş û can ji jor hate xwar

Îdî ji hiş çûm nizamî çî bû ew laşê mirî
Gava şiyar bûm min dî li hawîr hêstir û girî

Nehat bîra min ewqas dijwarî ew qamçî û dar
Laşê min tev de xwêdan û çirav wisa mame sar

Hêdî hêdî hiş hate serê min , girtin û lêdan
Eve oda par em tê de girtî eve ew zindan

Roj çû ber ava jandirme hatin , hatin ber derî
Em tev de rabûn dilê me bi tirs li hev me nerî

Em tev yeka yek derxistin derve hawîr me leşker
Laşê me tazî ew laşê sipî danîne ber der

Em tev hingavtin bi dar û qamçî axîn û keser
Hemî reş û şîn hate gorandin rengê me ê zer

Em qefla paşî sîh û sê rojan bi vî karî man
Tehqîr û dijûn didan riwên me mirovên nazan

Bo hev digotin evin Belşevîk dijminê welat
Tifkin riwên wan van riwên kirêt pîs û bê xelat

Emê çi bêjin , çi karin bêjin bindestê neyar
Birayên nezan dijminê millet dostê koledar

Ne sûcê wa ye hemî nizanin çine ev gotin
Nizanin ku em weke mûm û find tev tene sotin

Em ji bona wan dîkin qîreqîr hewar û halan
Ji bo wa ye ev girtin û zindan dijûn û lêdan

Ew jî weke me hemî belengaz hemî perîşan
Ji bo nanê xwe bêkar û bêmal hewar û aman

Eger bibî şer ewê berî me tev bêne kuştin
Nabênin korin , li Korê hemî tene biriştin

Bi xwîne derbûn derya û newal kolan û şeqam
Ji bona wa ye em şer naxwazin dixwazin selam

Piştî ku ew çûn ji hev me pirsî hemderd û heval
Gelo ev kê ne , qey ne Sûrîne xelkê Sinêgal !

Na tev Sûrîne gerçi nezanin mirov û pismam
Ji ber nezanî bûn dostê dijmin ,dijminê selam

Bi destê xwe ew dixwazin çerxa tarîxê bigrin
Bi dar û qamçî ne ew tê girtin ne em jî dimrin

Ev lehîya xurt birkane birkan li her cî û der
Kengî xwe digrin li ber hilma wê ev sênc û çeper

Ev lehîya sor ev lehîya xurt ji jor ve tê xwar
Serê xwe hilda çiyê ev lêdan ev qamçî û dar

Darên xwe deynin bi kêr we nayên ev dar û lêdan
Qet rê nemaye hatin dagirtin qijla û zindan

Agirê volqan bi tif û pifan nayête kuştin
Dilên me ên xurt bi dar û qamçî nayên biriştin

Ev dar û lêdan wek nift û benzîn berdî ser agir
Agir bi benzîn nayê mirandin bîtir dibî gurr

Îdî şiyarbûn şivan û gavan , cotkar û pala
Cihê we ye bes erxa ku dijmin ji bo we kola

Em tev mirovin ji bo çî lêdan ev qamçî û dar
Em tev birane dijmin ji bo me yeke koledar

Waye li Misr û Îraq û Urdin , Mexrib û Îran
Leşkerê dijmin ling daye ser wan lêdan û zindan

Xelkên Rojhilat em dest bidin hev dotmam û pismam
Me şer nevê qet bijî yekîti her bijî selam

TARÎXA SULTAN SILAHEDDÎNÊ KURDÎ

Ji çiyayê Kurd rojek nû hilat
Şewqa xwe dabû Yemen û Xelat

Silaheddîn ê Eyyûb ê Şadî
Bav û bapîr tev xelkê Rewadî

Tarîxzanê baş Kurê Esîrî
Têni çîroka vî xweş wezîrî

Eyyûb û şêrgoh ev herdu serdar
Hatî Tîkrîtê lê bûne dizdar

Şêrgohê çeleng rojek çû nêçîr
Dengek hate guh , nal û qîreqîr

Çiya dişkandin wî dengê pir jar
Jinek girtibû mêrekî bedkar

Ji kalên derxist şûrê Kermanî
Canê ê bedkar ji ten deranî

Serdest û dilxweş hate nêv bajêr
Ji Eyyûb re got dehka , jin û mêr

Eyyûb kaxezek şande cem Behroz
Li bajarê te çêbûye ev doz

Behroz go wî kuşt ev mêrik çima
Mirovê min bû dilê mi j' we ma

Rîwê we sipî , mala we ava
Dîza min berdin , herin ser çava

Zengî rojekê hatê mêvanî
Eyyûb hertişt xweş jê re pêkanî

Paşê Mûsil girt Mehmûdê Zengî
Bû şahê Kurda ew mîrê bengî

Piştî berda wan Behrozê kêr hiş
Tev zar û zêcan , mal û êlê giş

Berê xwe dane Zengî dil bi kul
Ketin Cizîrê gihane Mûsil

Qencî bi wan kir Zengiyê cebbar
Eyyûb kir dizdar , şêrgoh kir serdar

Li Tikrîtê bû Yûsif hate Şam
Li Şam xwendina xwe wî kir tamam

Ev Silaheddîn bêgomane kurd
Ji bo me Kurdan tişteke nekir mird

Li Misrê hebû wezîrek sertext
Navê wî Şawir peyakî bêbext

Yekî dî rabû navê wî Derxam
Zora Şawir bir , revî hate Şam

Reben , bêçare , bê hesp û bê çek
Cem Nûriddînê kurê Eta beg

Nûriddîn Şêrgoh siwarê çeleng
Digel Şawir şand Misrê ji bo ceng

Leşkerê Derxam , leşkerê Fireng
Hatin bi ber wan bi qêrîn û deng

Leşkerê Şêrgoh li wan deger bû
Rengê Firingan ji nû ve zer bû

Di ser laşa re diristin tilûr
Tivîn ji tîran , şingênî ji şûr

Toza ber lingan li jor bû hewrav
Kurd û Turkeman li wan kirin rav

Mêrê çê ew bû çû welatê xwe
Kete nav dar û ber û tatê xwe

Jinên gelean mane jinebî
Zar û zêçên wan pîr mane sêwî

Koma Derxam beg ji hev bela bû
Şawir çû ser text ji nû ve şabû

Piştî ku Şawir li xwe kemer best
Wî a dilê xwe ji nûve derxist

Xweş gote Şêrgoh , Şêrgohê serdar
Ey serdarê kurd , wey mêrê navdar

Dostên te dilşad , dijminên te qels
Mala te ava rabe here bes

Şêrgoh û leşker dilxweşî rabûn
Hatin Cezîrê ji hev bela bûn

Şêrgoh carek dî çû Misrê dilxwaz
Firing şikandin talan bû gewlaz

Revîn ro ava ew hat rohilat
Peyman girêdan bi pût û bi Lat

Lê dîsa hatin bi zor û bi ceng
Şawir kir qêrîn bi gazî û deng

Pîrê Fatimî Şah Adududdîn

Porê jinan şand li cem Nuruddîn

Nûruddîn Şêrgoh anî jê re got
Dilê wî kurdî seraser disot

Serdarê çalak ey kurdê navdar
Porê keçikan şandine hawar

Ser lê bilind bû , çav lê bûn pereng
Rabû siwar bû çalak û çeleng

Şêrgoh siwar bû bi şûr û bi rim
Pesnê xwe veda dîsa bi himhim

Simmê hespên me tozê bidêrin
Serê Firingan dîsa bihêrin

Ji min re bankin şêr Silaheddîn
Çalak û mêrkuj , xort û sefdirrîn

Yûsif hate cem bi dilgiranî
Destê xwe li ber li ser hev danî

Fermanke paşa , mêrê roja reş
Wî lê veğerand bi zimanê xweş

Keçan porê xwe kirne diyarî
Kaxez reş kirne bi ah û zarî

Divêm siwar bî wek pehlewana
Ap û birazî herin ser wana

Kengî ku dibî hewar û gazî
Pir xweşe şerê ap û birazî

Dîsa şikandin leşkerê dijmin
Yûsif Şawir kuşt Misir tev girtin

Şêrgoh bû wezîr çar meh neçûn mird
Yûsif bû wezîr leşker hemî kurd

Paşê bû sultan , şahê rojhilat
Ji Yemen wî girt ta bighê Exlat

Paşê hate Şam wî berda Fireng
Quds û perav tev wî girtin bi ceng

Deng daye navê wê roja Hettîn
Bijî Kurdistan ev Silaheddîn

Heta Cegerxwîn saxe vî karî
Şev û roj bêjî li ser vî warî

AGIRÊ SOR

Agir , agirê xurt , agirê gurr agirê sor
Peresê Kurd û Ecem hasin hilfirande jor

Hasin difirîne , hasin digerîne hasin dipeqîne
Ev agirê geş , agirê gurr , agirê sor

Berê peresê me bû lê niha bûye ê her kes
Tu pê bawer nakî ey milletê kurd , milletê kor

Hasin û petrol xurtin lê her bi wî ye xurtî
Helandin û şewat bi wî her bi wî ye zor

Li her cî xuya ye lê xaniyê wî ye mekteb
Ê çiwê dor sitand lê ê ne çiwê ma bê dor

Tu zanî jîn li cîhan çiyê ey millet
Çemekî fireh bê ser û bin , kûr û dirêj û bê bor

Ê pêş qadê diçirênî bi xurtî û bê hemd
Ji ê tê re fireh dibî wek Xabor

Xortên ku bên wê gazina ji me bikin , ciwanên kurd
Gazina wan raste beyar mane Tor û Zor

Ta dest nedin hasin û xurtî jê nexwazin
Û nebin xwedî tang û top û firok û papor

Naçin rêza miletan û nabin xwedan dewlet
Bibin yek ey millet çine Kurmanc û Lor û Gor

Dest bidin şûrê Rustem û Guhreş û Şêrgoh
Li cîhan xweşiyê bi zor bixwazin wek leşkerê sor

Te ser daye xewa bê pîvan hey malxerab millet
Cegerxwîn zengil bi deste û bi qîr û bi qor

NEXWEŞÎ Û NEZANÎ

Bavo nexweşim serê mi têşî
Ah dilê mi têşî
Gorî te bibim çiman tu têşî
Anan tu dikêşî
Derdê me yemane nîne derman
Dijwar û girane
Rabe te bibin li ber piyên şêx
Ew bo me emane
Ah ma çi bikim li çi siwar bim
Ha vaye kerê reş
Xurşîdê nexweş li ser kerê reş
Paldaye wisa xweş
Dermale bi ben girtiye kalo
Û tev de ketin rê
Hêstir dirijin xwas û perîşan
Ew bavik û ew dê
Êvare gihan xaneqeha şêx
Ew tazî û birçî
Paldane li ber xaneqehê tev
Bê xwarin û bê cî
Hawîr dibezin qîr û semaye
Yan pesnê Xuda ye
Xanîkê mezin pan û bilinde
Manendî sera ye
Sofî digerî çav li serî zoq
Derket ji wî xanî
Go ka we ji tekyê re çi anî
Şêxê we dizanî
Kalo beziya dest û piyan go
Qurban çi bikim ez
Malê me nebû vaye me anî
Her bi tenê pez
Dermale bir pişta xwe da wan
Wî sofîyê rî pan

Man her sê li wê tevlî kerê reş
Bê xwarin û bê nan
Kalo keniya gote kurê xwe
Çawa ye tu îşev
Êşa mi girane nîne derman
Dijwar li ser hev
Qurban tu metirse ji te re şêx
Wê çêkî nivîstê
Destê me li dawa wî ye em tev
Dê biçne buhiştê
Îşev di xewê şêx ji te re dê
Dermanekî bênî
Qutbe , hinera wî mezine pir
Raze tu dibênî
Ew şev bi ken û şahî û hêvî
Bûrî û li wan çû
Ta leşkerê ronahî bi derket
Dinya hemî zer bû
Pîrê keniya dey li nexweş kir
Çawa ye kurê min
Jane , kezeba min girtiye dayê
Pir jare dilê min
Ka şêx te nedî bo te çî anî
Xewna xwe bibêje
Êşa me wekî her şeve bêtir
Dijwar û dirêje
Reşbelekek zû sibehê sofî
Da destê kur û bav
Go şêx gotiye her eve derman
Vê deyne di nav av
Ava wê li laşê nexweşê xwe
Her şev birşênin
Şêx dijminê derdê me ye herdem
Hana xwe werênin
Vî nanê cehî bo xwe bibin mal
Derman û teberik
Îdî nexweşî nakevî nav we

Carek ku herî zik
Salê qe nebî tiştekî bo şêx
Çawa bî tu bînî
Her pêlekê carek ku tu bê vir
Şêxê xwe bibênî
Kalo giriya ji ser heta pê
Wek çuqlîyê daran
Destê me li dawa wî ye qurban
Bo derdê me Luqman
Sofî kenîya bi paş de da rê
Wî kuç li xwe bada
Xurşîdê nexweş çavê xwe dan hev
Naçare wî can da
Qêrîn û girî nal û heware
Hawîr civîyan kes
Kur çû û beran çû bi tenê man
Şêx sax bî bese bes

EV NE DÎNE DÎNÎTÎ YE

Giham gundek li wî qîr û heware
Li hawîr naxer û koma deware

Diçin , tên germe , Havîne bi himhim
Çi bêjim , ax ji vê koma kera re

Me dî şêxek bi şaş û cibbe derket
Wekî şahan ji bircê hate xware

Hemî rabûn bezîne pê û destan
Bi tore zû xwe dane ber kenare

Ewî qet guh neda wan reng mirovan

Bi rê ket ew ewan dan pey ji pare

Giha texma min û destê xwe da min
Kenî û go tu hatî ser sera re

Tu çawa ye , çilone mal û zarok
Me go :Şêx sax bi her çî bo me kare

Mi dî çav û birû tev de dilîzin
Me zanî ev ne şêxe koremare

Di xapa de du sed ders dane Iblîs
Gelek zana û jîr û pir şiyare

Mi gote wan keran ma hun nizanin
Ji bona we çiqasî ev neyare

Zirîn û go werin ev dîn kufir bû
Ne bes şêxe belê qutbê çihare

Cihan tev de li ber destê wî mûyek
Eger pîfkî dibî tev tar û mare

Gelek dijware ta rastî bizanin
Hezar sale ku ev qade beyare

Belê ev qutbe sofî , qutbê aşê
Hemî malê te ye jê re bi are

Li odê rûdinê her şev bi nazî
Zikê te birçî û destê te sare

Delale xwe bi gulavê dişoyî
Ser û çav û riha te tev gemare

Cegerxwîn çibkî , sed salî bibêjî
Welatê me gulek nakî buhare

NÎR Û EMBÛR BETALIN

Vaye bû buhar cotarên delal
Nîr û embûr tev betalin li mal

Zilma axa û began xuya bû
Berê me digot te d' go na , heval

Hemî dewlemend bûne xwedî gund
Kincên te rizîn , pîne û qerpal

Cî jî nadin te , berdan te ji gund
Her bibe parsek yan bibe beqqal

Pismamê Guhderz çare nema ye
Destê xwe rake wek şêr û şepal

Ma kes bi lavlav dighê doza xwe
Heqqê me ye tim xebat û nîdal

Di vê rê de bes ne hun tenê ne
Hevalbendên we karker û ummal

Li hember dijmin hemî bibin yek
Pişta xwe bidin çiyayê Oral

Ev diktatorî îdî me navê
Haştî me divê , divên istiqlal

Doza te bilind , wek rima dirêj
Nayên veşartin rim qet di çewal

Xwendin te divê , xweşî , ronahî
Ev jî nayên dest bê qîl û bê qal

Berê lêdan û zindan û kuştin
Paşê xwendin û xweşî û kemal

Gundên we dibin qesr û ronahî
Bax , û terekto , ava pîr zelal

Radyo , telefon sed xwezî bi wan
Rastî em bibên , ne xewn û xeyal

ŞÊXÊM EV XWENDEGEHE

Şêxê tu keremke were ev xwendegêhe
Ne bi toz û bi qirêj û paqij û bê sipehe

Ev der û banê bilind bûne di nav bax û rezan
Tev ji bo ilm û edeb bûne sera û kelehe

Ew kesê bêt û bixwênî li vî bustanê ciwan
Dê bibî rêber û zana û ser û mîr û şehe

Suxte ê dîl û reben ser ji esîrê bibirî
Dê mirîşo bî li gund bes ji Xwedê ev gunêhe

Kê nehiştî ku tu bigrî dîn û dinya bi ilm
Ma tenê dîn bi kum û şaşik û tizbî û rehe

Destê şefqet ji te re ger bidî seydayê hekîm
Çi dixwazî ku misilmane , mela yan filehe

Bese çidkî ji zekatê çî ji nêvî çî dupar
Ger tu bistênî me'aşê xwe mela meh bi mehe

Wa Cegerxwîn digirî her ji we re qîr û hewar
Wa di vê rê de jimar hatiye ber not û nehe

HOZAN Û ŞAIRÊN KURD

Xortên kurd hozanên welatê te
Evin rabûne ji şax û latê te

Li seyda guh bidêre ez bêjim
Çend dilopan ji xamê birêjim

Her yeke seyda melayê Botî
Di xoşxwanên evîndarî de totî

Ji kurda re wî çêkirye yek dîwan
Di belaxeta xwe de wek Quran

Yekî dî heye rêberê kurde Xanî
Di xoşxwanê de Firdewsê sanî

Wî çêkirye ji kurda re yek dîwan
Lê temaşa kin kurdino sed aman

Ma ne bese Nûbar û Mem û Zîn
Gazî dikî bi zarê şêrîn û qêrîn

Yekî dî heye Feqîhê Teyran
Li çolan herdem girtiye seyran

Bi rastî murxê di benda evîn
Bi kurdî dibê bi zarê şêrîn

Yekî dî heye seyda Siyahpoş
Di welatê me de wek çerxa gerdoş

Seyfulmilûk çîroka vî merdî
Li Misrê ye lê bi zarê kurdî

Yek Mewlana Xelîlê Sierdî
Siwarê hespê kêmweşê kurdî

Nivîstek bi navê NehcelEnam
Bi zarê kurdî lê ji bo xas û am

Yek mewlana Selîmê Hîzane
Kurdperwer û mezin û rêzane

Wî di ber kurda de xwe da kuştin
Çend xoşxwan bi şûn xwe ve hiştin

Yek dibêjne wî Feqe Reşîd
Di zarê kurdî de fêris û egîd

Nivîstek wî bi navê Ser Mehşer
Zarokên kurdan dixwênin ezber

Şeyx Ebdurrehmane ew ji Axtep
Hawîr lêdaye geh rast û geh çep

Nivîstek çêkir wî Rewdunneîm
Çîrokên kevnare , û gotinên qedîm

Melayê Batî bi zarê Durdî
Mewlidek nivîsandiye kurdî

Siwarekî çelenge ew serdar
Serê laxir berda ye bê hevsar

Pertuwê jîr hozanê Hekarî
Xoşxwanê wî wek dur û mirarî

Yekane gewherin mane bê rûmet
Kurdino bese xîrete rabin sed xîret

Melayê Xasî mewlida Zazî
Bi zarê Zazî çêkirye ne Tazî

Cengnama Kurd û Ermen nivîsî
Wek agir berdî me di îsî

Hozanekî jîr û zana ye Bêdarî
Bi zarê Kurdî tim dikî zarî

Axawike xoşxwanê wî kevnar
Ji Bêdare gelek jar û bêdar

Hozanekî hêjaye Birîvkanî
Di serê wî de xoşxwane kanî

Murxê şahîne di baxê evîn
Li xunceyê gul girtiye kemîn

Mîrmihêye hozanekî Miksî
Li ser sînem dibêjî û dipirsî

Sotaye ew ji ber derdê evîn
Digrî û dinalî bi hawar û şîn

Yekî dî heye seydayê Licî
Xoşxwanê xwe wî kirne du cî

Pesn û dijûna dikî ew wek min
Dostê şêxa û ji wan re dijmin

Yekî dî heye Yûsifê Kenanî
Di rastî de wek Yûsifê sanî

Şi'rek çêkirye li ser şemsiddîn
Feqe jiber dixwênin wek Yasîn

SERPÊHATIYA ŞEPAL Ê SITÊR

Rê û rê ez tîm çiya tev bi dar
Hewran girtibûn newal û nizar

Te digo qey diçim peravên ava
Dinyake şevreş roj çûbû ava

Pîşê min çibû li ser van çiya
Vîna Kurdistan kirbûm eşqiya

Min li xortên Kurd tim fikir hawar
Ji ser xwe rakin vî darê kevnar

Em tev aza bin çî mîr û çî jin
Ji ser xwe rakin vî darê dijmin

Ketim gomana , gomanên mezin
Dengekî pir kûr , ji dûr hate min

Dengekî pir zîz , ah û nalenal
Tev dagirtin ew gelî û newal

Gomanê min çûn , dilê min tirsî
Hate bîra min ji xwe min pirsî

Gelo çî denge , kî dikî gazî !
Doza çî dikî , çî j' min dixwazî ?

Berê xwe min da wî dengê şewat
Min dane pey xwe ew zinar û lat

Yek yek dizîn ew zinar û kelem
Şikeftek mezin şikêrek li cem

Du reş rûniştî li ber şikêrê
Bi şewat digrîn li ser Sitêrê

Pîrek rû sipî reng û çehr û gûn
Didane zanîn dewlet û hebûn

Xortek rû sipî bejna wî zirav
Ser milan bilind reş bûn birh û çav

Kolosê kevej , şalê Xerzanî
Didane zanîn rengê xizanî

Min dey li wan kir gelo hûn kêne ?
Ji cî qevistin go em xwînîne

Hun li vir çidkin çima hun digrîn ?
Destên xwe danîn ser porê zêrîn

Derdê me kêre derdê bê derman
Li me rabûye fermana giran

Keçek min hebû navê wê Sitêr
Laşê wê sipî porê zer û zêr

Çavên reşbelek , dêmê girover
Kofya şerpeze xwar dikir li ser

Kembera zêrîn li bejna zirav
Lê tim direşand bi çengan gulav

Çalak û çeleng dar û ber bilind
Şêrîna hundur kezîzera gund

Deng dabû welat bi rind û nazî
Kesî ji tirsan nedî bixwazî

Bavê wê axa , axakî xwînxwar
Destê wî dirêj gelek sitemkar

Rojê sed mirov didane kuştin
Dost û neyarên wî tev biriştin

Kurapek hebû pismamê Sitêr
Gelek şerpeze , mirovek ne kêr

Diran tev ketî çav û kepû xwar
Devê wî genî destê wî gemar

Bejna wî kinik zikê wî tilêr
Kula pir mezin wî xwestî Sitêr

Axayê mêrkuj ji xwe natirsî
Keça min dayê ji min nepirsî

Şevêk pir nexweş hatine berbû
Rengê Sitêrê ji nû ve zer bû

Hate oda min hêstir kirin rêz
Ji xwe avêtin ew xeml û ew xêz

Serê xwe danî balîfa mezin
Ma wê ji kê kê , gilî û gazin

Zû zû ez rabûm li ber milên wê
Belkî ez derxim kula dilê wê

Destê wê min girt çima ey Sitêr
Te j' xwe avêtin ew xeml û ew zêr

Serê xwe rakir : belê ezbenî
Bavê min dame kalê devgenî

Ah dewlemende çikim xêr û bêr
Ger ne azad bim sed tifû li zêr

Evê rû kirût bi zêr û dirav
Çawa bistênî vê bejna zirav

Hingî ez , saxim ta roja dawî
Nabim jina wî , nabim jina wî

Xortek şivan bî , ez wî dixwazim
Dilxoş û azad her şev ez razim

Dilê min ketye xortekî gundî
Belê we nedye dilê min ew dî

Çax û benga min , bejna wî zirav
Jehra marê reş bikevî dirav

Xortekî çeleng navê wî Şepal
Îsal sê sale em bûne heval

Bi kincên kevnîk di wê şeva tar
Ji Birca Belek em daketin xwar

Berê xwe me da xanîkê şivan
Şivanê me ye bavê wî gavan

Sitêr dey lê kir rabe ey bilbil
Xara xwe çirand ji bo te sorgul

Destê min bigre da zû derkevin
Gundê me wêran tev bûye dijmin

Bavê min divê min bidî ê kal
Pismamê axê kalê bê pergal

Lê ew pîr dîne ,bi zor û kotek
Dilên qenc û pîs tucar nabin yek

Tifû li te bî qanûna Faşist
Çewt û xwar û leç napak û durist

Çawa te em tev kirin gerdenxwar
Xistin bin destê axê sitemkar

Destên hev girtin şivan û Sitêr
Bi qanûna dil bûne jin û mêr

Berê xwe da min Sitêrê go:yad
Zencîr me çirand em bûne azad

Ew Birca Belek hêlîna derda
Bese min navê ji bo te berda

Benda lingê min xweş vaye vebû
Zindana pir teng li min fire bû

Derdên dilê xwe min dan bi şadî
Dîlî çû va hat gerdenazadî

Perda xwe çirand daye pê Şepal
Piştî xwe dan min herdu bûn heval

Îdî ez hatim zindana bilind
Sipîdê avêt qêrîn kete gund

Axayê mêrkuj ji nû ve bihîst
Simbêlê xwe girt hûrik pê leyîst

Serkarê axê bi navê Buxdo
Rabû ser piyan , dey lê kir û go:

Divê em rabin herin van çiya
Belkî em bigrin herdu xwîniya

Serê xwe hilda , çav li serî sor
Qêrîn da peya go:Ey nemek kor

Kêj we dîtî ye gelî insana
Keçên xanedan bighên şivana

Rabin wek şêran riyan tev bigrin
Yan hûn tev bimrin yan herdu bimrin

Ê ku wan bigrî ji bo min bêmî
Perwake mezin ji min distênî

Peya tev bezîn çûn serên çiya
Hawîr bela bûn ketin ser riya

Ew roj derbas bû li wan bûye şev
Şivan û Sitêr her diçûn bi rev

Şepal tev agir , şeşber û tiveng
Mêrekî gernas , bi nav û bi deng

Bi çiyê ve çûn herdu evîndar
Haya wan nebû hatin ser neyar

Peya gote wan :Kuro hûn kê ne?
Destê xwe bigrin em jî rêwîne

Gava bihîstin wan dengê Şepal
Dengê tivingan bûye nalenal

Hem ji vî milî hem ji wî milî
Dengê xweşmêran dagirtin gelî

Deng dan zinaran bû ceng û xumîn
Kovî tev revîn tilûr tev firîn

Şepal ji dijmin çend peya kuştin
Bi paş de revîn li pey xwe hiştin

Li êl û gundan tev de bû hewar
Dar û ber hemî li wan bûn neyar

Lê Şepal , Şepal weke pehlewan
Berê tivingê hawîr daye wan

Şev li wan bû zîz sitêr qurijîn
Birûsk û pêtî ji wan dirijîn

Şepal êrîşek da û vegerî
Sitêra xwe dî , lê laşekî mirî

Hêstir barandin li rast û li çep
Evînê ew kuşt , ez bûme sebeb

Tifû li te bî nizama ne baş
Te hin dane pêş , te hin dane paş

Eger ne tu ba axa û şivan
Ferqa me çi bû em hemî insan

Hilda milê xwe ew laş anî jor
Ev şikêra han jê re kire gor

Her şev tê cem min destê min digrî
Min tînî vî cî digel min digrî

Gava min destê xwe dan ser Şepal
Gêr bû ser qadê ew xortê delal

Can jê cuda bû ma laşek bê zar
Giha hevala xwe ya evîndar

Serê xwe rakir pîra bê hemdem
Li dil civandin derd û kul û xem

Go: Ey xo bes bes bistîn ji min can
Ev laşê pir teng jê re bû zindan

Destê xwe ê jar daye destê min
Bê tîn û bê can dinya tev dijmin

Ji nav du lêvan wê pîra kevnar
Çend pîrsên şêrîn hêdî hatin xwar

Mêvanê delal ev dinya bêkêr
Çiqas min dîtî tede mal û zêr

Ev rengê jînê pîs û bê tame
Ev qanûna çewt çawa giha me ?

Tiştê ez zanîm xweşî û şadî
Jîna serbestî gerdenazadî

Bextê me ê reş , qirdê me ê kor
Dane me kurdan ev sîtem û zor !

Ev çend pîrs gotin ziman hew livî
Ew laşê bê tîn zû can jê revî

Min tev veşartin di nav şikêrê
Bûne mêvanê Sitî Sitêrê

Rê û rê ez çûm dil jar û xemgîn
Ji wê rojê de ez bûm Cegerxwîn

JI XWE NATIRSÎ BERDIDÎ GUNDIYA

Bese ey xwînmijê millet ji te ev nîne rewa
Tu mirovên xwe ji gund derxî herin nav bedewa

Ev kurî jana zirave ketye nava hestiya
Bil ji sewra gundiyan qet ji we re nîne dewa

Hun beg û axane yanê xwedyê mal û gund û zêr
Lê li ber destên neyaran hun wekî çêlekewa

Gotin û şîret çine sih sal li ser hev ez dibêm
Sed hezar heyf û mixabin çûn hemî badîhewa

Ser ji pola û dilên we kore rastî nasnekir
Ta bi şîşên sor û agir bidne ber dax û kewa

Polperestin axperestin , gawirin bê ol û bext
Guh li xoşxwanê me nakin guh didin saz û newa

Gotinê min pîj û xîpin xweş di çavên we diçin
Ne wekî sazê Ferîdil-Etreş û Samî Şewa

Gundiyan derxin ji gundan tazî û birçî bijîn
Her ewê çavên we derxin gerçê natirsin ji wa

Şerme kurd jar û geda bî perçe perçe wer bijî
Yektî û baweriyek nakevî nava diduwa

Xort û xwenda dest bidin hev , karker û cotkar hemî
Ev beg û axa bi carek bûne kûra derewa

Hun gerek rabin bi hev re wek pilingan serbilind
Bese çavên xwe vemalin hun ji tamar û xewa

Heye sih sal ku dikin em ji we re qîr û eman
We li meydanê dibênim bese çavên me ziwa

TA KENGÎ NEXWEŞ BÎ

Ey millet ev hezar sale naxoşî
Bindeştê dijmin şel şet û bê hoşî

Şîreya şêrîn serbestî ji dest berda hey
Bi peyala kuştinê her û her meynoşî

Tabûra pêncaye dijmin , şêx û beg û axa
Efyon dane te ev hezar sale xamoşî

Sermaye xistine dest , lew tu maye bindest
Destik bi destên wan û tu bi xwe gerdoşî

Nîşana bedbextî ev şaşik û terbûş
Nîşana bindestî çara reş û serpoşî

Ta kengî di xewa dîlî de dimênî hey millet
Ka şaxê Rustem û kumê kevej û Hertošî

Cegerxwîn gewher firoşe ne dîn û bê dîn
Gewherê azadî bê biha difroşî

MELA RABE

Ev dewr û dolabê dinê
Ma jê tu çi d'bênî mela
Cotkar jî wek te ma reben
Tê jê çi bistênî mela

Dijmin zevî tev jê sitand
Zêr û dirav tev jê revand
Çare nemaye ew mirand
Dexlê li ku b'çênî mela

Sermayedaran tev de bir
Cotkar û karker îdî mir
Dê bibne parsek birr bi birr
Lê her we namênî mela

Ew qedr û qîmet qet nema
Çoganê goga zalima
Carek şiyar nabî çima
Zulmê tu nabênî mela

Nabênî halê gundiya
Jar û pepûk û sêwîya
Pîr û perîşan û bîya
Ma tu li ku dixwênî mela

Kitêb dixwênî xet bi xet
"wecahidû " naxwênî qet
Ji dest xwe berdan qaz û bet
Ma tê çi bifrênî mela

Ger dest bidî darê dirêj
Dîsa ji cotkara re bêj
Quran û tesbîh û nimêj
Dijmin tu dişkênî mela

Dest têxe destê karkera
Em tev de rabin wek bira
Meydanê nadin xwînxwera
Dawî tu dê bênî mela

VAN ROJAN INTIXABE

Çavên xwe vek tu rabe van roja intixabe
Heta kengî di xew de nedî me wek te millet

Beg û axa nikarin li we rokê binêrin
Lê roja intixabê hun tev dibin bi rûmet

Barê we tim girane hun wek lok û beranin
Serwanek hakimê we hun insanin bi sûret

Hun rencberê begane ji şêxa re wekî hirç
Tev hov û ser bi pirçin ji wan re diçne dawet

Ji mal siwar we tînin pêxwas , peya diçin mal
Go karê wan nemênî li we nakin tu rehmet

Gundên we tev perîşan riya we tev tirabêlk
Hun tev de bêne kuştin belaş naçin hikûmet

Zû mektebên xwe çekin bidin xwendin kurên xwe
Da xurt û şarezabin hêdî hêdî bi muhlet

Li mekteban bixwênin serê xwe hun derênin
Ji dûr ve hun dibênin ji bo we kî bi şîmet

Cegerxwîn tim dibêjî bi qîr û deng û halan
Ma kes dibî ciwanmêr , bi gotin û bi şîret

DINYA XWEŞE

Dinya nedî rûgeş û perîweş me wekî tû
Ah çende tû şêrîn û xweş û çavbelekî tû

Çibkim ku ne yara kes û herkes ji te hêvî
Dil nadî bi kes çiko çerx û felekî tû

Ev renge sitêr saz digerin , ba û cinawer
Ger perç û belavî we diyare ku yekî tû

Tev hevdî dixun , pêş ve diçin , bê ser û bê bin
Peydayî seraser ne ku xewn û henekî tû

Em tev dipekin têne şiyarî ji te carek
Dîsa dicivin bêhiş û zanîn xwerekî tû

Daxwaz ji te ra nîne belê em xwedî daxwaz
Tarîx ji me re dayîye zanîn mehekî tû

Zencîr û hebûna ku li bejna xwe te pêçan
Bê pêşî û paşîne belê pir xelekî tû

Destên me bi zencîr û hebûna te vegirtî
Nabî û nebûye ku ji pişta xwe vekî tû

Sarûx ku di jînê de ji te têne peqandin
Meydan ne dirêje bi xwe top û berekî tû

Ez kî û tu kî , tev de yekin bo çi diqîrim
Yek perçeyî her çende xuyanî gelekî tû

Volqanî di ser hev re difûrî û diçî , tê
Sazkarî û sazbandî wekî gog û şegî tû

Seyda bese dinya hemî pingav û çirave
Pir pê de meçe bes ne siwarê kelekî tû

RENCBERÊ JÎNE

Karker û pale û rencber tev rencberê jînin
Lê çi diçînin sermayedar hiltînin

Sal dizîvirî serê salê lê ew
Carek xweşiyê weke xelkê nabînin

Şêx û beg û axa û paşa tev
Li Birca belek serm û germê nabînin

Şêx warisê peyxamber û rêberê dînin
Fatiha belaş li ser miriya naxwînin

Axayê mêrkuj qadîyê dizaye her şev
Pişka wî ji navparê hiltînin

Cotkar û karker bêhiş û dînin
Ji bajaran direvin û li mekteba naxwînin

Her texlît dextl û dar , bax û bustan
Diçênin lê tenê hiş û bîr naçînin

Barê zekatê didin şêx û cirma axê !
Lê ji belengaz û rebenê xwe re naşînin

Şêx û beg û axa şivanê millet , lê dijmin
Bi gur re dixun û bi xwedî re heznê dikşînin

Cegerxwîn bi hukmê dem û mehkema wijdan
Zanî ku zor û sitem ji kesê re namînin

HALÊ GUNDIYA

Xanî ji kelpîç pir teng û nexweş
Reş û bê ronî ji dîxanê reş
Hin pez û dewar di nav çavên wan
Kufletên wan pîr , ne pênc û ne şeş
Wek kuna rovî govik û şikeft
Rindin ji derdan bûne wek heneş

Kûrin weke koz tev gemar û toz
Jê tê bihna pîs tev av û dilop
Tev mêş û kelmêş pêşî û dûpişk
Kolma sehê reş hêlîna miqrop
Li dora bîrê teqan û çirav
Her der weke hev ne rêç û ne şop

Hawîrdora gund tev gerş û gemar
Sergîn û tepik gihane ber dev
Jin û keçên wan li guhera pez
Pişkul û rîxan hero didin hev
Ba û bablîsok toz û tirabêlk
Li wan didêrin bi roj û bi şev

Sergo li ber der pir xweşe ew der
Her kes diçin ser ode ye ew nav
Li hev dicivin ji cî nalivin
Hin bi Tîfoîd hin jana zirav
Ava devên hev hemî vedixun
Bi şadî û ken çî xweşe ew nav

Hawîr nexweşî bi ser wan de tê
Derman ji dektor çawa bikirî
Xwe xwedî dîkin sal bi sal bi zor
Zor dane ser wan sorik û xurî
Her kes dil bi xem bin zor û sitem
Qêrîn û hawar nalîn û girî

Tim bi reş û şîn hemî dilbirîn
Hin kor û bawî hin keçel û kop
Axa û began ew kirne talan
Tebeqa mêrkuj tebeqa zirzop
Malê wan nîne hemî birçîne
Tim davêjin top tim davêjin top

Şev û roj xebat dîsa tev birçî
Yan nan û şebeş yan nan û mehîr
Pîrê wan pêxwas bê şal û kiras
Çixare vexwer ne hiş û ne bîr
Kulla pir giran bêşa li ser wan
Van şêx û melan ew hiştin feqîr

Cotkar û karker tev bê ser û ber
Birçî û reben hemî palevan
Comerd û camêr hemî weke şêr
Her şev li cem wan rêwî û mêvan
Ne xema waye çiqas birçî bin
Çiqas tazî bin hemî diloan

WELAT ŞÊRÎNE

Camek ji çirava kaniyên welatê xwe
Nadim bi ava Zemzem û Heyat û Kewser

Hîmek ji kevirên zinnar û latên xwe
Nadim bi elmas û yaqût , zêr û gewher

Keç û bûk û jin û pîrên Kurdistan
Nadim bi hor û suruştên buhiştê yekser

Çire hin di belekbirca de serbest rûniştî
Lê em çire pêxwas , reben , jar sergever

Tebeqa jor em tev perîşan hiştin bê rûmet
Bê top û tang û fîrok û serek û bê leşker

Ne ez tenê belengaz , hemî bûne Cegerxwîn
Çi bajar û çi gund û çi êl û çi koç û koçer

DENGÊ PERÎŞANÊ

Lo lo pismamo çima dey nakî ?
Serê xwe carek bilind ranakî !
Leşkerê dijmin li çiyayê jorîn
Weke xweşmêran ji hev bela nakî

Lo lo pismamo zanim xweşmêrî
Pismamê Rustem yan Ezdîn Şêrî
Roja halanê roja lêdanê
Mêr û gernasî dotmam bi gorî

Lo lo pismamo haya te j' te bî
Çaroka min reş li serê te bî
Roja lêdanê mêr be li meydanê
Kuştin tim hebî reva te nebî

Dotmama te me , min çav kildaye
Derefşa Kawe , bo te hildaye
Rojek lêdanê , rojek razanê
Îro lêdane roja Kurdaye

Dengê min zîze hewar û gazî
Serqot û pêxwas , birçî û tazî
Êrîşe lêxe pismamo lêxe
Şerm û fehête îro tu razî

Şalê Xerzanî rabe li xweke
Li pişta xwe girêde rext û fîşeke
Pismamê minî , dotmama te me
Mi j' te r' kildane çavên beleke

HEMO Û REMO

Hemo reben ,axa dibên vaye ji Sûrî hatiye
Îro siba bi serê bavê xwe û te kim berberiyê

Na , na mebê axê gelek bindestiya xelkê dî ye
Ho ho Hemo ma hatina axa ji jêr tu nizanî ji bo çiyê

Çawa nizanim bê çiyê , hero diçî hikûmetê
Hezar sale di nav me de ev renga tim axatî ye

Her em bi hev re dijminin lê xizmeta dijmin dîkin
Çavê te kore lê binêr , Teymen li ser masa wî ye

Çi zanin gilyê hev bikin xercî ji kîsê millete
Millet hemî talan bibî ji axa re mêranî ye

Hikûmetê izna me da ku tîfînga peyda bikin
Axa simbêlan ba didî hukmê me demuqratî ye

Nabî çavê axa vebî carek li xelkê mêzekî
Millet hemî rabûne pê hawîr me qîr û gazî ye

Kom û civatan çêdîkin doza serbestiyê dîkin
Dijmin ji ser xwe radîkin zanibe ev mêrxasî ye

Pênc milyon kurdên serbilind di bin destê Tirka de ne
Bê ziman û hikûmetin axa çî zanî gundî ye

SUMBILÊ CEH Ê GENIM

Ey sumbil ! sumbil , ey sumbilê ceh , sumbilê genim
Dema te dibênim ecêb dimênim çiqas dikenim

Karker diçênî karker hiltênî karker dadigrî
Karker hildigrî karker dişênî karker pê dimrî

Lê maldarên diz ên xwedî pere ên xwedî hasin
Rêça rûtkerî ew dizên mezin çi xweş dinasin

Bi wan perên xwe wan perên qerêj dikin ticarî
Arzan te digrin biha difroşin kurên vî karî

Di destê karker di destê cotkar çima tu arzan
Li cem xwedî mal li cem bazirgan wer dibî giran

Karker û pale destevalane tazî û birçî
Ji bo vî qasî qîma te nayê ji cem wan diçî

Mirovên maldar mirovên nepak dostên koledar
Gundî û karker pale û rencber hiştine deyndar !

Da ku ev bêbext da ku ev xwînxwar bê şerm û fedî
Arzan te bigrin ji destê cotkar ji destê xwedî

Karê wa ye tim arzan te bigrin te bikin embar
Ta ku giranî bikevî welêt te bidin cotkar

Karker û cotkar jar û belengaz bîndest , perîşan
Çare neçare divê bidin wan bihakî giran

Ji bo vê ye tim xwedîmalê pir divên bibî şer
Ne xema wa ye ku bêne kuştin em hemî beşer

Da ku bidizin têxin qasa xwe dirav û dolar
Divê nexwendî bimênin karker pale û cotkar

Destên xwe dan hev maldarên xwînxwar her gav û deman
Dest û piyên me hatin girêdan bi qeyd û benan

Seydayê Markis li me kir gazî : Rabin weke şêr
Qeydan bişkênin , bişkênin serê xwedî gund û zêr

Linîn , Sitalîn rabûn du ejder , rabûn du rêber
Şikandin serê du dêwên sipê Qeyser û Hêtlar

Qeyd û bendên xwe wî leşkerê xurt wî leşkerê sor
Hemî şikandin bi xurtiya dil bi kotek û zor

Cotkar û karker li her cî û der hemî şiyar bûn
Destên xwe dan hev weke mêrên çê bi hev re rabûn

Dora we va hat , dora tarîxî , karker û cotkar
Bişkênin serê xwedî gund û zêr , serê koledar

Da hun xelas bin ji bo we divên du tiştên giran
Li hev bipirsin ji kes metirsin ey xortên ciwan

Yekîti tenê karî me derxî ji nêv xezanî
Ji ser me rakî perda bindestî , perda nezanî

Di bin destê me bimênî dinya bimênî cihan
Ji nû ve çêkin dinyake pir xweş dinyake ciwan

Em tev bixun xweş dilxweş û rûgeş vê dinya şêrîn
Her bijê Markis , her bijê Linîn , bijê Sitalîn

XWEDÎ SERMIYAN

Xwediyê sermiyan zanî , dibênî
Çawa ew didî çilo ew tênî

Tenê ew pera hinik datênî
Hasin diçênî hasin hiltênî

Pale dadigrî pale hiltênî
Pale hildigrî pale datênî

Pale êm dikî pale didoşî
Pale pêk tênî pale difroşî

Li ser masa xwe pera distênî
Dixî qasa xwe hesab dibênî

Tiştêkî hindik heqdestê xebat
Sermiyanê wî dimênî çend qat

Bi vî karê xwe nizanî bi cî
Pale û karker dimênin birçî

FERATÊ DERDAN

Derdê min kûrin wek çemê Ferat
Feratê derdan hilat û dahat
Derdê pir mezin , kulla pir giran
Derdê Kurdistan , axîna welat

Ez tim dinalim her sal û her mah
Qêrîn û firyad , hawar û sed ah
Digel min digrîn Seyran û Şêrîn
Nalîne dengê Gulnaz û Dilşah

Şêrînê megrî pir pir delalî
Seyranê megrî xwe pir menalî
Gulnazê megrî , Dilşahê megrî
Dijmin li hember vî kevnêkalî

Haydê em rûnin bê deng û hawar
Reşa xwe vekin desmal û reşçar
Da dost û heval tev nebin xemgîn
Li me şa nebin dijmin û neyar

Haydê em rûnin ser çemê Amed
Em jê bipirsîn keyaniya Med
Kanî ew birc û sera û bajar ?
Kanî Kurdistan , Zozan û Serhed ?

Kanî welatê me xoş û rengîn ?
Kanî ew şêr û gernas û bengîn ?
Dîsa tev bigrîn Dilşah û Şêrîn
Kûrkûr binalin rengê Cegerxwîn

EV ÇI MISILMANÎ YE

Ev birayên me misilman dev ji me bernadin
Qey raste em kolene ew ji me re esyadin !...

Heqqê jin û hiqûqê insan dixwazin
Lê destûra zimanê me ji me re qet nadin

Li meclisa Emin navê her kesî dibêjin
Lê em di bîra wan nayên navê me hîlnadin

Hin me dîkin Erebb û hin me dîkin Tirk û Faris
Lê ne raste em milletekî xurt û Ekradin

Bermayê Mad û Sobar û Nayrî û Hewrin
Zariwên Rustem û Şêrgoh û Selah û Ferhadin

Gernasê Hettîn û Ekka û Kerek û Dimyatin
Mêrxasê Çaldêran û Sordas û Mehabadin

Birayên me xwe hesêb dîkin azad û em kole
Ta sermayedar hene ne ew azadin û ne em azadin

Sermayedar , şerxwaz , isti'mar , koledar
Em berxê ber kêrê û ew bi xwe celladin

Em şer naxwazin haştîxwaz û azadîperest
Divê dest û lingê xwe bi hev re em radin

RÊÇA ME RASTE

Rêça me daye ser raste mebêjin hun şaşin
Belê dijware , bi rêl , bi kelem , bi şaxur û kaşin

Sûc sûcê siyaset , diyanet , dem û rasthatin
Li hawîr lêdan û ceng û talane dîsa em başin

Di aşê dijmin de heb heb em têne hêrdin , millet
Lê gava em serê xwe rakin ew hebin em aşin

Tevr û das bi destê me , tev rencber û karker , xort
Mirovên Semendof û Guhderz û Rustemê qellaşin

Nandar , diloan , xerîbdost , qehreman kurd
Şayanê teqdîr û şayestê pesn û fort û şabaşin

Dijminê koledar , hevalbendê haştîperes , demuqrat
Em kurdên azadîxwazin , bi şerf û bê maşin

Tiroman , Çorçil tîfinga xwe dane ber çavan
Tîfing bi destê koledar , lê karker tenê manaşin

REŞO Û GUNDÎ

Ev buhare xweş buhare
Reş xunava hûr dibare
Wê genim pê bê bi bara
Bo çi xweş xweş nakenî

Em hemî cotkar betalin
Nîr û embûr tev li malin
Em ji birçînan dinalin
Dê çi bêjin ezbenî ?

Xweş bikin kar û xebatê
Tim bi pêş ve bo felatê
Doh çiwe vaye siba tê
Fêde nakin gazinî

Hasinek anîne gunde
Hem dirêje hem bilinde
Şev dikî ronî bi fînde
Kes bi dasê naçinî

Ger bi hev re hun teba bin
Dest bidin hevdî û rabin
Gund û hasin tev leva bin
Hatî dewra hasinî

Em di bin destê neyarin
Tev nexwendî , ne şiyarin
Ezbenî em qet nikarin
Xweş bikêşin vî benî

Her divê ku hun bikêşin
Ger di vê rê de ku bêşin
Dijminê we rengê mêşin
Dewlemendê malgenî

Em di bin destê neyarin
Ew bi topin , em bi darin
Bê heval û dost û yarin
Nîne bext û aminî

Ta bi Çîn dost û hevalin
Zend û bendê xwe vemalin
Dijminê we kevnemalin
Hun menêrin qalinî

Guh bidin ev şor û pirsar
Dijminê we dil bi tirse
Lê menêrin hinde girse
Avê daye bin benî

Rengê şêran tev de qêrîn
Tev kirin halan û nêrîn
Em ji kê îdî newêrîn
Xurte ev bend û enî

Eniya Sovît li pêşe
Vî benî xweş xweş dikêşe
Dijminê me dil bi êşe
Ser di ber de rû tenî

Her bijî ev bend û rêze
Pir gelek xurt û bi hêze
Şer li ser şûv û firêze
Xêr kunî yan şer kunî

XWEŞIYA WELÊT

Şîp û şirrik , çem û co
Tîm xumxum û xuşîne
Gul û rihan hezar reng
Rewşa çiya şirîne

Dengê tilûr û avê
Newa û saz û qêrîn
Govende tîr û katik
Li ser daran kezîne

Perda zerînê rojê
Da ser dar û zinaran
Kixme bi ser xwe berdan
Xemilîn kesk û şîne

Xan û sera û eywan
Di nav dar û çiyane
Newal û deşt û panav
Tijî zêr û xezîne

Petrol û maden û zêr
Di her cihî de peyda
Pez û dewar û fêkî
Di her derî tijîne

Gewahirên ku têde
Çendan giran bihane
Çibkim xwedî nezane
Belkî jî bê xwedîne

Millet ne kêr û bêkêr
Gernas û canfîdaye
Dijmin jî hev qetandin
Seraser ew kîrrîne

Axa û beg şivanin
Bi gur re bûne hempar
Gur pire lê çi fêde
Şivan bi xwe genîne

Li ser me bûne axa
Ji dijmin re xulamin
Talan bi hev re xwarin
Xuya ye em dizîne

Şêx û mela bi wan re
Xwedî pişk û birane
Hemkarê zalimane
Nizanin ev çi dîne

Dîn nabî wer bimênî
Bi vî rengî ne sazkar
Azadî ye bihaye
Nabî wisan bimîne

Bihayê serxwebûnê
Zindan û birçîbûne
Ta can nedî di vê rê
Nizanî ew çi jîne

Sih sale em dinalin
Hê jî ne bûne hişyar
Rabin wekî bira bin
Ev xweşiya zemîne

Karker dema we va hat
Cotkar bese metirsin
Ji bo weye bi qurban
Dil û ceger bi xwîne

DEWLEMENDÊ BÊ ŞEREF

Dewlemendên bê şeref , çidkî ji van zêr û pera ?
Sed hezar milyonê zêra têxe kurtanê kera

Ev pere bûne sebeb bo kuştin û talan û ceng
Dîn û îmane li cem we qet bira nadî bira

Ev pere bê rûmetin , lê bûn bihayê destê kar
Destê cotkar û xebata zend û bendê karkera

Mekteba pê çêbikin , yan nexweşxanên mezin
Yan kitêba çap bikin , "ehlen we sehlen" ser sera

Lê tu nabî wek mirovan ger ne xurt û xwende bî
Yan welatperwer , ne jî qet ev pere nabin çira

Bê kitêb û kêferat û bê xebat û kefteleft
Serbilind nabî bi zêra naçî eywan û sera

Tim divê bindestê dijmin kolebî yan bende bî
Koleyê gerden bi zencîr çibkî zêr û gewhera

Koletî îdî nemaye bo çî tenha kole bin
Qirnê bîsta ye ku tê de ketne destê xwînxwera

Hilweşandin xan û eywan kirne kavişar û gund
Mêr û jin kuştin bi top û pîj û perçên qembera

Ger dixwazin hun ji bin destê neyaran derkevin
Mal û can tev bidne vê rê rengê milletperwera

Ev cihan pêkve seraser pêşve wek çerxê diçî
Va terektor hate meydan , kanî cotê qantira ?!

Ew demên borîn û çûn ma rûmeta rencber çi bû
Lê di îro nivê dinya ketye destê rencbera

Gotinê ku em dibêjin her kesî hişyar dîkin
Ne gelek nû ne welakin nû gihiştin van dera

Milletê kurd rengê fîl ê xurt ê girs ê ser mezin
Lê mexabin hevserê wî ketye destê qeşmera

Perçe perçe dane destê dijmina wek col û pez
Kirne amanca tîfing û top û tang û xencera !

Em li hawîr tev dinalin sed hewar û sed eman
Mil di zencîr û esîrin ketne destê gawira.

ŞÎNA KURÊ MIN XURŞÎD

Zanîn û edeb kurem li kû man ?
Şadî û tereb kurem li kû man ?
Mêlag û kezeb kurem li kû man ?
Bawer bike her li balê Xurşîd

Hişk bûne li ser serê me ev dar
Havîne ziwa ne co û cobar
Qawanê dilem şikestî yekcar
Lê bavê te her dinalî Xurşîd

Derdê te girane nîne derman
Yek sale ji ber me nîne razan
Firyad û fixan û qîr û aman
Derbas dibine wî alî Xurşîd

Ew qamet û qed û bejin û bala
Ew çavên di reş wekî xezala
Ew birhê zirav ji rengê dala
Her dem tu li dil xeyalî Xurşîd

Kengî li gulê ne barî şebnem
Kanî biçikin, ziwa bibin çem
Bilbil negirî li rengê hemdem
Bavê te nema dinalî Xurşîd

Ev axe ku em hemî digazin
Rojek me heye ku tê de razin
Beyhûde li ser hemî dibazin
Jê re ne tenê delalî Xurşîd

Çend dê û kurik ji hev qetandin
Çend xort û zerî bi xwe gihandin
Çend çavbelekî ji me revandin
Megrî tu ne bê hevalî Xurşîd

Rabe tu binêre ser te bû şîn
Dotmam û zerî li ser te digrîn
Ew tev de wekî me bûn Cegerxwîn
Bêjin tu di kuncê çalî Xurşîd.

GERNASÊ MAMEŞ XOŞNAW NAV XWEŞ

"JI XORTÊ KURDA RE DIYARÎ"

Sê zarok xweş tên bi deng û qêrîn
Dengê Perşeng û Perî û Şêrîn

Kanî bavê me , Rustemê meydan ?
Bijî Kurdistan , bijî Kurdistan

Hêstirên wan tên , destên wan bilind !
Rê winda kirne ne bajar ne gund

Ka betlê Mameş , Rustemê meydan ?
Bijî Kurdistan , bijî Kurdistan

Serê wan gever , piyên wan tazî
Bi dengêkî zîz tev dîkin gazî

Ka betlê Mameş , Rustemê meydan ?
Bijî Kurdistan , bijî Kurdistan

Min destê wan girt gelo hun kê ne ?
Go :em çi bêjin , hersê sêwî ne

Ka betlê Mameş , Rustemê meydan ?
Bijî Kurdistan , bijî Kurdistan

Hersê rêwîne , lê rê nezanin
Bavê me kuştin em bê xwedanin

Ka betlê Mameş , Rustemê meydan ?
Bijî Kurdistan , bijî Kurdistan

Gava wer gotin dilê min kelî
Dengê min dagirt newal û gelî

Ka betlê Mameş , Rustemê meydan ?
Bijê Kurdistan , bijê Kurdistan

Min kirne hembêz her sê perîşan
Dengê me bû yek qêrîn û giryan

Ka betlê Mameş , Rustemê meydan ?
Bijê Kurdistan , bijê Kurdistan.

XWENDIN

Xwendin nebî kes naçe pêş
Peyda dibin pîr derd û êş
Her dem di bin destê neyar
Em dê bidin xûkî û bêş

Ev tac û şewket xwendine
Ev dîn û dewlet xwendine
Ev serbilindî xwendine
Ev dewlemendî xwendine

Herçî nexwendî rencbere
Ê ku bixwînî rêbere
Her dem di nêv xan û sera
Serkare ew ye serwere

Ev tac û şewket xwendine
Ev dîn û dewlet xwendine
Ev serbilindî xwendine
Ev dewlemendî xwendine

Xwendin divê hem pîr xebat
Bo milletê Kurd û welat
Kurdno ji xew rabin hemî
Mizgîn li we roja me hat

Ev tac û şewket xwendine
Ev dîn û dewlet xwendine
Ev serbilindî xwendine
Ev dewlemendî xwendine .

KEVJAL NIKARIN BIFRIN

Baz hilferî çûye jor
Çend kevjalan xwe da dor

Gava bû toz û dûman
Wan kevjalan xwe berdan

Dil bi tirs û ah û zar
Ji banî ve hatin xwar

Ew kevjalên bê serî
Ketin golek tev herî

Dexsa bazê pehlewan
Ji nû kete dilê wan

Berê xwe dane efraz
Da ku tifkin riwê baz

Bazî bilind difirî
Tif li wana vegerî

Ew kevjalan ne kir kêr
Berê xwe dane cem şêr

Go :ey şêrê serfiraz !
Em hatine gilyê baz

Tiwî şahê bej û av
Wî ji ber te girtî nav

Li her derê digerî
Çima tu jî nafirî

Şêrê hovê kevnepîr
Go : ka bêjin çi tedbîr ?

Em jî herin ser çiyân
Paşê bibin pehlewân

Çûne serê lat û gaz
Dîn hêlîna teyrê baz

Şêr go :bazê terî rim
Ez ê çawa bifirim ?

Go : ezbenî du sê car
Xwe ji jor de berde xwar

Wan kevjalên li pey xwe
Têxe nava lepê xwe

Gava ji jor ve tê xwar
Da ku nebî tar û mar

Ew kevjalên bê serî
Zor dane qîr û girî

Em nikarin bifirin
Em dixwazin vegerin

Şêrê kevnê sermezin
Go :hun çima digazin ?

Çi ne ev lat û zinar,
Emê niha herin xwar

Ketin nava lepê şêr,
Go xwe bigrin weke mêr

Wan dil bi kul û derdan,
Ji banî ve xwe berdan

Di ser hev re weke çerx,
Ketin xwarê bûne kerx

Teyr û tilûrên goştwer,
Bi nikulan ketin ser

Ew kevjalên belengaz
Çawa karin bibin baz

Xwîna xelkê dimijin
Şêra bi xwe re dikujin

Ey dilreşê çavnebar !
Bi şêra re mebe yar

Bê xurtiya dil û baz
Tucar nabî serfîraz

Bi wî dilê kul û kor
Nabî herî ber bi jor

Çavnebar û bê daxwaz
Eger tîfkî riwê baz

Tifa te ey dil gemar !
Li ser çavên te tê xwar

Ev gotina Cegerxwîn
Raste , mebên bûye dîn.

AX TEHTEBEŞ

Welat xeyrî te min navê , meger dinya ku kewser bî
Bi xurtî dê tu serbest bî ji min îdî tu bawer bî

Ji deşt û av û şaxên te, me jîn girt û me şêrîn xwar
Divê renc û sitemkarî bi me wek şîr û şeker bî

Çilo zanim li ser her kes divê candet di vê rê de
Eger hişyar û dilxwaz û welatparêz û perwer bî

Tifû jîna di bin destan meger Qarûn û Haman bî
Divê xurtî û jîndarî bi hikmê xam û xencer bî

Belê em tev ji yek nuqtê , çî Arî bî , çî Samî bî
Ji yek xakê ji yek abê , reş û sor û sipî , zer bî

Divê xurtî cihan bigrî , sitemkarî divê bimrî
Divê her kes wekî hev bî çî rencber bî çî Qeyser bî

Lihevhatin dixwazî ê dilo van , yan şikestî bî
Belê êrîş didî ê ku li pey wî kom û leşker bî

Divê bighên sitêran tev cihan bigrî dilo vanî
Bi hev re wek bira bin tev xweşî îdî seraser bî

Belê zanim cihan wa bî , Cegerxwîn dê ji nû şabî
Bi wan rojên xweşî ku bên meger bedbîn û xemxwer bî .

SERMAYEDAR

Xwedî sermaye tirsonek û pîs , qels û nemêrin
Xwînmij û rutker , rencberê dolar , abidê zêrin

Kore çavê wan , sipîk çûye ser , rastî nabênin !
Destê wan bişkê bi ser xwe de ew agir didêrin

Dane ber lingan karker û cotkar tev pirolêtar
Weke koledar bi çavekî kêr li wan dinêrin

Welat û xebat hemî bi dest me , eger bibin yek
Karker û cotar nebûne şiyar , ne ku newêrin

Lê ku bibin yek zana û hişyar serê xwe hildin
Hey sermayedar ! Hunê xwe li kû îdî veşêrin ?

Hun xwe dibênin xurt û serbilind li tebeqa jor
Hindik maye hun bi xwe şiyarbin ku hun li jêrin

Hun bi çavê kêr li me dinêrin , çima em birçî ?
Bi çavê mezin li xwe dinêrin çima hun têrin

Em bi çavê kêr li we dinêrin çima tirsonek
Bi çavê bilind li xwe dinêrin çima em mênin

Hun xwe veşêrin dest bidin dijmin , dijminê millet
Dara li ser û lingê me dijmin bere bijmêrin

Çare nemaye emê bibin yek karker û cotar
Serê koledar di bin lingê xwe emê bihêrin

Karker û cotkar , kar bi dest û dar ewin ser bilind
Hey sermayedar ! ewê we ji hev tevan vejêrin

Ne bi malê xwe , ne bi canê xwe , hun nebûn camêr !
Nayê bîra we em dilbijokê mal û qelêrin

Çiqas em birçî , bin dar û qamçî , bi nav û bi deng
Birçî li çolan kî ne ? em zanin piling û şêrin.

PEMBIWÊ MEYE LÊ EM TAZÎ NE

Te av didin ey pembû !bi hêstirên çavên xwe
Te xweş dikin , geş dikin , bi van dest û gavên xwe

Xebat hemî li ser me di dest me de tevr û bêr,
Bi zor em te pêk tînin paşê dighê xwedî zêr

Tu pembiwê erdê me lê em rût û tazî ne
Yek ji sedî dighê me hêjî em pê razî ne

Hevqas giranbihayî qedrê te em nizanin
Bê xwendin û gundîne lewra em jî xizanin

Ev kaniyên hemî zêr ji rex gundên me tînin der,
Zend û bendên me pir xurt em tev cotar û karker

Dixebitin şev û roj şerme hê jî birçîne
Welat li ser navê me lê em têde bê cî ne

Dewlemendên polperest tim tim dixwin malê me
Bê îman û bê wîjdan ew guh nadin halê me

Ew qerêja destê me dixwin li me napirsin
Em tev tazî û birçî ew ji Xwedê natirsin

Erdên me û avên me lê bê fedî dixwin ew
Paşdemayî belengaz , tev bê xwedî dixwin ew

Xebata me kara wan , em rencberên diza ne
Berên rezan dixwin ew , em pêwanê reza ne

Ev xwêdana milên me te ji wan re dikî zêr
Heta şiyar nebin tim ew li jor û em li jêr

Şiyar dibin hin bi hin em bi zorê dibin yek
Hindik maye bişkênin serê axê serê beg

Ji bo we re bimênin evqas gund û dextl û av
Kes nikarî xelas bî , bi gotin û lavelav

Divê hinik dijwarî di vê rê de bibênin
Yanî em çî biçênin , emê wî zû hilênin

Hevalên me li her der , ji xwe gelek dan kuştin
Heta ax û av û mal hemî ji bo xwe hiştin

Di vê rê de em rabin weke şêr û weke mêr
Ev pembû û ev genim ji bo we re dibin zêr

Gundên me jî xweş dibin , dibin qesr û ronahî
Xwendegah û sînema , hemî av û şînahî

Ev hasin û terekto tev de dibin malê me
Îdî nabin gêj û kor pir xweş dibî halê me

Bi serbestî , dilxweşî bikin kar û barê xwe
Mêr û jin û keç û kur rûgeş herin karê xwe

Ne hêstir û ne girî , ne kuştin û ne talan
Weke xuşk û bira bin dewlemend û xwendevan

Di nav me de nemênin ne axa û ne jî beg
Destê xwe em bidin hev di her tiştî bibin yek

Bi çepik û lîlandin , bi devken û xwedîtî
Hemî bêjin bi hev re bijî bijî yekîtî.

DI BÎRANÎNA QADÎ MIHEMED

Xakî Kurdistan bi qurban pir ciwan û paqijî
Xwîn rijandin pir kurên te wa li her alî rijî

Milletê kurd ta ku saxe ew ji vê rê nagerî
Aferî , aferî ,Qadî Mihemed aferî

Ev ne şerme tene kuştin em di rêça pêşketin
Da Tiroman zanibî em xweş nijad û milletin

Dê bikin em tim bi wî re dijminahî , berberî
Aferî , aferî,Qadî Mihemed aferî

Qembera zerra atomî zereyek nabin ji dil
Serxwe najî milletê kurd ta ku ev zencîr li mil

Kes bi lavlav û bi dîlek vî berî nabin serî
Aferî , aferî,Qadî Mihemed aferî

Ey Tiroman kuştina Qadî Mihemed ka çi ye
Qey edalet tim wisa ye , hukmê dîmuqratî ye

Lê bi kuştin û bi zindan milltê kurd namirî
Aferî , aferî,Qadî Mihemed aferî.

PÎR BÛM DIL PÎR NABÎ

Bi vîn û jîn û dilxwazî ciwanim
Bi xurtî tim kela dil helecoşî

Belê dêwê sipî û reş li meydan
Sipî pîrî û dêwê reş nexoşî

Çi dinya ye ku têde em dibazin
Çi kare ku di wî de canfiroşî

Divê nîvê umir deynî di alif
Heta çirrek ji şîrê wê bidoşî

Wekî tole ji ken şekkir dibarî
Şerefparêze çarîk ser dipoşî

Dinoşî sed qedeh tahlî û tengî
Heta camek ji şîra wê binoşî

Seraser dil nexoşî û kul û xem
Li ser hev xav û pûç û bê qidoşî

Belê pêtên evîn û vîn û jînê
Wekî agir dikî arî heboşî

Bibe yekta û yekdil wek Cegerxwîn
Ji millet re heta saxî bi hoşî.

BIRRÊ EVÎNÎ

ŞAHÎ Û CEJN

Şahî û cejne hemî kes di semaya te dibazin
Xumxum ji çeman tê û li dor qumrî û qazin

Sir tê dihejin ev pel û ev çuqlî û katik
Her yek bi hezar dengî dinalin wekî sazîn

Awir ji kevanan dirijin pê û birûskin
Ristik dihejin cenge digel kember û bazîn

Ahan vedirêsin ji dilan bilbil û dilkul
Esrarê evîna te ji daver ve dixwazîn

Meyger digêrî saz û perî vê re dinalîn
Keç naz û delalî ji me her oxî û gazîn

Çîmen dixuşin çîmsîm û perîzade dilîzin
Şebnem diweşênin li gulan nazik û nazîn

Yarê ji me re go : tu çima dûr ve dinêrî ?
Dinya ye hemî derd û kul û lîz û tinazîn

Wek şemê kenîsa ji me re wer xwe disojî
Dilgîr , wekî nêçîr û zerî her wekî bazîn

Ev çîmenê rengîn û çem û dar û sezawar
Yekser ji evîna me re xweş nukte û razîn

Ev tevger û qeyda weko rista me munezzem
Em tev bi evîna xwe di nav wan de dirazîn

Sed Xanî û Bêkes û Cegerxwîn û Hejarîn
Şeb ta bi sibê qîr û girî nal û ewazîn

DU BADE

Du badey wiskî pêmdêy
 Yar be qurbana bejn û balatem
Xelatek pê m bidî ey dost
 Du sêvê sor û Exlatem
Tu xwa fermo were hucrem
 Bi te dersê evînê dem
Li ber masa sedef rûnê
 Ne seydayê xerabatem
Du maçî lêwî tey şêrîn
 Le bo derdê dilem derman
Li ayînê dilê xemgîn
 Be xwa her tû et û latim
Emin her wa di fikrî tûm
 Bi min qeykî çi mizgîn da
Ku yar hate civanê te
 Tu hatî yan ez im hatim
Te destê xo bi destim da
 Li min maç û li te devken
Be maçî lêwî tey şêrîn
 Cegerxwîn mest û şehmatim

REWŞA WELÊT

Destê yar bi dest im , çi serxweş û mest im
Di ser me re şax in , di bin me re ave

Şehinşahê dinya taca zêrîn da ser
Rewşa lat û katan xemla zer û tave

Kesk û zer û şîn î li me tevlî hev bûn
Pêt û pêlên jînê dagirtin ew nave

Em mane mestane, hawîr gulîstane
Tev bax û bustane, li me dîkin nave

Tenê ez û yar in hawîr me zennar in
Awir xweş dibarin ji wan belek çave

Bi lenc û nazdarî şekir ji ken barî
Biskên reş û tarî bûne bend û dave

Lêv me bir ser lêva sîng baxçeyê sêva
Xwedê me daxêve bê tirs ketim nave

Li hawîr me sorgul kesk û şîn û sunbil
Di ser me re bilbil qîr û lavelave

Me yar kire hembêz dar û ber û parêz
Li govendê bûn rêz bûne bûk û zave

EV PERDE ÇI YE

Sed tif li wê perda te bî
Ku daye ber xalên di qer
Dîna li pişta perde bî
Peyda dikî êş û keder

Perdê ji ber dêman hilî
Zû derkeve wer vî milî
Birhên di reş dêmê gulî
Wek roj û heyvan bîne der

Ev sa'etek ez hatime
Ez bendeyê lutfî te me
Dil girtiyê zilfa te me
Naçare mame bê mefer

Perdê hilîn , zulfan şeke
Biskan li ser dêman veke
Dergeh li wan şêran veke
Rom û Hebeş da bîne şer

Cengê bikin Rom û Hebeş
Dêmên sipî , biskên di reş
Dinya ji ber bihna te xweş
Deşta Xeten milkê Teter

Gava me ew gul bîn kirin
Sed kul di dil de şîn kirin
Can û ceger tev xwîn kirin
Wê nêrgîza yekta û ter.

KENGÎ LI MIN RO HILÊ

Dîlber me dî hate der şev perdeya reş li ser
Min ser tewandî li ber kengî li min ro hilê ?

Yar dame qend û nebat perde hiland ro hilat
Talî' û bextê me hat derxin li dil vê kulê

Kenî şeker jê rijî da me qedeh lê tijî
Min lêv bi lêvan mijî şebnem li dora gulê

Herdû ku em bûne yek şahî û kêf û henek
Ber me çinî pir gelek bexçe li nêv paxilê

Lêvşekerê bo me got :raste ji te dil me sot
Min go : ji xwe tu bipirs şêrînê sebra dilê

Sebra dilê min tuwî derd û kulê min tuwî
Şan û şeref min tuwî tac û nîşana millê

Her dem di nêva dilî ger dil kule tû kulî
Gazin ji kê ez bikim şeng û delala mi lê

Şêrînê serwasihê rû gewrê ebrû mihê
Neghame sirra te hê kaniya berf û kilê

Şêrînê lêv hinguvê ger te wekî min divê
Tê bê civana şevê Markisiyê aqilê

Go :ger tu rastî dibê îşev divê ku tu bê
Pev re rûnin ta sibê , min go : ser çavê me lê

Destê xwe da min meşîn em derketin şaneşîn
Xwedê nekî roj hilê ne serxweş û bê hişîn

Me lêv bi talan birin çavan Cegerxwîn kirin
Gelek di vê rê mirin can dane rewşa gulê.

WEXTÊ SEHER

Wextê seher rabit ji xew biskan li ser dêman veke
Neynik li ser masa sedef zîlf û girêbendan şeke

Manto bi ser bejnê de berd kember li wê newqê girêd
Bernête ya çiçek di ber xweş raserê zulfa xwe ke

Çente bi destê tey sipî zêrbazinan ceng û şêrin
Dakev ji nêv Birca Belek nazdariya dîsa meke

Zendan li zendên min bipêç seyran li nêv baxan bikin
Şansê mine serwa ciwan şêrîn ken û meş ordeke

Maçek ji lêvên tey şêrîn milkê Xerasanê biha
Seyda dil û can daye pê xaqan û şahê Bermeke

Vîna te ez pir dîn kirim her dem Cegerxwîn ah û nal
Dildar û dîlber her yekin lewra evîn herdem yeke.

YARÊ JI KEVANÊ BIRIWAN

Yarê ji kevanê biriwan tîr direşandin
Pir zehmet û rence
Çavên xwe şikandin û birû jor ve kişandin
Go xem mexwe qence
Marên keziya , bisk û gulî , zîlf û xefalok
Tev mêrkuj û devlok
Temberî li ser gewre enî tarî û mence
Pir hişmet û fince
Bê hiş dikevî pîrê xudaperwerê dilmest
Ger destê bidî dest
Şîn tîn li devê rê gul û narinc û tirince
Ku yar bê bi lence
Ez çûme derê rûfenerê dest li derî da
Zû hat û berî da
Destê xwe bi min da û kenî lêv wekî xunce
Dindan ji birince
Ez birme serayê cihê ku pal me vedayê
Hê kes negihayê
Wê dil ji me bir zû xistiye nêv lep û pence
Dil girtî sikence
Qellaşê evînê ji me dil kerkirî rûgeş
Go : nabî tu bê heş !
Min go :tuwî dektor ji me re îdî çi hewce
Ev derzî û bence
Maçek ji du lêvên te ye dermanê birînan
Serdarê şêrînan
Dîna te tilism û sire min dil wekî gence
Sed qozî û kunce
Subhan ji te re xaliqê vê husn û cemalê
Xweş birye kemalê
Maçek bide min da ku ji dil derkevî sence
Ah çend xweş û qence.

RÛ BEDEWA MIN

Ew perdereş û şev me bi dîna te çirandin
Destên xwe me dan hev der û dîwar me hejandin

Min xwest te bibosim, bi dizî rûbedewa min
Çibkim te bi nazên xwe cihan tev de hisandin

Şerbet me ji lêvên te mijî dil me tijî bû
Ev cerg û dil û can lebê lalê te mijandin

Ev ebriwên heyvî weku ro rûyê di bin de
Ev qoziyên çavan te li min tev de şikandin

Bawer me fikir lutfê li min te bikî dîsa
Min dî te dil û cerg û hinav tev de revandin

Sozên şekirî dan te ji bo dilketiyê jar
Çengalê du zulfa dil û cergê me kişandin

Dil min ji te re kirye sera padîşeha min
Lê awir û topan ber û gezme direşandin

Ew birc û sera dilşko hemî bestem û pola
Remzek ji du çavên te belek tev herivandin

Çil sale bi rojî fitirîm ez li du sêvan
Ku herdû di bistanê ciwanî te gihandin

Dil da me diyarî te şehê Xusruwê rindan
Ma kê diye şahan ku diyarî vegerandin

Etwarê evîna me jî wek me çi xerîbin
Kê xwînî û girtî diye hevdî dihebandin

Kengî me dizanî ku emê hevdî bibênin
Lê bextê sipî em li sera işqê civandin

Ta kengî ji min dûrkevî -bes guh bide dijmin
Ew xurtî û vîna wekû hasin te helandin

Çavên te reş û dêmê gulî biskê çilakî
Sed rengê Cegerxwîn we di vê rê de mirandin.

SÊVÊ

Di baxê jînê sêvek giha ye , sêvek giha ye
Ah-şêrîn û tale
Ji şewq û vînê sebrim nema ye , sebrim nema ye
Ah-hişim li bale
Destim dirêj kir ser şax û katê , ser şax û katê
Ah- bi zor me anî
Ev sêv li ser min gelek biha tê , gelek biha tê
Ah-kes pê nizanî
Ev sêv çi sêve , ne wek tu sêva , ne wek tu sêva
Ah- ne tîrş û xave
Bi zor me anî gihande lêva , gihande lêva
Ah- çi şewq û tave
Şêrîn şeker bû çiqasî xweş bû , dil pê ne xweş bû
Ah-dilê me dagirt
Xweşî giha dil , dil pê nexweş bû , dil pê ne xweş bû
Ah-ji ber me ta girt
Gezzek me jê da wê dil ji min bir , wê dil ji min bir
Ah-ez mame bê dil
Ji ser heta pê tev jan û kul kir , tev jan û kul kir
Ah-ez bûme bilbil
Rengê te sêvê dagirtî çavê , dagirtî çavê
Ah-her dem xuya ye
Îdî nikarim ji guh xwe bavê , ji guh xwe bavê
Ah-derd û bela ye
Şêrîn nedî min rengê te dîlber , rengê te dîlber
Ah-çendî ciwanî
Li çi dinêrim tu tê li hember , tu tê li hember

Ah-xanim tu canî
Dostên te pir bûn hawîr xebate , hawîr xebate
Ah-qêrîn û nalîn
Kes dil wekî min arzan neda te , arzan neda te
Ah-lew bûm Cegerxwîn
Bayê ji biska te ez revandim , te ez revandim
Ah-rengê kelemper
Derya evînê bi xwe gihandim , bi xwe gihandim
Ah-ez jê neçûm der
Derya evîna te bê perave , te bê perave
Ah-rengê xeyale
Zanim çi kûre noq bûme nave , noq bûme nave
Ah-ma ev çi hale
Ev rê çiqasî dijwar û dûre , dijwar û dûre
Ah-çi jin çi mêre
Bexçê tu tê de canam ku der bî , canam ku der bî
Ah-çiqasî pir xweş
Dêwî sipî tim pêwan li ber bî , pêwan li ber bî
Ah-çine reş û peş ?
Heçî bixwazî serbest te bênî , serbest te bênî
Ah-divê xwe bigrî
Nabî ku dêwan li rê nebênî ,li rê nebênî
Ah-dibî ku bimirî
Ê ku evîna sêvê ketî dil , sêvê ketî dil
Ah-divê ne pirsî
Sêv nayê destan bê derd û bê kul , bê derd û bê kul
Ah-divê ne tirsî
Tehlî nebênî xortê evîndar , xortê evîndar
Ah-naxwî tu şêrîn
Pir kes di vê rê dil bûn birîndar , dil bûn birîndar
Ah-bûne Cegerxwîn.

GEŞT Ê SEYRAN

Maçek lêva yarem xweş melhema derde
Gelek bextiyare yar ji me re merde

Sîng bexçeyê sêva em bi roj û şêva
Tim dikevin nêva bê dergeh û perde

Dest bi destê yarin hawîr şax û darin
Serbest û hişyarin qet nabêjî berde

Li jor şax û latin li jêr tîr û katin
Em tev yek lebatin di bin me de erde

Hawîr rez û şînin dijmin me nabînin
Li rû bawêşînin biskên siyah çerde

Şîp û çem û avin zinnar û bertavin
Em nêçîr û ravin li me dîkin cerde

Ev dem dema jîne riwê qadê şîne
Xalîça rengîne me xwe berda serde

Dengê av û bilbil rengê gul û sunbil
Di dil nehiştin kul ma bê xew û xurde

Hemî kûp û deştin tev bax û buhiştin
Seyrangeh û geştin ev welatê Kurde

Bixwe lê bimêne bibhîze bibêne
Hilma wî bikşêne ew melhema derde

LI BER MASÊ

Awazê keç û dengê keman rengê xeroşî
Şêbisk û kezî çûne sema heprî û boşî

Xumxum bi çeman ket û xuşîn dar û ber û pelk
Sermeste biwîn bade ji dest yarê me noşî

Nazdar û perî tev de li ber masê civî bûn
Bawer dikirin wan ku buhişt her eve xoşî

Çiryo me fikir têk de me go : her bijî ev şev !
Qêrîn bi me ket cerg û dilem hatine coşî

Hembêz me kirî yar û me lêv kirne lê ser lêv
Çepçep dikutan , yar go : Cegerxwîn ne li hoşî..

HÊJA ME DIL NEDÎ BÛ

Hêja me dil nedî bû nizanîbû me ev tişt
Ji qozîyên du çavan barîn li dil ber û xişt

Heta bi xwe şiyar bûm meydan ji dest me derket
Birîndar û perîşan bê yar dost û bê pişt

Şoxa ku ez di cengê dilgawirê firingê
Dil daye ber xedengê paşê li ber me rûnişt

Destê ji xwînê sore danîne ber çena gewr
Dil kuştiye ji nû ve hat û bi ser de pûnişt

Zû gote min bi nazî : derman çîye dixwazî ?
Min go : şekir ji lêvan birêje dil bibî mişt

Ava evîn û jînê lêvan ji hev dimêtin
Xwîna ji dil bi derket biskên dişê dimalişt

Destên me bûn hemalî me hevdî girtî hembêz
Çibkim ku dil birîndar dilgawirê çî tê hişt

Piştî di ber de gêr bûm qêrîn kir û wisa got :
Cegerxwîn hê ciwan bû , heyfe ku ew me zû kuşt.

YAR KU NE MÊVANÊ TE BÎ

Yar ku ne mêvanê te bî ma tê bi mizgînê çikî ?
Daye ne rêzanê te bî ma tê bi dûrbînê çikî ?

Carek li cem te rûnenî şeker nexî nav wî kenî
Bê gorî û bê ezbenî ma tê bi şêrînê çikî ?

Yar wek kevoka xweş kedî serbest û bê şerm û fedî
Xwel pencera îşqê nedî ma tê bi wê dînê çikî ?

Hetta di îşqê wernebî dil wek biyokê zer nebî
Wek Mem evînperwer nebî ma tê bi wê Zînê çikî ?

Şeker şikîna çav bi kil yek awirê navêje dil
Gul jê nebarin mil bi mil ma tê bi nêrînê çikî ?

Yar ku bi moda kevn neyê palê nedî ser mase yê
Xweş xweş neyê dengê neyê ma tê bi şêrînê çikî ?

Bê zêr û zor û şans û yar bê av çem û gulîzar
Bê xurtî û bê soz û kar ma tê bi vê jînê çikî ?

Ta wek Cegerxwîn dîn nebî evîn di dil de şîn nebî
Tehlî bi te şêrîn nebî ma tê bi zanînê çikî ?

KUŞTIM ŞÊRÎNÊ

Yar zanî gulperestim , baqê gula da destim
Bade ji dest ne noşîn , ah ma çima sermestim
Mestim ji dest wê dînê , ah kuştim ah kuştim
Ah kuştim şêrînê

Bi dilxweşî , bi yarî yarê da min diyarî
Ne perde hişt ne çarî serxweş kirim neçarî
Serxweş kirim wê dînê , ah kuştim ah kuştim
Ah kuştim şêrînê

Maçek ji lêv şêrînê miryan tînê ser jînê
Guft û ken û laqirdî dîkin Bihar , Havînê
Dinya me da mizgînê , ah kuştim ah kuştim
Ah kuştim şêrînê..

YAR BI LÊVÊ ŞEKIRÎ

Yar bi lêvê şekerî xweş nekî dil nîne dewa
Bi şeva nal û girîne me ji ber dax û kewa

Du hezar raçête min girtine sed barî nivîşt
Me bi wan mûyekî dil xweş nebû çûn badîhewa

Ger dixwazî tu bijî bê xem û dilşad û xweşî
Ceger û dil mede destê keleş û rûbedewa

Ku li bustanê evînê bişkivîn sosin û gul
Dilê mestane dinalî bi hezar saz û newa

Hêj di dewra kevirî de dil çû bajarê evîn
Lew bi qebqeb we dixwênî wekî şalûl û kewa

Me ji Linîn û Sitalîn girtin ev rêçik û dîn
Ku tu seyda wilo arzan bikujî nîne rewê.

LÊV ŞEKERÊ DA ME CIVANEK

Yar çi dixwazî ku li min gezme reşandin !
Wê lêvşekerê cerg û hinav tev herişandin

Ebrûşekenê devlikenê da me civanek
Rûniştî di pacê de sibê gul diweşandin

Bawer me fikir ku li sera jorî bibênim
Çavên xwe şikandin û birû jor ve kişandin

Reşperde şevê bax û sera tev nixumandin
Pêwan û qelawiz geriyan em şewişandin

Mêrane me da rê û giham qesra şêrînê
Koz û çeperên ku li devê rê pelişandin

Ez ketme serayê me dî ku yar di lîqayê
Destê xwe me dayê û me gotin terişandin

Bosin me lealeb ji lebên lale sitandin
Pê herdû dilan kummedê derdan kumişandin

Xuroyê evînê li me kir perwe bi nazî
Em herdû bi serbestî li ber camê meşandin

Girhên keziyan şenvekirin rengê gula zer
Rengê me ji camê der û dîwar neqişandin

Raste tu şehînsahê evînê yî Cegerxwîn
Ev xettê Hemayûn te bi zêravê veşandin.

CEJN Û CEMA

Yekşema cejn û cemayê ez diçûm cada serayê
Min ku dîn tên vê semayê nazik û şeng û ciwan

Nazedarê nûbiharê sorgula ser şax û darê
Rû di bin çar û xumarê dêmduurr û ebrû keman

Tê ji banî xweş giranî ez ku dîm perde hilanî
Heyv û roj bûne xuyanî ketme gomanên di kûr

Ser ji min dagirt gomana goşeyên wan reşkevana
Tîr reşandin cerg û cana tên ji dil nal û fixan

Dîlber û şox û şepalê neynika şewq û şemalê
Guh neda wê nalenalê fêde nakin sed eman

Guh neda min ew meşî çû dil bi dest rengê teşî çû
Min dizanî ku xweşî çû ketme tora zaliman

Dil ku çû can jî bi derket lew ji ser sewdan bi ser ket
Noqê derya pêl bi ser ket dûr perav û bê hedan

Noqê derya ya evînê dê çiket hêvî ji jînê
Kes li ser wî nake şînê her wiha ye ev cihan

Awirek xweş bê ji çava keştiya dil tê perava
Roj li umrim naçî ava can bi min tê nagihan

Wek Cegerxwîn kî dikarî hilgirî vî xurtebarî
Pir kul û ahîn û zarî Rustemê Mazenderan.

NÛROZ E

Nûroze siba herkesê bê cem te şêrînê
Pîroz bike umrê xwe û umrê me di jînê

Destan bihejîne qedehan xweş bigerîne
Şîra qedeha destê te dermanê evînê

Sed sale nexweş bî ewê ku bê te bibênî
Dê xweş bikî naka bi ken û tevger û dînê

Mizgîn ji me re hatiye ku yar me dixwazî
Karê xwe me kir da sibehê biçme civînê

Çend sale ji dûr ve me li ser nal û girîne
Wê dil kevirê hovenada nal û girînê

Deng daye dinê ev sitema barî ye ser min
Her kes bi me zanî ku ji ber ketme nivînê

Dermanê birîna xwe me zanî ji hekîman
Maçek ji du lêvên te ye dermanê birînê

Rabûm ji nivînê sibehê çûme civînê
Rê dûre û derya ye ketim keşte-sefînê

Hilgirtiye mizgîn û me ber daye delalê
Agah me nebû dijminê xwînxwar di kemînê

Estolê neyaran li me keştî dişikandin
Dil ma bi te ve guh ne li hawar û qîrînê

Ala xwe me hilda ku ne şerxwaz û hevalin
Hawîr li me girtin û bi zor daberizînê

Zencîr li mil û gerden û lingê me girêdan
Tev derd û xeman avitime zêrezemînê

Ey badê seba hemdemê yar û nefesa min
Sed barê selavan ji me carek bighînê

Bêje :ku di zindanê neyar ger bimrim ez
Zinhar mebe xemgîn û li ser min meke şînê

Vîna te mirandim û evîna te vejandim
Mem girtiyê zindane û dil girtiyê Zînê

Sûnda me serê te , nefesek bê te neçû ye
Ta cerg û dilê min hemî derbûne bi xwînê.

HEY ÇÎÇEK

Hey çîçek , çîçek , çîçek şîn bû li çemê Qirdîlek
Min ramîsanek jê xwest ken û awir çûn dîlek !...

Çîçek li baxan meşî sorgul ji şerman weşî
Gava çavê min lêket derd û kulem bûn xweşî

Çîçek çûye ser çema şahî dabû ber xema
Bilbil li qanûnê xist daran lê girtin sema

Çîçek çûye nav şênî ,Çîçek , çîçekan tênî
Çavê xorta tev lê bû çîçekan bo min şênî

Çîçek , çîçek bi destan em li hember rawestan
Derdê çîçek giran bû da ser derdê Kurdistan

Çîçek , çîçek şîn kirin em pê har û dîn kirin
Hê ez hivde salî bûm wê ez Cegerxwîn kirim

Hey çîçek çîçek çîçek şînbû li çemê Qirdîlek
Min ramîsanek jê xwest ken û awir çûn dîlek !...

MIZGÎN

Mizgîn li dil bûye bihar gul bişkivî derket ji xar
Bilbil bi gul re bû heval dil nû ji xew bûye şiyar

Gava me mizgîn daye dil têde nemane derd û kul
Rabû ji xew hat pêşî gul pêçan li xwe çar û xumar

Sed aferîn bo vî dilê êrîş bire dêmê gulî
Çarîk li bejnê herbilî hatin sema bisk û guhar

Bisk û guhar hatin sema eprî li ser zulfa nema
Dîlber li ber min her we ma dinya li min bû dost û yar

Sed ah ji wan çavên di reş biskên siyah dêmên di geş
Wan gotinên şêrîn û xweş şerbet ji lêvan , min vexwar

Şerbet ji lêvan min mijî hetta ku dil jê bû tijî
Qet agirê dil nakijî pêtî li dil dan , bû hewar

Min dêm û gerden gez kirin xalan bi talan min birin
Destan memik talan kirin , maçan ji her der bê jimar

Pêşî bi remz û nazina ceng bû bi kulm û bazina
Paşê bi lav û gazina wek Rustem û Esfendiyar

Maçek ji lêvan min sitand derdê li dil min pê revand
Destê me girt û nû hejand , go : sersera ey şehsiwar

Rabûme pê xatir me xwest , qolan û kember zû vebest
Em herdu gerdenxwar û mest pêta di dil de nabe sar

Qehwa şêrîn lêvên şekir da min , li min dergeh vekir
Derdê dilê min zêde kir dîsa Cegerxwîn maye jar.

AXÎNEK

Ca ger te divê xweş bikî van derd û birînan
Canam tu şemalî bi şevê xoş were ser min

Perwane me şewqa te seraser me bisojit
Îdî bese ev jîn û ciwanî bi keder min

Çend sale di vê rê de seraser li me borîn
Peyda nekirin rengê te pir naz û hiner min

Gava me tu dî , tîr ji kevanan direşandin
Tev kirne çeper sîn û dil û can û ceger min

Lêvxunce kenî da me qedeh jehr û kul û xem
Firr kir qedeha jehrê wekî şîr û şeker min

Tora te revandim me ne hawar û ne hemdem
Girtin te der û ban û keleh tev de li ber min

Windame tenê ez di evîna te de borîm
Hingî ku hebûm her veresand ah û keser min

Gunhê me ye îdî ku bi heqqê xwe gihiştim
Ev sûc û guneh tev kirine , le ne xweser min

Canê me te bir lê bi xwe kî ser bide gorem ?
Belkî tu vejênî wekî Xocayê Xidir min

Helbet tu dizanî ku çire bûme Cegerxwîn
Sih sale di vê rê de vebest pişt û kemer min.

EZ XWEŞ DIZANIM VÊ SIRÊ

Ez çûme nêv bexçê gulan zanim ku min berdaye rê
Guhdarê dengê bilbilan ez xweş dizanim vê sirê

Ev reng û deng û av û dar , vêkra li min xweş kir bihar
Anîne ber çavên me yar ketme xeyala dêmdure

Ketme xeyalan hûr û kûr awir me avêtin li dûr
Naka li min bû şewq û nûr dilber ji bircê daye rê

Derket ji nêv bircê meşî ava çeman qet naxuşî
Sorgul ji ber şerman weşî ez dame ber yek awirê

Destê me girtî Xusriwê şêrîn qedê reş ebriwê
Heyvê xwe da ber wê riwê xweş daketin binya pirê

Destan îşaret dane hev heta livîn ezman û dev
Rojê xwe berda hatî şev loksa me rûyê dîlberê

Şerma riwê min zû revî mêraniya dil tev civî
Wek vê şevê dest nakevî destûr veda lêvşekirê

Geh raketin geh radibûn hişyar dibûn winda dibûn
Geh em hebûn û geh nebûn Xwedê nekî ku roj hilê

Rabûne pê em dest bi dest sûnd û girêbendin me best
Hê nû ji hev xatir me xwest lê man li ser soza berê

Pişta xwe da min û meşî cobar li çavên min meşî
Pêl dan Cegerxwîn jê kişî diware derba xencerê.

ÇAVNÊRÎN DIJWARE

Peykê xwe min şand pêşî yar
Dil roj û şev çavnêrî bû
Dûrbîn ji ber çavan neket
Dinya li ber min tarî bû

Borîn li min çend roj û şev
Xweşbîn û bedbîn tevlihev
Hatin li dil kom bûne tev
Dîlber bi ah û zarî bû

Min dil bi ah û zar û nal
Tenha ye bê dost û heval
Peykê diwem min şande bal
Pir rastî û bê xwarî bû

Zû hat û mizgîn daye dil
Jê derketin pir derd û kul
Şahî civîn lê mil bi mil
Şebnem li wî xweş barî bû

Ew şev bi dil tev maye xweş
Gava ku dîlber hate meş
Bilbil bi sorgul maye geş
Zulfên siyah Tatarî bû

Xeftan bi ser de etlesî
Meyla xwe ew nadî kesî
Carek li ahan nahisî
Rengê Dehakê marî bû

Keyxusrewê xweş hate rav
Girtin li dil sed bend û dav
Sed dîlek û pir lavelav
Min kir ji nû guhdarî bû

Go :ê ku gul bîn kir tiwî
Dîna me ew dîn kir tiwî
Min ew Cegerxwîn kir tiwî
Destûre bes şev tarî bû

EPRÎFIROŞ HATIYE GUND

Eprîfiroş hatiye gund keç birr bi birr hatine dor
Eprî û şal û kesrewan tev jê sitandin wan bi zor

Gûnesmeran ê reş kîrîn bûka li ser şaran şere
Gewr û şepal û nazikan cengin li ser ê kesk û sor

Eywan li me bûye bihar bexçê gulan nû bişkivîn
Biskên siyah wek sosinan zulf û kezî tev sor û mor

Şeker li wê navê rijî xweş tê newayê bazinan
Gustîl û dest û pêçîyan şewqa xwe dane Tor û Zor

Kember li pişta newqzirav awir ji min da yek silav
Şeker ji dev avête nav herdu birû hildane jor

Tilyên xwe dan xalên di reş yanî digo : roja te xweş
Dinya li ber çavên me reş nabit bihayê takî por

Van dêmduran van esmeran em dane ber tûjawiran
Zanin Cegerxwîn kir siran kengî diket sebr û ebor.

DAWÎ